

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00
F: 01 428 47 33
E: gp.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

Generalni sekretariat Vlade
Republike Slovenije
gp.gs@gov.si

Številka: 007-165/2013/46 (1322-01)
Datum: 17. 7. 2013

ZADEVA: Zakon o evidenci volilne pravice, EVA 2013-1711-0022, predlog za obravnavo – novo gradivo št. 3

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12 in 21/13) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji sklep:

" Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o evidenci volilne pravice (EVA 2013-1711-0022) in ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije."

Številka:
V Ljubljani, dne

Tanja Šarabon
generalna sekretarka

Priloga:

- predlog sklepa vlade
- predlog zakona

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

2.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Bojan Trnovšek, generalni direktor Direktorata za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo na Ministrstvu za notranje zadeve

2.b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:

- Dr. Gregor Virant, minister za notranje zadeve,

- Mag. Renata Zatler, državna sekretarka na Ministrstvu za notranje zadeve,
- Boštjan Šefic, državni sekretar na Ministrstvu za notranje zadeve,
- Mag. Bojan Trnovšek, generalni direktor Direktorata za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo na Ministrstvu za notranje zadeve

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:

DA

4. a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:

Ne predlaga se obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku.

4. b Predlog za skrajšanje poslovnih rokov z obrazložitvijo razlogov:

Ne predlaga se skrajšanje poslovnih rokov.

5. Kratek povzetek gradiva

Zakon o evidenci volilne pravice je v primerjavi z drugo volilno zakonodajo tehnični zakon, ki določa vodenje evidence volilne pravice, sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart.

Zakon se usklajuje z Direktivo Sveta 93/109/ES z dne 6. decembra 1993 o podrobni ureditvi uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani, in njenimi spremembami z dne 20. decembra 2012 (Direktiva Sveta 2013/1/EU). V letu 2012 je namreč Evropska komisija odprla Pilot EU Pilot št. 1333/10/JUST, ki se nanaša na prenos določb direktive in njihovo izvajanje v Sloveniji ter kot problematično poudarja pomanjkanje določila o obveznem, pravočasnem obveščanju državljanov drugih držav članic EU, ki prebivajo v Republiki Sloveniji, o poteku volitev ter morebitnem glasovanju, kljub temu da se obveščajo. Prav tako je veljavni zakon neustrezen zaradi uporabe izraza "državljan EU s stalnim prebivališčem v RS", saj ima v skladu z Direktivo 94/80/ES o udeležbi državljanov Evropske unije na lokalnih volitvah volilno pravico tudi državljan EU, ki v RS prebiva začasno. Nujni popravek neustreznih določb Zakona o evidenci volilne pravice, ki se nanašajo na volilno pravico državljanov EU, je bil zato v zadnji spremembi Zakona o lokalnih volitvah.

Predlog zakona odpravlja pomanjkljivosti, ki izhajajo iz nezadostnega izvajanja direktiv.

Kljub temu da je bil nov zakon napisan leta 2002 in noveliran konec leta 2006, vsebuje določbe, ki ne zagotavljajo možnosti, ki jih že ponujajo informacijske rešitve oziroma ne izkoriščajo rešitev, ki jih omogoča centralno vodenje matičnega registra, registra stalnega prebivalstva ter centralnega registra prebivalstva.

Predlog zakona zato uvaja racionalizacijo pri več delih vodenja in uporabe evidence volilne pravice, in sicer:

- dolgoročno ukinitve neuspešnega pošiljanja volilnega gradiva v tujino na nedvoumno neaktualne naslove državljanov. Uvaja se vpis večkrat vrnjenih pošilk z volilnim gradivom z istega naslova. S tem se prihrani poštnina za tujino in ni treba tiskati manjših količin volilnega gradiva, hkrati pa je preprečena možnost za zlorabo volilnega gradiva (več kot 7300 vrnjenih pošilk ob pošiljanju volilnega gradiva vsem državljanom, ki prebivajo v tujini na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor);
- v evidenci volilne pravice se uvaja podatek o dodatni volilni pravici državljanov, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in pripadnikov romske skupnosti. Do zdaj se je ta volilna pravica vpisala samo z volilnimi imeniki, ki so se sestavljali ročno na podlagi starih volilnih imenikov, podatki pa so bili neosveženi in jih je bilo treba vsakokrat ročno

preverjati. Po uveljavitvi zakona se bodo lahko volilni imeniki sestavili računalniško tako kot vsi preostali volilni imeniki, hitro in z osveženimi podatki. S tem se ukinjata delo upravnih enot s preverjanjem podatkov in delo posebnih komisij s prepisom starih podatkov. Hkrati se določa okvirne kriterije, na podlagi katerih se priznava volilna pravica pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali romske skupnosti. S tem se v pravni red implementira odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-283/94 o opredelitvi meril, po katerih komisiji italijanske in madžarske samoupravne narodne skupnosti odločata o vpisu volivcev v posebni volilni imenik državljanov pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti;

- z vidika varstva osebnih podatkov se ukinja možnost vpogleda v osebne podatke iz evidence volilne pravice za druge osebe pri razgrnitvi volilnih imenikov, ki trenutno dopušča, da lahko vsakdo za vsakogar preveri podatke, vpisane v volilni imenik. Veljavna ureditev razgrnitve volilnih imenikov je po mnenju informacijskega pooblaščenca nepotreben in čezmeren poseg v zasebnost posameznika in povečevanje tveganja za posledične kraje identitete in drugih morebitnih zlorab zaradi tolikšnega razkrivanja osebnih podatkov. Dopušča pa se možnost, da vsak posameznik lahko preveri podatke zase, in sicer kadar koli (po portalu e-uprava ali pri organih, pristojnih za vodenje evidence volilne pravice). Krajevna pristojnost za preverjanje podatkov se ukinja;
- neposreden vpogled v uporabo podatkov iz evidence volilne pravice se zaradi izvedbe volilnih opravil in preverjanja kandidaturnosti državljanov volilni komisiji in volilnim komisijam, pristojnim za izvedbo posameznih volitev oziroma glasovanja. S tem se razbremenijo upravne enote in Ministrstvo za notranje zadeve, volilna opravila pa so tako opravljena hitreje in brez nepotrebnega dopisovanja med organi;
- racionalizirana je izdaja volilnih kart po uradni dolžnosti. Kadar se volilne karte za glasovanje po pošti iz tujine izdajajo po uradni dolžnosti na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor, to opravi Ministrstvo za notranje zadeve s centralnim tiskom, na volilnih kartah pa sta faksimile žiga in podpis uradne osebe. Te volilne karte po pooblastilih upravnih enot zdaj tiska ministrstvo, upravne enote pa jih ročno podpisujejo in žigosajo (to je približno 55.000 volilnih kart) ter stroške poštnine 58 upravnih enot, ko se žigosane, karte vračajo državni volilni komisiji. Po novem bo lahko državna volilna komisija vse karte prevzela za nadaljnje pošiljanje z volilnim gradivom v tujino na enem mestu;
- racionalizirana je tudi izdaja volilnih kart na zahtevo oziroma sporočilo državljanu o izbranem načinu uresničevanja volilne pravice. Racionalizacija je povezana z možnostjo dostopa volilnih komisij do evidence volilne pravice in z novo pristojnostjo za izdajo volilnih kart. Po veljavni ureditvi (Zakon o volitvah v državni zbor) pošlje državljan sporočilo državni volilni komisiji, ki ga vpiše in odstopi upravni enoti, upravna enota volilno karto izpiše in jo s pošto vrne državni volilni komisiji, ki poskrbi, da je poslana državljanu. Dejavnost upravne enote je bila prepoznana v postopku kot odvečen vmesni člen, zato so s predlogom nove ureditve pristojnosti prešle neposredno na prejemnika obvestila, ki je hkrati tudi organ za izpis, in pošiljatelja volilne karte volivcu. Racionalizirana sta časovni in finančni vidik;
- večja racionalizacija je tudi pri novi ureditvi zaključevanja volilnih imenikov brez predhodnega ročnega osveževanja podatkov. Volilni imeniki se v praksi vedno pripravijo 15. dni pred dnem glasovanja. To je vedno petek, saj potrebuje Ministrstvo za notranje zadeve dovolj časa za zahtevno obdelavo podatkov o volivcih, ki pa ne sme motiti rednega dela upravnih enot. Nadalje so potrebni čas za tisk volilnih imenikov, njihov pregled in razpošiljanje upravnim enotam (oziroma diplomatskim predstavništvom ali konzulatom Republike Slovenije v tujini). Volilni imeniki se morajo zaključiti in predati pristojnim volilnim komisijam devet dni pred dnem glasovanja. V vmesnem obdobju tedna dni se spremembe kažejo tudi v volilnih imenikih, to so smrt, pridobitev ali odvzem volilne pravice in selitve. Upravne enote zato ročno dopisujejo in črtajo volivce iz volilnih imenikov, kar je izredno zamudno in so pri tem mogoče tudi nedoslednosti. Predlog zakona zato predvideva, da se za volitve ali glasovanje uporabijo volilni imeniki, ki izražajo stanje v evidenci volilne pravice 15. dni pred dnem glasovanja brez ročnih popravkov. Volivec, ki je spremenil svoje prebivališče v obdobju od sestave volilnega imenika do dneva glasovanja, uresničuje svojo volilno pravico na volišču, ki ga je imel na dan sestave volilnega imenika. Ob navedeni spremembi se vsekakor tehta odločitve za racionalizacijo dela in izpopolnjevanje volilnih imenikov. Pri odločitvi je bilo upoštevanih več pomembnih dejstev, in sicer: na dan glasovanja so v volilnih imenikih tudi po zdajšnji ureditvi samo tiste spremembe, ki so se zgodile do vključno enajstega dne pred dnem glasovanja (deseti dan se imeniki osvežijo, deveti dan pa predajo volilnim komisijam), kar pomeni, da se po novi ureditvi ne bodo upoštevale spremembe, ki so nastale v treh dodatnih delovnih dneh. Osebe, ki so v vmesnem obdobju

spremenile prebivališče, tako da je novo prebivališče večje oddaljenosti od starega, z novo ureditvijo niso prizadete, saj lahko glasujejo tudi zunaj kraja stalnega prebivališča, če se selijo v tujino, pa tudi po pošti iz tujine. Nova ureditev pa po drugi strani pomeni jasno določen datum pregleda stanja v evidenci, ki državljanu zagotovi ustrezno informacijo o tem, na katerem volišču lahko pričakuje, da bo volil, in dovolj dolg rok za pošiljanje obvestil volivcem brez dodatnega poznejšega obveščanja ali spreminjanja ter morebitnih nedoslednosti.

Predlog zakona uvaja tudi številne druge v praksi dokazane pomanjkljivosti sedanje ureditve, npr. spremembo določbe o uporabi volilnih imenikov za drugi krog glasovanja, komisije samoupravnih narodnih skupnosti ter romske skupnosti, ki odločajo o volilni pravici pripadnika avtohtone narodne oziroma romske skupnosti, ki se imenujejo s petletnim mandatom in ne v petih dneh po razpisu volitev. Tako bodo imele komisije bistveno več časa za odločanje o novih zahtevah za priznanje posebne volilne pravice, določa se čas hrambe volilnih imenikov, pooblastila upravnih enot za centralni tisk volilnih imenikov niso več potrebna, saj je za tisk pristojno ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, itd.

Gradivo št. 1 je bilo koalicijskem usklajevanju spremenjeno. Spreminja se zgolj način zapisovanja datumov volilnih opravil vezano na datum pred dnem glasovanja (22., 23., 26., 27. in 29. člen). Dopolnjene so tudi prehodne in končne določbe in sicer v smislu krajšega uveljavitvenega roka za implementacijo določb 6., 7. in 8. člena, ki se nanašajo na volitve v Evropski parlament, pri čemer se zasleduje rok iz Direktive 93/109/ES – to je implementacija v nacionalno zakonodajo do 28. 1. 2014. Dopolnjuje se tudi 4. odstavek 11. člena in sicer na način, ki določa obdobje, v katerem se imenuje nove komisije samoupravnih narodnih skupnosti in romskih skupnosti (najprej 60 in najkasneje 30 dni pred potekom mandata starih komisij) in ne na točno določen rok 30 dni pred potekom mandata starih komisij.

V gradivu št. 2 so upoštevane redakcijske pripombe Službe Vlade za zakonodajo in sicer se dodaja imena prehodnih in končnih določb, drugi odstavek 43. člena pa je prenesen v 44. člen.

V gradivu št. 3 je izveden popravek finančnih posledic zakona.

6. Presoja posledic

a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje	NE
f)	na dokumenta razvojnega načrtovanja: – na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, – na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna, – na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij.	NE

7. a Predstavitev ocene finančnih posledic, višjih od 40 000 EUR

/samo če se izbere DA pod točko 6 a)/

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t+1	t+2	t+3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna		/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obvezosti za druga javna finančna sredstva	/	/	/	/
II. Finančne posledice za državni proračun				
II. a. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra ukrepa, projekta/ime ukrepa projekta	Šifra PP/ime PP	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
/	/	/	/	/
SKUPAJ:				
II. b. Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile s prerazporeditvijo iz:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra ukrepa, projekta/ime ukrepa, projekta	Šifra PP /ime PP	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
/	/	/	/	/
SKUPAJ:				
II. c. Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1	
/		/	/	
SKUPAJ:				

/OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

V povezavi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

Zakon nima finančnih posledic na državni proračun in na druga javno finančna sredstva.

Finančne posledice, ki so načrtovane za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II. a. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

II. b. Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile s prerazporeditvijo iz:

II. c. Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:

7. b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR

Zakon nima finančnih posledic na državni proračun in na druga javno finančna sredstva.

8. Predstavitev sodelovanja javnosti

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja

DA

Datum objave: 16. 4. 2013

V razpravo so bili vključeni: /

Mnenja, predloge, pripombe so dali:/

Upoštevani so bili:/

Bistvena odprta vprašanja: /

Predlagatelj po objavi na spletnih straneh ni prejel pripomb nevladnih organizacij in tudi ne drugih mnenj in pripomb.

Upravne enote in Služba za narodnosti so sodelovale pri medresorskem usklajevanju zakona prek Ministrstva za notranje zadeve.

9. Predstavitev medresorskega usklajevanja

- Gradivo je bilo prvič poslano v medresorsko usklajevanje 17. 4. 2013 in drugič 20. 5. 2013. V medresorskem usklajevanju so sodelovali:
- Ministrstvo za zunanje zadeve
- Ministrstvo za pravosodje
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za kulturo, Arhiv Republike Slovenije
- Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Geodetska uprava Republike Slovenije
- Državna volilna komisija
- Informacijski pooblaščenec
- vse upravne enote
- Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost
- Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti
- Komisija za narodni skupnosti Državnega zbora
- Svet romske skupnosti Republike Slovenije
- Skupnost občin Slovenije
- Združenje občin Slovenije
- Združenje mestnih občin Slovenije
- Služba vlade Republike Slovenije za zakonodajo

Po koalicijskem usklajevanju dne 9. 7. 2013 je bilo pripravljeno novo vladno gradivo št. 1

Po prejetih redakcijskih pripombah Službe vlade Republike Slovenije za zakonodajo, je bilo

pripravljeno novo vladno gradivo št. 2

Datum pošiljanja: 17. 4. 2013 in 20. 5. 2013

Gradivo je usklajeno:

ni usklajeno z Obalno samoupravno narodno skupnostjo

Bistvena odprta vprašanja:

– nasprotujejo določitvi meril za odločanje o volilni pravici pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali romski skupnosti

Priložiti je treba mnenja organov, s katerimi gradivo ni usklajeno/

10. Gradivo je lektorirano

DA

11. Zahteva predlagatelja za

a) obravnavo neusklajenega gradiva

DA

b) nujnost obravnave

DA

c) obravnavo gradiva brez sodelovanja javnosti

12. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti

DA

13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade

14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa vlade št. ... z dne ...

Dr. Gregor Virant
minister

Priloge:

- Predlog sklepa vlade
- Predlog zakona

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12 in 21/13) na seji dne sprejela naslednji:

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o evidenci volilne pravice (EVA 2013-1711-0022) in ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije.

Tanja Šarabon
generalna sekretarka

PREJMEJO:

- Državni zbor Republike Slovenije
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

ZAKON O EVIDENCI VOLILNE PRAVICE

I UVOD

1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Ustava Republike Slovenije kot najvišji splošni pravni akt določa, da je Slovenija demokratična republika¹, v kateri ima oblast ljudstvo, državljanke in državljani pa uresničujejo oblast neposredno in z volitvami². Volitve so torej temelj demokratične oblasti v Sloveniji kot demokratični republiki in pravni državi.

Država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine³, ena temeljnih političnih ustavnih pravic pa je tudi volilna pravica⁴. Splošna in enaka pravica voliti in biti voljen pripada vsakemu polnoletnemu državljanu, z zakonom pa se lahko določi tudi volilna pravica tujcev.

Ob uresničevanju volilne pravice se neposredno uporabljajo tudi ustavne določbe zagotavljanja enakosti pred zakonom (14. člen), uresničevanja in omejevanja volilne pravice (15. člen), varstva osebnih podatkov (38. člen), svobode vesti (41. člen), sodelovanja pri upravljanju javnih zadev (44. člen), pravica do peticije (46. člen), pravice avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji (64. člen) ter položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji (65. člen).

Evidenca volilne pravice je zbirka osebnih podatkov volivk in volivcev in je zato temelj za sestavo volilnih imenikov, na podlagi katerih se izvedejo volitve poslancev, predsednika republike, lokalne volitve oziroma referendum. Volilna pravica je zato najpomembnejša sestavina volilnega sistema.

Vodenje evidence volilne pravice ureja Zakon o evidenci volilne pravice, ki je izvedbeni predpis in se uporablja vzporedno s sistemsko volilno zakonodajo – Zakonom o volitvah predsednika republike, Zakonom o volitvah v Državni zbor, Zakonom o lokalnih volitvah in Zakonom o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament.

Republika Slovenija je izrazito registrska država, zdaj veljavni zakon pa se še vedno oklepa nekaterih zastarelih rešitev izvedbe volilnih opravil v delu, ki se nanaša na vodenje evidence, sestavljanje volilnih imenikov ter izpis volilnih kart. Zakon torej ovira uporabo vseh informacijskih možnosti, nepotrebno človeško delo ter odvečne stroške, zato ga je treba posodobiti.

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje zakona

Zgodovinski pregled ureditve:

Zaradi ocene stanja in razlogov za sprejetje novega zakona je treba izhajati iz zgodovinskega pregleda vpisovanja volilne pravice.

¹ 1. člen Ustave RS.

² 3. člen Ustave RS.

³ 5. člen Ustave RS.

⁴ 43. člen Ustave RS.

»Volilna pravica je splošna in enaka.

Vsak državljan, ki je dopolnil 18 let, ima pravico voliti in biti voljen.

Zakon lahko določi, v katerih primerih in pod katerimi pogoji imajo volilno pravico tujci.

Zakon določi ukrepe za spodbujanje enakih možnosti moških in žensk pri kandidiranju na volitvah v državne organe in organe lokalnih skupnosti.«

⁵ Uradni list Demokratske federativne Jugoslavije, št. 59/1945.

⁶ 27. člen.

⁷ Komisija se je sestavila pri okrajnem oziroma mestnem narodnem odboru. Sestavljali so jo po en sodnik okrajnega narodnega sodišča, en član okrajnega narodnega odbora in en član krajevnega narodnega odbora z območja, za katero se imeniki sestavljajo, v mestih pa poleg sodnika še dva člana mestnega narodnega odbora.

⁸ Komisija je lahko odredila, da se volilni imenik prepíše tudi pred potekom petih let, če je za to obstajala potreba.

⁹ Uradni list FLRJ, št. 58/1946.

¹⁰ Uradni list FLRJ, št. 30/1957.

¹¹ Uradni list FLRJ, št. 8/1963.

¹² Uradni list SFRJ, št. 5/1965.

¹³ občanov oz. delovnih ljudi za volitve v skupščine družbeno-politične skupnosti, delovnih ljudi v delovnih organizacijah za volitve v delavski svet oziroma v ustrezne organe in za volitve v svete delovnih enot, delovnih ljudi za volitve v svete delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev.

¹⁴ Če je imela občina dva ali več krajev (vasi, naselij), se je vodil za vsak kraj poseben zvezek volilnega imenika, če je bilo v vasi ali naselju manj kot 100 volivcev, pa so se lahko ti vodili v zvezku najbližjega kraja v občini. Vsi zvezki občine skupaj so sestavljali volilni imenik občine.

¹⁵ Smrt polnoletnih, začetek polnoletnosti.

¹⁶ Doselitve, polnoletnost za naseljene osebe in stalne odselitve.

¹⁷ Popoln odvzem opravilne sposobnosti.

¹⁸ Komisijo je ustanovila občinska skupščina, imela je predsednika in dva člana, njena naloga je preverjanje imenikov in odločanje o zahtevah občanov za izvedbo popravkov, ki jim občinski upravni organ ni ugodil.

¹⁹ Uradni list SFRJ, št. 8/1969.

²⁰ Uradni list SRS, št. 42/1972.

²¹ Register stalnega prebivalstva se je vzpostavil z Zakonom o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča (Uradni list SRS, št. 36/1965).

²² Centralni register stalnega prebivalstva je določil Zakon o uvedbi centralnega registra stalnega prebivalstva SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 46/70).

²³ Zakon je v prehodnih in končnih določbah prav tako določil, da se podatki iz stalne evidence splošne volilne pravice lahko zbirajo tudi v centralnem registru stalnega prebivalstva. Pristojni organ pa lahko prepusti centralnemu registru stalnega prebivalstva izvedbo vseh tistih nalog sestave splošnega volilnega imenika, za katere ima centralni register ustrezne evidence.

²⁴ Skladno z Zakonom o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva (Uradni list SRS, št. 4/74).

²⁵ Uradni list SRS, št. 42/1989.

²⁶ Uradni list RS, št. 46/1992.

²⁷ Če državljan ali njegovi starši niso nikoli prebivali v RS, lahko državljan da izjavo, kje želi uresničevati volilno pravico.

²⁸ V volilni imenik se lahko vpiše tudi pripadnik skupnosti, ki ne prebiva na območju manjšin, pa za vpis da pisno zahtevo.

²⁹ Uradni list RS, št. 72/2000.

³⁰ Uradni list RS, št. 52/2002.

³¹ Ki so na podlagi zahteve vpisani v evidenco volilne pravice za volitve v Evropski parlament, če želijo uresničevati volilno pravico namesto v matični državi v Republiki Sloveniji.

³² Pristojni organ je moral vzpostaviti evidenco po uradni dolžnosti v šestih mesecih od uveljavitve zakona.

³³ Evidenca volilne pravice državljanov RS, ki nimajo stalnega prebivališča v RS, se je vzpostavila na podlagi vpisa državljanov RS v posebne volilne imenike za volitve predsednika leta 1997 in volitve v državni zbor leta 2000.

³⁴ Sestavi in potrdi jih Ministrstvo za notranje zadeve.

³⁵ Sestavijo jih komisije samoupravnih narodnih skupnosti.

³⁶ Sestavijo jih posebne komisije.

³⁷ Državljan lahko zahteva popravek, če sam ali kdo drug ni vpisan v volilni imenik volišča, v katerem ima pravico glasovati, če je vpisan kdo, ki nima volilne pravice ali nima volilne pravice na območju tega volišča, če je vpisana umrla oseba ali če je napačno vpisano osebno ime ali kakšen drug podatek.

³⁸ Kopija posebnih volilnih imenikov se razgrne na Ministrstvu za notranje zadeve, kamor se pošlje tudi zahteva za popravek ali dopolnitev.

³⁹ MZZ pošlje volilne imenike diplomatsko-konzularnim predstavništvom, na katerih bo potekalo glasovanje

⁴⁰ Uradni list št. 78/2006.

⁴¹ Uradni list RS, št. 118/2006.

⁴² Ime in priimek, spol, datum rojstva, podatke o naslovu za uresničevanje volilne pravice (zadnjem prebivališču državljana ali staršev v RS), poštno številko in naslov stalnega prebivališča v tujini in državljanstvo.

⁴³ Uradni list RS, št. 9/2001 in 111/2007.

⁴⁴ Na podlagi 31. člena Zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 59/2006).

⁴⁵ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 in 83/2012.

⁴⁶ Kot to velja za možnost ugotavljanja dejanskega stalnega prebivanja v RS na podlagi 8. člena Zakona o prijavi prebivališča.

⁴⁷ Problematika udeležbe stranke, ustreznih prič ...

⁴⁸ Ob izdaji potrdila in s tem navzočnostjo pri pristojnem organu se mu seveda podatki osvežujejo.

⁴⁹ 22. člen Zakona o evidenci volilne pravice.

⁵⁰ ZEVP iz leta 1992 je v petem odstavku 19. člena določal, da narodna skupnost predpiše podrobnejša merila za izpolnjevanje pogoja za vpis v posebni volilni imenik, ustavno sodišče pa je ugotovilo, da taka rešitev ni dopustna saj "pripadnost avtohtoni narodni skupnosti ni le stvar posameznika, pač pa tudi stvar te skupnosti, ki v skladu z zakonskimi merili takega posameznika tudi sama šteje za svojega pripadnika." V isti odločbi je sodišče tudi zapisalo, da stalno prebivališče na območju, kjer živi narodni skupnosti, ne more biti eno od meril za vpis v posebni volilni imenik. Smiselna uporaba Zakona o splošnem upravnem postopku ob dvomu o pripadnosti narodni skupnosti pomeni, da se izvede postopek za ugotovitev dejstev in okoliščin, ki omogočajo vpis oziroma ne dovolijo vpisa v posebni volilni imenik, in da tudi državljan, ki je zahteval tak vpis, uveljavi in zavaruje svoje pravice. Da je takemu državljanu zagotovljeno

Prvi predpis, ki je po drugi svetovni vojni določil vpisovanje volilne pravice, je bil **Zakon o volilnih imenikih**⁵¹, ki je začel veljati **11. 8. 1945**. Določil je, da se za verodostojnost ugotovitve volilne pravice državljanov Jugoslavije uporabljajo volilni imeniki, ki so enotni in stalni. Sestavljajo se za območje vsakega krajevnega narodnega odbora (vaškega, rajonskega in mestnega). Določil je, da imajo volilno pravico vsi državljani Jugoslavije, ki so dopolnili 18 let (ženske so prvič dobile volilno pravico leta 1945). Prav tako pa so imeli volilno pravico vsi vojaki Jugoslovanske vojske ter vsi nekdanji borci NOB in partizanskih odredov Jugoslavije ne glede na starost. Zakon pa je izrecno določal skupine oseb, ki so sodelovale z okupatorjem in zato (poleg oseb, ki so bile pod skrbstvom), niso imele volilne pravice.

Končna določba⁵² je krajevnim narodnim odborom naložila, da morajo v 20 dneh od dneva objave zakona, to je do 31. avgusta 1945, sestaviti prve stalne volilne imenike.

Volilno pravico je imel lahko volivec le v kraju, v katerem je bil volilni imenik. V volilni imenik pa so se vpisali volivci v kraju stalnega prebivališča, če so bili brez stalnega prebivališča, pa v kraju zaposlitve. Za sestavo volilnih imenikov so bili pristojni krajevni narodni odbori. Na zahtevo krajevnega narodnega odbora je smela komisija za volilne imenike sestaviti volilne imenike sama. Sicer pa je bila naloga komisije za volilne imenike⁵³, da je sestavljene imenike pregledala in potrdila.

Volilni imeniki so se sestavljali in vodili z neposrednim ugotavljanjem na podlagi javnih listin in drugih verodostojnih dokazov, mladoletniki pa so morali imeti potrjeno pristojnih vojaških oblasti. Za območje vsakega krajevnega narodnega odbora je bil sestavljen en volilni imenik v enem zvezku, če pa je bilo na območju enega krajevnega odbora več volišč, se je za vsako volišče sestavil iz splošnega volilnega imenika poseben volilni imenik za volivce tega volišča. Nihče ni smel biti istočasno vpisan v dveh volilnih imenikih. Vsak volilni imenik je vseboval podatke o zaporedni številki, družinskem in krstnem imenu volivca in očetovem krstnem imenu, kraju rojstva, datumu rojstva, poklicu, pismenosti, kraju prebivališča (ulica in hišna številka, kraj), narodnost in pripomba. Za vojaške osebe se je v pripombi navedlo, da so v vojaški službi. Vse spremembe, ki so se vpisovale v volilne imenike, so se vpisovale tudi v abecedne imenike, ob neskladjih pa je veljal vpis v volilni imenik.

Poleg volilnega imenika so krajevni narodni odbori sestavili tudi abecedne imenike, v katere so bili vpisani volivci po abecednem redu priimkov. Ti imeniki so bili sestavljeni v dveh enakih izvodih, en izvod je imel krajevni narodni odbor, drugega pa komisija okrajnega ali mestnega narodnega odbora.

Volilne imenike so zaključevali krajevni narodni odbori tako, da so navedli datum, ko je bil spisek končan in poleg žiga število volivcev in število strani zvezka volilnega imenika. Sestavljene volilne imenike je pregledala in potrdila komisija, ki je lahko imenike vrnila odboru za vnos popravkov. Izvod potrjenega imenika je komisija vrnila odboru, ki ga je objavil (razgrnil) na krajevno običajen način s posebnim opozorilom, da lahko uresničuje volilno pravico samo tisti, ki je vpisan v volilni imenik. Vsak državljan je imel pravico volilni imenik pregledati, prepisati, objaviti in tiskati.

Če je državljan ugotovil, da je bil njegov vpis v volilni imenik odklonjen ali da je bil pri vpisu pozabljen, da je njegovo ime vpisano napačno ali nečitljivo, je imel pravico pisno zahtevati popravek. Zahteval se je lahko tudi popravek za drugo osebo (enako so lahko zahtevale tudi politične in družbene organizacije). Na zahtevo za popravek se je v petih dneh izdala odločba, zoper katero se je lahko vložila pritožba v petih dneh na narodno okrajno sodišče. Popravek se je lahko zahteval tudi, če so bile v volilni imenik vpisane osebe, ki jih ni bilo, so umrle, spremenile prebivališče ali niso imele volilne pravice. Popravki so se lahko zahtevali še največ 14 dni po razpisu volitev.

Vsako leto so se v januarju v volilni imenik vpisovale spremembe stanja v preteklem letu, sicer pa so se volilni imeniki osveževali skladno s 16. členom zakona tudi tako, da je krajevni narodni odbor vsako peto leto⁵⁴ prepisal izvirni volilni imenik in pri tem izpustil črtane volivce ter vpisal dodatno pripisane volivce.

pravno varstvo, mora komisija o zavrnitvi vpisa v posebni volilni imenik izdati ustrezno odločbo. Pri izdaji odločbe pa mora komisija upoštevati merila, ki jih je določila narodna skupnost, ter ugotovljeno dejansko stanje.

⁵¹ To je komisija, ki nalogo opravlja samo najpozneje pet dni po razpisu volitev do izvedbe glasovanja.

⁵² Upravna enota ugotavlja, ali so vsi volivci vpisani v posebni volilni imenik, državljani RS s splošno volilno pravico, preverja pravilnost zapisa osebnega imena in naslova stalnega prebivališča in črta umrle volivce.

⁵³ In ne tudi kot splošne podatke o izrečenosti o pripadnosti narodni pripadnosti, ki se sicer vodi v registru stalnega prebivalstva na podlagi določb Zakona o prijavi prebivališča, vendar je ključno merilo samo izjava posameznika brez preverjanja izpolnjevanja pogojev, kot to določa ZEVF pred vpisom v volilni imenik pripadnikov narodne skupnosti.

⁵⁴ Tudi sicer je zadnji volilni imenik merilo za sestavo novega volilnega imenika.

Poleg splošnih volilnih imenikov je zakon predpisoval tudi posebno obliko volilnih imenikov – vojaške volilne imenike, v katere so se vpisovale vojaške osebe na službi v brigadi, za katero se sestavlja imenik, ne glede na to, ali so vpisani v volilni imenik v kraju svojega prebivališča.

Zakon je vseboval tudi kazenske določbe, in sicer je bila z odvzemom prostosti do enega leta kaznovana oseba, ki je pri sestavljanju ali popravljanju volilnih imenikov v volilni imenik vpisala osebo brez volilne pravice, jo vpisala večkrat ali izbrisala iz imenika osebo z volilno pravico. Prav tako je bil sankcioniran nameren neizbris umrle osebe, odseljene osebe ali osebe z odvzeto volilno pravico oziroma nameren nevpis volivca. Kdor je napravil tako dejanje za več kot 10 oseb, je bil kaznovan z odvzemom prostosti od enega do dveh let.

Prvič je bil Zakon o volilnih imenikih iz leta 1945 spremenjen z **Zakonom o potrditvi in spremembah zakona o volilnih imenikih⁹, ki je začel veljati 27. 7. 1946**. Nov zakon je določil, da se volilni imeniki uporabljajo za verodostojno ugotovitev volilne pravice državljanov Federativne ljudske republike Jugoslavije. Volilni imeniki so bili enotni in stalni, sestavljali pa so se zaradi ugotovitve volilne pravice državljanov pri volitvah za vse predstavniške organe državne oblasti.

Volilna pravica je bila opredeljena kot pravica voliti in biti voljen. Volilno pravico so imeli vsi državljani FLRJ po dopolnjenem 18. letu starosti ne glede na spol, narodnost, raso, veroizpoved, stopnjo izobrazbe in kraj stanovanja. Volilno pravico so imeli tudi državljani, ki so bili v JLA, ter osebe, mlajše od 18 let, ki so bile kot borci NOB in partizanskih odredov vpisane v volilne imenike za volitve v Ustavodajno skupščino. Izrecno pa je zakon še vedno odzimal volilno pravico nekaterim skupinam oseb, ki so sodelovale z okupatorjem.

Volilna pravica se je uresničevala v kraju vpisa v volilni imenik (kraj prebivanja ali zaposlitve), volilni imeniki pa so se sestavljali za območje vsakega krajevnega in mestnega oziroma četrtnega ljudskega odbora.

Prvič se je volilna pravica priznavala tudi državljanom v tujini (uslužbencem predstavništev FLRJ, ki so bili v tujini na ambasadah, poslaništvih, konzulatih in vojaških misijah) ter državljanom, ki so stalno živeli v tujini. Zato so se uvedli stalni volilni imeniki pri predstavništvih FLRJ v tujini, kje in katere državljane vanje vpisati, pa je določil minister za zunanje zadeve. Prav tako je bilo na novo določeno, da so smeli volivci, ki so po dnevu razpisa volitev spremenili svoje prebivališče ali iz opravičenih razlogov (zaposlitev, šolanje) na dan volitev niso bili v svojem kraju, glasovati v kraju, v katerem so bili na dan volitev, če so predložili potrdilo o vpisu v volilni imenik. Taka potrdila so se izdajala na zahtevo od dneva razpisa volitev do tretjega dne pred izvedbo glasovanja. Izdaja potrdila se je vpisala kot pripomba v volilni imenik.

Za sestavo volilnih imenikov so bili pristojni krajevni oziroma mestni ali četrtni ljudski odbori, vsak za svoje območje, še vedno pa je veljalo, da lahko volilni imenik sestavi tudi komisija za volilne imenike. Za pomoč pri sestavi volilnih imenikov se je lahko zaprosilo pismene ljudi (učitelje, dijake ...), ki so se pozivu morali odzvati. Pri predstavništvu FLRJ v tujini je komisijo za sestavo volilnih imenikov, ki so jo sestavljali trije člani, odredil najstarejši uslužbenec, vpisi pa so temeljili na potrjenih izpiskih iz volilnih imenikov krajev.

Volilni imeniki so se sestavljali in vodili z neposrednim ugotavljanjem na podlagi javnih listin in drugih verodostojnih dokazov. Za območje vsakega krajevnega, mestnega oziroma četrtnega ljudskega odbora se je vodil le en volilni imenik v enem zvezku, če je bilo več volišč, pa se je iz splošnega volilnega imenika sestavil poseben volilni imenik za posamezno volišče. Nihče ni smel biti hkrati vpisan v dveh volilnih imenikih (razen npr. vojaške osebe s pripisano pripombo). Volilni imenik je vseboval podatke o zaporedni številki, rodbinskem in rojstnem imenu volivca, očetovo rojstno ime, kraj rojstva, datum rojstva, poklic, pismenost, kraj stanovanja (ulica in hišna številka, kraj), narodnost in pripombo. Za vojaške osebe se je v pripombi navedlo, da so v vojaški službi.

Volilni imeniki so se zaključevali z datumom, žigom ter navedbo števila volivcev in strani zvezka volilnega imenika. Poleg volilnega imenika se je pripravil tudi abecedni imenik, v katerega so se po abecednem redu priimkov vpisali volivci ter navedli stran in številka vpisa v volilni imenik. V volilnem imeniku so morale biti vse spremembe v abecednem imeniku, ob neskladju je veljal vpis v volilnem imeniku.

Sestavljene volilne imenike v dveh izvodih je pregledala (lahko tudi z neposrednim pregledovanjem na samem kraju) in potrdila komisija, ki je lahko določila tudi rok za popravke. En izvod imenika je komisija obdržala zase.

Krajevni oziroma mestni ljudski odbor je potrjene volilne imenike objavil krajevno običajno, vsak državljan pa je imel pravico do pregleda, prepisa, objave in tiska volilnega imenika. Državljan je lahko pregledal volilni imenik in se prepričal, ali je vanj vpisan in ali je vpisan pravilno in čitljivo, sicer je lahko pisno ali ustno na zapisnik zahteval popravek pri komisiji. To se je lahko preverilo in storilo tudi za druge osebe. Državljan ter politična in družbena organizacija so imeli pravico do pritožbe, če so mislili, da so v volilni imenik vpisane osebe, ki jih ni, so umrle, ki so spremenile prebivališče ali nimajo volilne pravice, ali druge nepravilnosti. Zahtevki za popravek imenikov so se lahko dali največ 14 dni po razpisu volitev, poznejše zahteve pa niso vplivale na sestavo imenikov za že razpisane volitve.

Kot v zakonu iz leta 1945, je tudi nov zakon določal januarsko usklajevanje imenikov za preteklo leto in obvezno petletno prepisovanje volilnih imenikov ter sestavljanje vojaških volilnih imenikov.

29. 7. 1957 je začel veljati Odlok o vodstvu volilnih imenikov¹⁰, ki je določil, da splošne volilne imenike vodi pri občinskem ljudskem odboru upravni organ, pristojen za občo upravo. V občinah, ki so imele krajevne urade, so vodili volilne imenike krajevni uradi. Volilne imenike je vodil matičar ali drug uslužbenec, ki ga je določil predstojnik upravnega organa, ki je bil pristojen za občo upravo v soglasju s tajnikom občinskega ljudskega odbora. Matičar ali uslužbenec je bil za vodenje volilnega imenika odgovoren predstojniku ali šefu krajevnega urada.

Odlok je prav tako določal, da se v občinah, katerih območje obsega dva ali več krajev (vasi, naselij), vodi poseben volilni imenik za vsak kraj. Poseben volilni imenik se ni sestavljal za zaselke, ki niso imeli posebnega območja, in za vasi, ki so imele manj kot 100 prebivalcev, temveč so bili volivci takih vasi in zaselkov vpisani v volilne imenike, ki so se vodili za najbližjo vas iz tiste občine. Za katere zaselke v občini se ne bodo vodili posebni volilni imeniki in v kateri volilni imenik se bodo vpisali volivci iz teh zaselkov, je odločil Svet občinskega ljudskega odbora, pristojen za občo upravo.

Volilni imeniki za posamezne kraje občine so se vodili v posebnih zvezkih, vsi zvezki volilnih imenikov za posamezne kraje v občini skupaj pa so bili volilni imenik občine.

Če je pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora ugotovil, da volilni imeniki za posamezne kraje v občini niso v redu in dobri (raztrgani listi, zamazani vpisi ipd.) ali da so taki, da ne dajejo zanesljive podlage za volitve, je lahko okrajni zbor odredil, da jih je treba prepisati.

Isti odlok je določal tudi sestavo volilnih imenikov proizvajalcev (gospodarskih organizacij).

17. 2. 1963 je začel veljati Odlok o reviziji in prepisovanju volilnih imenikov¹¹, ki je občinskim ljudskim odborom naložil, da do 10. 4. 1963 opravijo splošno revizijo in prepis splošnih volilnih imenikov, tako da so se ujemali z dejanskim stanjem volilnega telesa s pravnimi vpisi podatkov. Iz volilnega imenika:

- so se izbrisale vse umrle osebe in osebe, ki so se za stalno odselile drugam ali so po pravnomočni sodni odločbi popolnoma izgubile opravilno sposobnost;
- so se vpisali vsi, ki so v letu 1962 ali do 15. 5. 1963 dopolnili 18 let, ter vsi, ki so se za stalno naselili na območje, pa še niso bili vpisani v imenik;
- so z občinskim razglasom naznanili popraviljanje volilnih imenikov ter pozvali polnoletne in priseljene osebe, naj se prijavijo za vpis v volilni imenik.

O vseh popravkih so se preverjali podatki tudi po uradni dolžnosti (»voditelj volilnega imenika se glede popravka prepriča») in sicer tako, da so:

- matičarji poslali podatke o vseh umrlih po 1. 1. 1963 in o vseh, ki so dopolnili starost 18 let;
- preverili, kdo se je v letu 1962 ali pozneje stalno doselil v kraj ali za stalno odselil.

Prav tako je veljala posebnost, da so se lahko v splošne volilne imenike vpisale vse osebe, ki so bile več kot šest mesecev v kakšnem kraju (čeprav tam stalno niso prebivale, npr. sezonski delavci, šolarji), pa je bilo zanje verjetno, da bodo ostale v tem kraju do 15. 5. 1963. V volilni imenik so se

vpisale na podlagi posebne pisne zahteve za vpis in istočasen izbris iz volilnega imenika kraja stalnega prebivališča. O izbrisu iz starega volilnega imenika je bilo treba obvestiti voditelja imenika v kraju stalnega prebivališča.

Osebe, ki so umrle ali se za stalno odselile iz kraja ali so po pravnomočni sodni odločbi popolnoma izgubile opravilno sposobnost, so se izbrisale iz volilnega imenika z odločbo, v volilni imenik pa sta se v stolpec o pripombah vpisala razlog izbrisa in številka izdane odločbe o izbrisu. Odločba o izbrisu se je objavila na krajevno običajen način oziroma poslala volivcu, če je bil njegov naslov znan (preseljenim osebam).

Tudi osebam, ki so služile vojaški rok ali so bile na orožnih vajah, se je v splošni volilni imenik kraja stalnega prebivališča vpisala opomba, da služijo vojaški rok ali da so na orožnih vajah.

Po popravkih se je moral volilni imenik prepisati v enem izvodu, narediti pa je bilo treba tudi nove abecedne imenike, če so se vodili za območje. Abecedni volilni imenik se je lahko sestavil za vsak zvezek splošnega volilnega imenika, lahko pa tudi v obliki kartoteke.

Ko so bili volilni imeniki pripravljeni, je bil krajevno običajno razglašen prepis, nato razgrnjen, državljani pa so imeli možnost za pregled in zahtevek popravka. Razgrnjene volilne imenike je lahko pregledal vsak državljan ter vsaka družbenopolitična ali druga družbena organizacija. Popravek se je lahko zahteval ustno ali pisno v 20 dneh pred dnevom volitev. O zahtevi za popravek splošnega volilnega imenika je odločil voditelj volilnega imenika, če ni mogel ugotoviti, ali je zahteva upravičena, pa je o njej odločila občinska komisija za volilne imenike.

Po končanem prepisovanju volilnih imenikov so se novi volilni imeniki končali s potrdilom, v katerem so se navedli številka vseh vpisanih volivcev, število strani zvezkov, ki volilni imenik sestavljajo ter datum končanja. Končani novi splošni volilni imeniki so se predali občinski komisiji za volilne imenike skupaj s starimi volilnimi imeniki in seznamom izbranih s podatkom o razlogu izbrisa ter datumu in številki izdane odločbe o izbrisu.

Naloga občinske komisije za volilne imenike je bila pregled in preizkus novih imenikov ter potrditev v treh dneh od prejema. Vse volilne imenike so vrnili upravnim organom občinskega ljudskega odbora, pristojnim za občo upravo. Stari volilni imeniki so se hranili še pet let.

6. 2. 1965 je začel veljati Zakon o volilnih imenikih¹², ki je zaradi vpisovanja z ustavo volilne pravice¹³ določil način in postopek vodenja volilnih imenikov. Pravica vpisa v volilni imenik je bila vezana na volilno pravico, možnost uveljavljanja volilne pravice pa je bila odvisna od vpisa v volilni imenik. Volilni imeniki so imeli status javne listine in so se vodili za območje vsake občine (splošni volilni imeniki) zaradi vpisovanja volilne pravice oseb, ki so služile vojaški rok ali so bile na vojaških vajah, za volitve v Zvezni zbor Zvezne skupščine pa so se sestavljali volilni imeniki v vojaških enotah in vojaških zavodih. Prav tako so se kot posebna vrsta volilnih imenikov sestavljali volilni imeniki delovnih ljudi za volitve v zbore delovnih skupnosti občinske skupščine in za volitve v delavski svet ali ustrezen organ delovne organizacije in v svet delovne enote ali za svet državnega organa, družbenopolitične organizacije ali društva.

V splošni volilni imenik so bili po merilu stalnega prebivališča vpisani vsi občani, ki so dopolnili 18 let, razen tistih, ki jim je bila s pravnomočno sodno odločbo popolnoma odvzeta opravilna sposobnost. Izjemoma so se v splošni volilni imenik občine na lastno zahtevo vpisale osebe, ki so bile na šolanju več kot šest mesecev zunaj svoje občine, v tem primeru pa so bile izbrisane iz volilnega imenika svoje občine, saj je zakon določal, da je lahko volivec vpisan le v en volilni imenik.

Zakon je prav tako določal, da je splošni volilni imenik enoten in stalen ter da se v enem izvodu vodi za vsako občino¹⁴. Določena je bila vsebina volilnega imenika, in sicer: zaporedna številka, priimek in ime, spol, datum rojstva, stanovanje (ulica in hišna številka, vas, zaselek, naselje) ter pripomba. Poleg splošnega volilnega imenika so se vodili tudi abecedni imeniki, ki so vsebovali podatke o zaporedni številki, zaporedni številki vpisa v splošnem volilnem imeniku, priimek in ime ter stalno prebivališče. Splošni volilni imeniki so se lahko vodili tudi v obliki kartoteke, vsak volivec pa je bil vpisan na posebnem kartotečnem listku.

Za vodenje splošnih volilnih imenikov so bili pristojni občinski upravni organi.

V volilne imenike so vpisovali tudi občane, ki so živeli v tujini (zdomce), razen tistih, ki so se za stalno odselili iz Jugoslavije (izseljenci). Ti so se vpisovali v volilne imenike po zadnjem stalnem prebivališču pred odhodom v tujino.

Podlaga za vpise v volilne imenike so bili podatki iz matičnih knjig in uradnih evidenc ter drugih javnih listin ali verodostojnih dokazov ter neposredno preverjanje. Glede na navedeno so morali matičarji¹⁵, občinski upravni organi¹⁶, pristojni za vpisovanje prebivališča, ter občinska sodišča¹⁷ sporočati vse spremembe, pomembne za vpis v volilni imenik ali izbris iz imenika. Izbris je bil narejen z odločbo, v imenik pa se je vpisal tudi razlog izbrisa. Popravki splošnih volilnih imenikov so bili dovoljeni vse leto, vzporedno z usklajevanjem volilnih imenikov pa so se tudi osveževali abecedni imeniki.

Volilni imeniki so se zelo popravljali in zaključevali po razpisu volitev. V treh dneh od razpisa volitev sta se razglasili razgrnitev volilnih imenikov in možnost vseh občanov, da pregledajo imenike in zahtevajo popravke, če je vpisan kdo, ki nima volilne pravice ali nima prebivališča v občini, če je kdo umrl ali če je ime volivca napisano nepravilno. Popravke splošnega volilnega imenika je bilo mogoče ustno ali pisno zahtevati najpozneje osem dni pred dnem glasovanja. Splošni volilni imenik se je končal tako, da so se na zadnji strani vsakega zvezka volilnega imenika zapisali število strani zvezka ali imenika, število vpisanih volivcev in datum zaključka. Imenik v obliki kartoteke se je končal tako, da je pristojni občinski upravni organ s posebnim aktom ugotovil, za katere kraje v občini se vodijo posebne kartoteke in koliko kartotečnih listkov se vodi, koliko listkov je prečrtanih in katerega dne je bil imenik končan. Volilni imeniki so se po koncu podpisali in overili z žigom.

Potrjeni volilni imenik se je poslal v potrditev občinski komisiji za volilne imenike¹⁸ skupaj z drugim gradivom, na podlagi katerega se je imenik sestavljal, in z zahtevami občanov za vpise in popravke. Če se je imenik vodil v obliki kartoteke, se je komisiji poslal samo akt o končanju volilnega imenika z zahtevami za popravke, ki jim ni bilo ugodeno, z obrazložitvijo, zakaj jim ni bilo ugodeno. Komisija je volilne imenike potrdila v osmih dneh od prejema ter jih vrnila pristojnemu občinskemu upravnemu organu. Lahko je naložila tudi popravke.

Splošni volilni imenik ali posamezen zvezek se je prepisal, če je občinska skupščina ugotovila, da imenik ali posamezen zvezek ni v redu ali je v takem stanju, da ne daje zanesljive podlage za volitve. Ob prepisu so se izpustili črtani volivci in vključili dodani volivci.

Zakon je določal tudi sestavo volilnih imenikov oseb, ki so služile vojaški rok ali so bile na vojaških vajah in volilne imenike delovnih ljudi. Z začetkom veljavnosti tega zakona pa sta prenehala veljati odloka iz leta 1957 in 1963.

20. 2. 1969 je začel veljati **Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o volilnih imenikih**¹⁹, ki je določil sestavo volilnih imenikov študentov oziroma volilnih imenikov učencev srednjih šol za volitve v zbornice delovnih skupnosti občinskih skupščin. V te volilne imenike so se vpisovali študenti fakultet, umetniških akademij ter visokih in višjih šol in redni učenci gimnazij, učiteljskih, šol za vzgojitelje, šol za kvalificirane delavce v gospodarstvu, umetniških šol in drugih srednjih šol, če so imeli splošno volilno pravico.

Zakon o volilnih imenikih iz leta 1965 je nadomestil **Zakon o evidenci volilne pravice**²⁰. S tem zakonom sta se določili stalna evidenca splošne volilne pravice občanov v registru stalnega prebivalstva in evidenca volilne pravice z volilnimi imeniki, ki so se sestavljali za vsake volitve na podlagi stalne evidence splošne volilne pravice.

Stalna evidenca splošne volilne pravice občanov se je začela voditi v registru stalnega prebivalstva²¹ oziroma v centralnem registru stalnega prebivalstva²² in v dopolnilnih evidencah.

Občani so lahko uveljavljali volilno pravico samo, če so bili vpisani v volilni imenik. Volilni imeniki pa so bili opredeljeni kot javne listine.

Splošna volilna pravica občana se je vpisala **po uradni dolžnosti** v register stalnega prebivalstva, v katerega je bil občan vpisan po svojem stalnem prebivališču. Upravni organ, ki je vodil register stalnega prebivalstva, je poleg splošne evidence volilne pravice vodil še dve dopolnilni evidenci, in

sicer:

- evidenco volivcev, ki so bili stalno odseljeni iz Jugoslavije (v to evidenco se je vpisal volivec ob izbrisu iz registra stalnega prebivalstva, če se je stalno naselil v tujini in črtal ob morebitni ponovni priselitvi v Slovenijo) in
- evidenco občanov, ki so izgubili volilno pravico (na podlagi pravnomočne odločbe sodišča do morebitne ponovne pridobitve splošne volilne pravice).

Volivci, ki so bili za več kot šest mesecev na šolanju zunaj občine stalnega prebivališča, so lahko vložili zahtevo za uresničevanje volilne pravice v kraju šolanja (po njihovem pooblastilu je lahko zahtevo vložila tudi šola).

Najpozneje 10 dni po razpisu volitev se je sestavil seznam volišč območja. Najpozneje 15 dni po razpisu volitev je pristojni organ sestavil splošne volilne imenike za vsa volišča na svojem območju. Podatke za sestavo volilnih imenikov je črpal iz stalne evidence splošne volilne pravice, ki se je vodila v registru stalnega prebivalstva in iz dopolnilnih evidenc²³. Splošni volilni imenik je vseboval podatke o zaporedni številki, priimku in imenu, spolu, datumu rojstva stanovanju in pripombo.

V splošni volilni imenik za volišče so se vpisali vsi občani, ki so imeli ob sestavi imenika stalno prebivališča na območju volišča in so najpozneje na dan volitev izpolnili starost 18 let, ter niso vpisani v seznam volivcev učencev (v kraju šolanja namesto v kraju prebivališča) ali v evidenco občanov, ki so izgubili volilno pravico, ali v evidenco stalno odseljenih iz Jugoslavije.

Sestavi volilnih imenikov je sledila razgrnitev (najpozneje 15 dni po razpisu volitev) z možnostjo pregleda in zahtevka popravka. Občan je lahko zahteval popravek, če sam ali kdo drug ni bil vpisan v splošni volilni imenik volišča, če je bil vpisan kdo, ki ni imel volilne pravice ali ni imel volilne pravice na tem volišču, če je bila vpisana umrla oseba, če je bilo nepravilno vpisano osebno ime ali drug podatek, ki se nanaša nanj ali na drugo osebo. Popravek se je lahko zahteval ustno ali pisno najpozneje 10 dni pred dnevom glasovanja. Če je bil zahtevek utemeljen, je bilo popravljeno, v nasprotnem primeru se je zahteva zavrnila z odločbo, zoper katero se je lahko občan pritožil. Pristojni organ je moral po uradni dolžnosti imenike pregledati in popraviti tudi sam. Popravki so bili mogoči najpozneje v treh dneh pred dnevom glasovanja, v tem roku pa so se lahko v imenik vnesle tudi spremembe, povezane s selitvami, izselitvami ali odvzemom volilne pravice. Popravljeni volilni imeniki so se potrdili s podpisom in žigom ter poslali pristojni občinski volilni komisiji.

Zakon je še naprej obdržal in urejal posebno obliko volilne pravice in sestavo volilnih imenikov – volilno pravico in volilne imenike delovnih ljudi in volilno pravico študentov in učencev srednjih šol.

Naslednji Zakon o evidenci volilne pravice, ki je začel veljati 1. 3. 1974, je urejal stalno evidenco volilne pravice delovnih ljudi in občanov, ki se je vodila v registru stalnega prebivalstva v občini in centralno v registru prebivalstva Socialistične republike Slovenije²⁴ in v dopolnilnih evidencah (evidenco oseb, stalno odseljenih iz Jugoslavije in evidenco oseb, ki so izgubile volilno pravico).

Na podlagi stalne evidence volilne pravice **so se splošni volilni imeniki sestavljali za vsake volitve oziroma glasovanje posebej in so veljali samo za volitve, za katere so bili sestavljeni.**

Volivci so lahko uveljavljali svojo volilno pravico samo, če so bili vpisani v volilni imenik, ki je imel status javne listine.

Volilna pravica delovnega človeka oziroma občana se je vpisala v register stalnega prebivalstva glede na njegovo stalno prebivališče po uradni dolžnosti. Ob spremembi prebivališča je volivec pridobil volilno pravico v kraju novega stalnega prebivališča z dnem vpisa v register stalnega prebivalstva za območje novega prebivališča. Ob stalni odselitvi iz Jugoslavije je bil volivec izbrisan iz registra stalnega prebivalstva (do morebitne ponovne priselitve) in vpisan v evidenco oseb, ki so stalno odseljene iz Jugoslavije.

Splošne volilne imenike so pristojni organi sestavili najpozneje 15 dni po razpisu volitev, in sicer za vsa volišča na svojem območju. Pri tem so uporabili podatke iz stalne evidence volilne pravice (iz registra stalnega prebivalstva) in iz dopolnilnih evidenc. Splošni volilni imeniki so vsebovali podatke o zaporedni številki, priimku in imenu, spolu, datumu rojstva, stanovanju in pripombo. V volilne imenike so bili vpisani vsi delovni ljudje in občani, ki so imeli ob sestavljanju imenikov stalno prebivališče na

območju volišča in so najpozneje na dan volitev dopolnili 18 let starosti ter niso bili vpisani v evidenco oseb, ki so izgubile volilno pravico. V splošne volilne imenike so bile vpisane tudi vse osebe, ki so bile stalno odseljene iz Jugoslavije in so imeli zadnje stalno prebivališče na območju volišča.

Sestavljeni volilni imeniki so se razgrnili (najpozneje 15 dni po razpisu volitev) na krajevno običajen način z naznanilom, da se lahko pregledajo in zahtevajo popravki. Prav tako je pravilnost volilnih imenikov preveril pristojni organ sam po uradni dolžnosti. Popravek se je lahko zahteval, če oseba, ki je pregledala volilni imenik, ali kdo drug, ni bil vpisan v volilni imenik volišča, na katerem je imel pravico uveljavljati volilno pravico, če je bila vpisana oseba brez volilne pravice, ali oseba, ki ni imela volilne pravice na območju, za katero se je volilni imenik sestavljal, če je bila vpisana umrla oseba, če je bilo osebno ime ali kateri koli drug podatek napisan napačno. Popravki so se lahko zahtevali ustno ali pisno najpozneje pet dni pred dnem glasovanja. O zavrnitvi zahteve za popravek se je odločilo z odločbo, zoper katero je bilo zagotovljeno pravno varstvo. Volilni imeniki so bili popravljeni najpozneje tri dni pred dnem glasovanja. V tem roku so se popravljali tudi podatki o selitvah in izgubi volilne pravice.

Popravljeni volilni imeniki so se potrdili s podpisom uradne osebe pristojnega organa in žigom občinske skupščine ter se poslali pristojni volilni komisiji.

Prehodne in končne določbe zakona so dopuščale, da so se lahko podatki stalne evidence volilne pravice zbirali tudi v centralnem registru stalnega prebivalstva, pristojni organ pa je lahko prepustil centralnemu registru stalnega prebivalstva vse tiste naloge sestave splošnega volilnega imenika, za katere ima ustrezne evidence.

Zakon je še vedno določal tudi posebno obliko volilnih imenikov delovnih ljudi in študentov oziroma učencev.

Novela Zakona o evidenci volilne pravice²⁵, ki je začela veljati 6. 8. 1989, ni prinesla vsebinskih sprememb za vodenje stalne evidence volilne pravice in sestavo splošnih volilnih imenikov, temveč je v manjši meri posegla predvsem na pripravo volilnih imenikov delovnih ljudi in študentov ter dijakov.

Prvi zakon, ki je urejal evidenco volilne pravice po osamosvojitvi Republike Slovenije in na podlagi katerega je v celoti prenehala veljavnost **Zakona o evidenci volilne pravice iz leta 1974 ter dopolnitev iz leta 1989**, je začel veljati **29. 9. 1992²⁶**.

Zakon je uredil vodenje stalne evidence volilne pravice državljanov Republike Slovenije v registru stalnega prebivalstva občine in v centralnem registru prebivalstva Republike Slovenije ter v dopolnilnih evidencah.

Volilna pravica državljanov se je vodila s splošnim volilnim imenikom, ki so se sestavili za vsake volitve oziroma glasovanje na podlagi splošne evidence volilne pravice. **Prav tako je bilo določeno, da se volilna pravica državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, vodi s posebnim volilnim imenikom. Popolnoma na novo pa sta bili opredeljeni tudi vpisovanje volilne pravice in sestavljanje volilnih imenikov za pripadnike avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.**

Zakon je določil, da se pri ponovnem glasovanju za predsednika republike in naknadne volitve poslancev državnega zbora uporabljajo dopolnjeni dvojniki volilnih imenikov, sestavljenih za prvo glasovanje, volilni imeniki pa so javne listine.

Volilna pravica se je vpisala v register stalnega prebivalstva po stalnem prebivališču državljana po uradni dolžnosti.

Pristojni organ je moral za vsa volišča na svojem območju sestaviti splošne volilne imenike najpozneje 20 dni po razpisu volitev. V volilne imenike so se izpisovali podatki o zaporedni številki, priimku in imenu, spolu, datumu rojstva, stalnem prebivališču in pripombe. V volilne imenike so se vpisovali vsi državljani, ki so imeli ob sestavljanju imenikov stalno prebivališče na območju volišča, ki so na dan glasovanja dopolnili starost 18 let in jim ni bila odvzeta poslovna sposobnost. Pristojni organ je najpozneje 20 dni po razpisu volitev razgrnil volilne imenike za vsa volišča na svojem območju, državljane pa z razglasom obvestil, da lahko volilne imenike pregledajo in zahtevajo popravke, če

sami ali kdo drug ni vpisan v volilni imenik volišča, na katerem ima pravico glasovati, če je vpisan kdo, ki nima volilne pravice ali nima volilne pravice za območje tega volišča, če je vpisana umrla oseba ali če je nepravilno vpisano osebno ime ali drug podatek za volivca, ki je pregledal podatke, oziroma za drugo osebo. Popravek volilnega imenika se lahko zahteva ustno ali pisno 15 dni pred dnem glasovanja, popravki pa se vnesejo najpozneje šest dni pred dnem glasovanja. Do takrat se volilni imeniki tudi dopolnijo s podatki o selitvah, smrti in odvzemu volilne pravice. Popravljeni volilni imeniki se potrdijo s podpisom in žigom ter najpozneje šest dni pred dnem glasovanja pošljejo pristojni volilni komisiji.

Zakon je popolnoma na novo določil volilne imenike državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji oziroma tako imenovane posebne volilne imenike. Sestavljeni **so bili na podlagi zahteve državljana za vpis v volilni imenik**. Državljan je lahko zahtevo za vpis poslal republiški volilni komisiji najpozneje 30 dni pred dnem glasovanja. Ob zahtevi je moralo biti izkazano slovensko državljanstvo, prav tako pa je moral biti naveden naslov zadnjega stalnega prebivališča volivca oziroma njegovih staršev v Republiki Sloveniji, saj se je na podlagi tega naslova lahko določil tudi naslov za uresničevanje volilne pravice²⁷ (v kateri volilni enoti in volilnem okraju bo državljan uresničeval volilno pravico).

Volilni imenik pripadnikov narodnih skupnosti je vseboval podatke o zaporedni številki, priimku in imenu, spolu, datumu rojstva, stalnem prebivališču pripadnika narodne skupnosti²⁸ in pripombo. Za sestavo teh imenikov je pristojna komisija narodne skupnosti v sestavi predsednika in dveh članov. Slednja imenike tudi potrdi ter jih najpozneje 15 dni po razpisu volitev predloži v potrditev tudi organu, pristojnemu za sestavo splošnih volilnih imenikov.

Kot novost je zakon uvedel tudi izdajo volilne karte. S tem je bilo omogočeno, da so glasovali državljani, ki so bili na dan glasovanja v tujini, če so to posebej zahtevali pri republiški volilni komisiji. Volilna karta vsebuje podatke iz volilnega imenika (o volilni enoti in volilnem okraju, prostor za potrditev istovetnosti volivca ter naslov državljana v tujini, na katerega se mu je poslalo volilno gradivo).

Zakon o dopolnitvah zakona o evidenci volilne pravice iz leta 2000²⁹ je v enem členu dopolnil določbo 19. člena Zakona o evidenci volilne pravice iz leta 1992, ki se nanaša na sestavo volilnih imenikov pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Določeno je bilo, da se v volilni imenik avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti vpiše pripadnik avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, pripadnost pa se ugotavlja na podlagi izjave posameznika oziroma že obstoječega vpisa v volilni imenik za eno od prejšnjih glasovanj, samoupravna narodna skupnost pa predpiše podrobnejša merila za izpolnjevanje pogojev za vpis.

Veljavni Zakon o evidenci volilne pravice

V letu 2002 je bil sprejet popolnoma **nov Zakon o evidenci volilne pravice**³⁰, ki je po predhodnem zakonu iz leta 1992 (in ki je imel samo skupaj 26 členov) celovito uredil vodenje evidence volilne pravice, sestavljanja volilnih imenikov in izdajo volilnih kart v 48 novih členih.

Poleg stalne evidence volilne pravice državljanov (ne glede na državo stalnega prebivališča) se je začela voditi tudi stalna evidenca volilne pravice v Sloveniji stalno prebivajočih državljanov Evropske unije. Poleg posebne volilne pravice pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti pa se je začela voditi **tudi volilna pravica pripadnikov romske skupnosti**.

Tudi zakon je določal, da se stalna evidenca volilne pravice vodi v registru stalnega prebivalstva upravne enote (za to pristojnega organa) ter v centralnem registru prebivalstva, vanjo pa se vpiše vsak volivec, če zakon določa, da ima volilno pravico.

Volilni imeniki se na podlagi evidence volilne pravice sestavljajo za vsake volitve oziroma glasovanje poleg predhodnih zakonskih ureditev, da lahko volivec uresniči volilno pravico, če je vpisan v volilni imenik, pa **je nov zakon izrecno določil, da lahko volilno pravico uresničuje tudi oseba, ki ni vpisana v volilni imenik**, na podlagi potrdila iz stalne evidence volilne pravice.

V evidenco volilne pravice državljanov Slovenije in državljanov Evropske unije³¹ s stalnim prebivališčem v Sloveniji se vpišejo volivci po uradni dolžnosti. Slednje omogoča način vodenja

registra stalnega prebivalstva in prijavno-odjavna obveznost posameznika skladno z Zakonom o prijavi prebivališča. Ob stalni odselitvi iz Slovenije se državljan Evropske unije iz evidence stalne volilne pravice izbriše, državljan Slovenije pa se iz evidence izbriše in vpiše v evidenco volilne pravice državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v Sloveniji, če je to posebej zahteval oziroma po uradni dolžnosti³², če pristojni organ razpolaga s podatki, potrebnimi za vpis (nedvoumno ugotovljeno državljanstvo, naslov za uresničevanje volilne pravice in naslov prebivališča v tujini)³³. Zaradi zagotavljanja zadnjih podatkov o državljanih brez prebivališča v Sloveniji morajo vsi izseljeni državljani pristojnemu organu ali diplomatsko-konzularnemu predstavništvu sporočiti vse spremembe osebnega imena ali naslova prebivališča v tujini.

Zakon o evidenci volilne pravice pozna pet različnih vrst volilnih imenikov, in sicer: splošne volilne imenike, volilne imenike državljanov Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Sloveniji³⁴, volilne imenike za volitve v Evropski parlament, volilne imenike državljanov Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti³⁵ in volilne imenike državljanov Slovenije, pripadnikov romske skupnosti³⁶.

Zakon določa, da se pri ponovnem glasovanju za predsednika republike, župane ter za ponovne in naknadne volitve, uporabljajo dopolnjeni dvojniki volilnih imenikov.

Splošni volilni imeniki se sestavijo najpozneje 20 dni po razpisu volitev. Vsebujejo podatke o zaporedni številki, priimku in imenu, spolu, datumu rojstva, stalnem prebivališču, podatek o državljanstvu in opombe. V splošne volilne imenike se vpišejo vsi državljani, ki imajo ob sestavljanju imenika stalno prebivališče na območju volišča in bodo na dan glasovanja imeli volilno pravico. Najpozneje 20 dni po razpisu volitev se imeniki razgrnejo na krajevno običajen način, z razglasom pa se državljani obvestijo, da jih lahko pregledajo in zahtevajo popravek³⁷. Popravek se lahko zahteva ustno ali pisno najpozneje 15 dni pred dnem glasovanja, upravičene zahteve se izpolnijo s popravkom, neupravičene pa se z odločbo, zoper katero je zagotovljeno sodno varstvo, zavrnejo. Pristojni organ volilne imenike pregleda in popravi po uradni dolžnosti tudi sam. Popravki se vnesejo najpozneje šest dni pred dnem glasovanja, v tem roku se volilni imeniki uskladijo z vsemi spremembami, povezanimi s selitvami, smrtjo in odvzemom volilne pravice. Po vnesenih popravkih se volilni imeniki potrdijo z žigom in podpisom uradne osebe ter najpozneje šest dni pred dnem glasovanja pošljejo pristojni volilni komisiji.

Posebni volilni imeniki (za državljane brez prebivališča v Sloveniji) vsebujejo podatke o zaporedni številki, priimku in imenu, spolu, datumu rojstva, naslovu za uresničevanje volilne pravice v Sloveniji, stalno prebivališče v tujini in opombo. Vanje se vpišejo vsi državljani, ki so vpisani v evidenco volilne pravice. Volilne imenike sestavi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve najpozneje 10 dni po razpisu volitev ter jih pošlje Ministrstvu za zunanje zadeve, ki jih pošlje v razgrnitev na diplomatsko-konzularna predstavništva³⁸ in izseljence obvesti o razpisu volitev, datumu glasovanja in mogočih načinih uresničevanja volilne pravice. V volilne imenike se vpišejo državljani, ki še niso vpisani v imenik, če zahtevajo, najpozneje 30 dni pred dnem glasovanja in so najpozneje 20 dni pred dnem glasovanja vpisani v evidenco volilne pravice. Posebne volilne imenike popravi in potrdi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, najpozneje 10 dni pred dnem glasovanja ter jih pošlje Ministrstvu za zunanje zadeve³⁹, kopijo dela volilnega imenika za območje posameznega volišča pa pošlje pristojni volilni komisiji.

Volilni imeniki za volitve v Evropski parlament vsebujejo enake podatke kot splošni volilni imeniki, pri čemer se državljani razlikujejo po vpisu državljanstva drugih držav EU v stolpcu državljanstvo. Državljan EU s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji se lahko vpišejo v volilne imenike na podlagi zahteve, pri čemer mora biti ugotovljeno, da jim v matični državi ni bila odvzeta volilna pravica ter da bodo z vpisom v slovenske volilne imenike izgubili pravico glasovanja v matični državi (slednje se ugotavlja in izvaja na podlagi stikov med državami članicami).

Nov zakon je izpopolnil določbo o izdaji volilne karte. Državljanu, ki je na dan glasovanja v tujini, ker tam stalno ali začasno prebiva, izda pristojni organ volilno karto, če sporoči Državni volilni komisiji, da želi glasovati po pošti. Volilna karta vsebuje podatke iz volilnega imenika, podatke o volilni enoti, okraju in volišču ter naslov državljana v tujini, na katerega se mu pošlje volilno gradivo. Kot novost pa **lahko državljan, ki začasno prebiva v tujini, sporoči Državni volilni komisiji, da želi glasovati na diplomatsko-konzularnem predstavništvu v tujini**. V tem primeru se vpiše na poseben seznam. V volilni imenik se izdaja volilne karte oziroma vpis na seznam navede v opombah. Ob navedenem je

sprememba 82. člena Zakona o volitvah v Državni zbor,⁴⁰ ki je začela veljati 9. 8. 2006, določila, **da se vsem izseljencem (ne glede na to, ali za to dajo zahtevo ali ne) pravočasno pošlje glasovnica s priloženo volilno karto**, če država, v kateri prebivajo, dopušča tako glasovanje oziroma če to omogoča meddržavni sporazum. Zdomci pa lahko glasujejo po pošti ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu, če to sporočijo Državni volilni komisiji najpozneje 30 dni pred dnem glasovanja.

Zakon o dopolnitvah zakona o evidenci volilne pravice⁴¹ je dopolnil 10. člen zakona, in sicer je določil, da **se evidenca volilne pravice državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v Sloveniji, dopolni po uradni dolžnosti** (ne le na zahtevo državljana), če pristojni organ razpolaga s potrebnimi podatki. Podatke⁴², potrebne za dopolnitev, pristojni organ pridobi iz uradnih evidenc, ki jih vodi, pri diplomatsko-konzularnem predstavništvu Slovenije v tujini, pa tudi od državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v Sloveniji. Evidenco je bilo treba vzpostaviti v šestih mesecih, to je do 2. 6. 2007.

Ocena stanja in razlogi za sprejetje novega zakona:

Zakon o evidenci volilne pravice je v primerjavi z drugo volilno zakonodajo tehnični zakon, ki določa vodenje evidence volilne pravice, sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart.

Razlog za sprejetje novega zakona je predvsem usklajevanje določb Zakona o evidenci volilne pravice z direktivami EU in racionalizacija vodenja evidence volilne pravice in izvedbe volilnih opravil sestave, razgrnitve in zaključevanja volilnih imenikov ter izdaje volilnih kart.

Usklajevanje z direktivami EU

Uresničevanje volilne pravice in pravice do kandidiranja na lokalnih volitvah državljanov Evropske unije, ki prebivajo v državi članici, v kateri nimajo državljanstva, ureja Direktiva št. 94/80 (ES) z dne 19. decembra 1994 ter njeni spremembi: Direktiva št. 96/30 (ES) z dne 13. maja 1996 in Direktiva št. 2006/106 (ES) z dne 20. novembra 2006. Evropska komisija je v letu 2011 na Republiko Slovenijo naslovila EU Pilot št. 2646/11/JUST, v katerem je opozorila na pomanjkljivo zakonodajo Republike Slovenije, ki se nanaša na možnost uresničevanja volilne pravice državljanov EU v Republiki Sloveniji. V skladu s slovensko zakonodajo so morali državljani drugih držav članic EU za pridobitev aktivne in pasivne volilne pravice za lokalne volitve v Republiki Sloveniji prebivati v Sloveniji najmanj pet let, medtem ko za slovenske državljane taka omejitev ni veljala. V skladu z direktivo imajo državljani EU, ki izpolnjujejo enake pogoje glede aktivne in pasivne volilne pravice, kakor jih njihova država prebivanja določa za svoje državljane, aktivno in pasivno volilno pravico. V Sloveniji je pogoj petletnega prebivanja veljal samo za državljane drugih držav članic EU. Zato je bil v letu 2012 noveliran Zakon o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 83/12), ki je začel veljati 21. 11. 2012 in je v prehodni in končni določbi določil, da se do uskladitve Zakona o evidenci volilne pravice z določbami 5. člena Zakona o lokalnih volitvah volilni imeniki za volitve županov in članov občinskega sveta glede državljanov drugih držav članic Evropske unije, ki imajo potrdilo o prijavi prebivanja in prijavljeno začasno prebivališče v Republiki Sloveniji, sestavijo ob smiselni uporabi določb prvega odstavka 2., 8., 9., 19., 20., 24. in 26. člena Zakona o evidenci volilne pravice (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo).

Podrobno ureditev uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani, ureja Direktiva Sveta 93/109/ES z dne 6. decembra 1993 in njene spremembe z dne 20. decembra 2012 (Direktiva Sveta 2013/1/EU). V letu 2012 je Evropska komisija odprla EU Pilot št. 1333/10/JUST, ki se nanaša na prenos določb direktive in njihovo izvajanje v Sloveniji, kjer kot problematično poudarja pomanjkanje določila o obveznem, pravočasnem obveščanju državljanov drugih držav članic EU, ki prebivajo v Republiki Sloveniji o poteku volitev ter mogočem glasovanju, kljub temu da je tako obveščanje mogoče.

Neustrezne določbe Zakona o evidenci volilne pravice, ki se nanašajo na volilno pravico državljanov EU, se usklajujejo s predlogom zakona.

Racionalizacija:

Kljub temu da je bil nov zakon napisan leta 2002 in dopolnjen konec leta 2006, vsebuje določbe, ki ne upoštevajo možnosti, ki jih že ponujajo informacijske rešitve oziroma ne izkorišča rešitev, ki jih

omogoča centralno vodenje matičnega registra, registra stalnega prebivalstva ter centralnega registra prebivalstva.

1) Vodenje oziroma sestava evidence volilne pravice

Skladno z Zakonom o prijavi prebivališča⁴³ vodijo Ministrstvo za notranje zadeve in upravne enote register stalnega prebivalstva. Pri tem so upravne enote v vlogi organa, ki ob prijavi ali odjavi stalnega prebivališča zbira osebne podatke neposredno od posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo. Posamezniki (državljeni in tujci) imajo namreč zakonsko dolžnost prijaviti stalno prebivališče in spremembo naslova stanovanja ter odjaviti stalno prebivališče, če se za stalno odselijo z območja Republike Slovenije. Ob tem morajo pristojnemu organu poslati podatke o priimku in imenu, EMŠO oziroma datum rojstva in spol, če ni določena, kraju rojstva, prejšnjem stalnem prebivališču, novem stalnem prebivališču, državljanstvu itd.

Evidenca volilne pravice, ki se vodi v registru stalnega prebivalstva ter centralnem registru prebivalstva, povzema zadnje podatke o naslovu posameznika in podatke o osebi (ime in priimek, spol, datum rojstva, državljanstvo) iz matičnega registra⁴⁴, obenem pa se v evidenci volilne pravice vodi podatek o morebitnem odvzemu volilne pravice ter o državnem in lokalnem volišču, za državljane brez prebivališča v RS pa tudi naslov za uresničevanje volilne pravice.

Slika: Evidenca volilne pravice v registru stalnega prebivalstva

Register stalnega prebivalstva

Odjava | Domov | Omogoči | Vprašanja in odgovori | Pomoč | O

Stalno preb. | Gospodinjstva | Začasno preb. | Stanodaj. | Vol. pravica | Pobude/glas | Postopki

Urejanje naslovov | Iskanje | Tiskanje

Volilna pravica

Izbrana oseba: 7051200000000000000 VP20 Volilna pravica > Pregled volilne pr

Osebi podatke

EMŠO: 7051200000000000000 Datum rojstva: 1970-12-12

Državljanstvo: 705 Slovenije

Stalno prebivališče

Občina: 003 Bled Naselje: 001 Bled

Ulica: 0022 Kolodvorska cesta 016

Splošna volilna pravica: 1 - Ima (v celoti)

VP državljanov brez SP v RS: 0 - Nima

VP za volitve v evropski parlament: 1 - Ima

Državno volišče: 001 02 002

Lokalno volišče: 003 01 002

Naslov uresničevanja volilne pravice

Občina: Naselje: Ulica:

Veljavni Zakon o evidenci volilne pravice v 2. členu določa, da je evidenca volilne pravice državljanov Slovenije ter državljanov Evropske unije stalna ter sestavljena iz:

- evidence volilne pravice državljanov RS s stalnim prebivališčem v Sloveniji;
- evidence volilne pravice državljanov EU s stalnim prebivališčem v Sloveniji;
- evidence volilne pravice državljanov RS, brez stalnega prebivališča v RS;
- evidence volilne pravice v Evropski parlament.

Poleg navedenega pa 5. člen Zakona o lokalnih volitvah⁴⁵ določa, da ima pravico tudi državljan druge države članice Evropske unije, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma potrdilo o prijavi prebivanja in prijavljeno začasno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma tujec, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, ter v 8. členu za vodenje evidence volilne pravice in sestavljanja volilnih imenikov predlaga uporabo Zakona o evidenci volilne pravice. Za uveljavljanje volilne pravice se v evidenci volilne pravice vodijo različne vrste evidenc, ki omogočajo sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart za posamezno vrsto volitev oziroma glasovanja (volitve v državni zbor, volitve predsednika republike, lokalne volitve, volitve v Evropski parlament).

Glede na opisani način vodenja registra stalnega prebivalstva in evidence volilne pravice določba 2. člena Zakona o evidenci volilne pravice, ki našteva (pod)vrste evidenc, ni smiselna, saj se v evidenci dejansko ne vodijo ločene evidence, temveč se vodijo samo osebe (državljeni in tujci) z variacijami podatkov o stalnem prebivališču in variacijami podatkov o državljanstvu, na podlagi katerih se lahko razvrstijo v eno od (pod)evidenc evidence volilne pravice.

Predlog zakona zato določa, da se v evidenci volilne pravice vodijo samo podatki posameznikov (vseh državljanov ne glede na prebivališče in tujcev oziroma državljanov EU), ki so potrebni za izvedbo posamezne vrste volitev oziroma glasovanja.

2) Točnost podatkov državljanov brez prebivališča v RS

Volilna pravica je ustavna pravica, ki jo imajo vsi državljani Republike Slovenije. Izhajamo lahko iz domneve, da so za državljane s stalnim prebivališčem v Sloveniji vsi potrebni podatki za izvedbo posamezne vrste volitev oziroma glasovanja osveženi, saj se v registre sproti vnašajo selitve, dopolnitev polnoletnosti, smrt in odvzemi volilne pravice.

Registrski podatki o državljanih brez prebivališča v Sloveniji so pomanjkljivi in nezanesljivi. Zakon o evidenci volilne pravice sicer v 11. členu določa, da morajo državljani s prebivališčem v tujini upravni enoti ali diplomatsko-konzularnemu predstavništvu RS v tujini sporočiti spremembo osebnega imena ali naslova stalnega prebivališča v tujini, vendar se ta člen v praksi ne izvaja, kakor tudi ni kazenske določbe, ki bi neizvajanje sankcionirala. Tako svojci ne sporočajo, če umre državljan v tujini (v registru je tako več živih stoletnikov s prebivališčem v tujini), ne sporočajo spremembe osebnega statusa in imena (npr. po poroki s tujim državljanom), predvsem pa ne sporočajo selitev po tujini (na drug naslov v tuji državi ali selitev v drugo državo). Poseben problem so tudi državljani, ki niso nikoli prebivali v Sloveniji (niti tu niso prebivali njihovi starši) in se niso izrekli o naslovu za uresničevanje volilne pravice (volilni enoti in okraju, kamor se šteje njihov glas). Tako je očitno, da kljub vzpostavljanju evidence volilne pravice za državljane brez prebivališča v Republiki Sloveniji po uradni dolžnosti ni mogla biti vzpostavljena v celoti, izpostavljeni državljani pa ob izvedbi volitev ne morejo biti vpisani v posebne volilne imenike, saj z njihovimi podatki, ki so sestavni del volilnega imenika, pristojni organ preprosto ne razpolaga. Za posamezne državljane namreč ni niti podatka o državi prebivanja.

Ob izvajanju 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor, ki je določil, da se državljanom, vpisanim v evidenco volilne pravice državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji (ne samo na zahtevo, temveč po uradni dolžnosti), pošlje glasovnica s priloženo volilno karto kakor tudi ob pošiljanju obvestil o razpisu volitev, volivcem v tujini na podlagi 28. člena Zakona o evidenci volilne pravice, se je pokazalo, da več tisoč državljanov v tujini pošle na naslov, s katerim razpolaga pristojni organ, ni prejelo. Ob volitvah za Evropski parlament je npr. prispelo pošiljatelju vrnjenih 6788 poštnih pošiljk, ker je bil volivec na naslovu stalnega prebivališča v tujini neznan, preseljen ipd. ob nadomestnih volitvah v državni zbor v letu 2011 že več kot 7300.

Pošiljanje obvestil, glasovnic in volilnih kart tem državljanom na iste naslove za naslednje volitve ni smiselno in je nepotreben strošek ter ne nazadnje možnost za zlorabo instituta glasovanja po pošti. Zanje bi bilo torej treba podatke o prebivališču v tujini uskladiti. Pristojni organ pri tem nima zakonske možnosti za uvedbo upravnega postopka ugotavljanja dejanskega stalnega prebivališča v tujini,⁴⁶ tak postopek pa bi bilo za tujino tudi nemogoče izvesti⁴⁷. Nujna je torej ozaveščenost državljanov, da sporočajo vse spremembe, sicer morajo biti seznanjeni s posledico opustitve sporočanja sprememb, ki bi morala biti – neprejemanje obvestil o volitvah v tujini in izpad iz volilnega imenika.

Pri tem je seveda treba poudariti, da državljan s tem ni prikrajšan za uresničevanje volilne pravice in da lahko, tudi če ni vpisan v volilni imenik, na dan glasovanja voli s potrdilom iz evidence volilne pravice⁴⁸ na diplomatsko-konzularnem predstavništvu, seveda pa, če je njegov naslov sporen, nima možnosti glasovanja po pošti.

Glede na navedeno je nujno treba (ob domnevi, da za osveževanje podatkov, če je to mogoče, skrbi pristojni organ, državljan v tujini pa mora javljati vse spremembe) jasno opredeliti, v katerih primerih se državljan, ki ima volilno pravico samo že iz naslova državljanstva (in bi bilo zato prav, da je vpisan v evidenco volilne pravice), vpiše tudi v volilni imenik in v katerih primerih se mu po uradni dolžnosti pošlje glasovnica z volilno karto.

Navedeno vodi k predlogu, da se pri osebi v evidenci volilne pravice vpiše podatek o neuspešno vročenih volilnih kartah, poslanih po pošti v tujino.

Podatke vpiše državna volilna komisija, ki je tudi pošiljateljica volilnih kart na naslove v tujino in kamor se neuspešno poslane volilne karte tudi vračajo.

Ker pa je lahko posledica neuspešnega pošiljanja napaka pošte v tuji državi ali trenutna odsotnost državljana na naslovu, zakon predvideva, da se šele po dvakrat vpisani neuspešni vročitvi volilnega gradiva na naslov v tujini ne pošilja več, vse dokler volivec ne javi spremembe naslova.

Tako kot za sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart se tudi za objavo števila volilnih upravičencev (skladno s sedmim odstavkom 23. člena Zakona o volilni in referendumski kampanji) uporabljajo samo podatki o volivcih, za katere se vodijo vsi popolni osebni podatki in podatki o obstoju volilne pravice.

3) Pristojnost

Evidenco volilne pravice vodijo upravne enote in Ministrstvo za notranje zadeve in na centralnem informacijskem sistemu.

Vir podatkov, ki se nanašajo na posameznike, so matični register (podatki o osebnem imenu, EMŠO, datumu rojstva in spolu ter državljanstvu), register stalnega prebivalstva (podatki o prebivališčih) in register tujcev (podatki o tujcih in dovoljenjih za prebivanje). Iz vira se podatki pridobivajo neposredno s povezavo evidenc. Evidenca volilne pravice se vodi tudi v centralnem registru prebivalstva.

Ministrstvo za notranje zadeve je pristojno za vpis podatkov o izdanih volilnih kartah, vendar le če se izdajajo po uradni dolžnosti na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor. Ministrstvo je izrecno pristojno za vpis podatkov o volilni pravici za volitve v Evropski parlament.

Sicer je za vpis podatkov o načinih uresničevanja volilne pravice in izdajo volilnih kart pristojna državna volilna komisija oziroma ustrezna volilna komisija. Slednje je racionalizacija volilnih opravil izdaje volilnih kart. Kot primer navajamo trenutni postopek izdaje volilne karte za glasovanje na referendumu za državljana brez stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji: Državljan pošlje obrazec zahteve za glasovanje po pošti iz tujine oziroma obvestilo o načinu takega uresničevanja volilne pravice državni volilni komisiji. Državna volilna komisija obvestilo vpiše in zaprosi za pošiljanje podatka, kje je naslov za uresničevanje volilne pravice tega državljana (ta podatek namreč umesti upravno enoto, pristojno za izpis volilne karte). Državna volilna komisija s posebnim dopisom prosi upravno enoto za izdajo volilne karte na podlagi 45. člena Zakona o evidenci volilne pravice. Upravna enota volilno karto izpiše iz evidence volilne pravice, jo podpiše in žigosa ter po pošti pošlje državni volilni komisiji. Ta označi, da je bila volilna karta uspešno izpisana ter jo skupaj z volilnim gradivom pošlje državljanu v tujino. Novost bo omogočila, da bo volilno karto izpisala državna volilna komisija sama, kar razbremeni upravne enote, finančne prihranke iz poštnine za pošiljanje volilnih kart od upravnih enot do državne volilne komisije, velike časovne prihranke ter večjo preglednost postopka zaradi izločitve vmesnega člena (to je Ministrstva za notranje zadeve in 58 različnih upravnih enot). Enako bodo lahko volilni organi s samostojnim dostopom do evidence volilne pravice sami izdajali vse vrste volilnih kart (razen »množične izdaje« volilnih kart po uradni dolžnosti vsem državljanom brez prebivališča v Republiki Sloveniji na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor, ki bo v pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve kot upravljavca centralne evidence).

Ker se volilne karte pošiljajo v tujino skupaj z glasovnicami, obvestila o različnih načinih uresničevanja volilne pravice, ki so podlaga za izdajo volilnih kart, pa se pošiljajo državni volilni komisiji oziroma okrajnim volilnim komisijam ali občinskim volilnim komisijam, je smiselno, da se racionalizira trenutno verižno pošiljanje obvestil in volilnega gradiva tako, da pravno podlago za vnos podatkov v evidenco volilne pravice vzpostavijo neposredno volilne komisije. Na primer: državljan ob izvedbi referendumu pošlje sporočilo o volitvah po pošti iz tujine z zahtevo za izdajo volilne karte državni volilni komisiji. Zahtevo označi v svojih evidencah in jo pošlje upravni enoti, ki izpiše volilno karto. Upravna enota v evidenci volilne pravice vpiše poseben način uresničevanja volilne karte in volilno karto izpiše. Volilno karto z dopisom po pošti pošlje državni volilni komisiji. V svojih evidencah zapiše, da je zadeva realizirana in volilno karto skupaj z glasovnico pošlje volivcu. Možnost, da državna volilna komisija (ali druga komisija, ki lahko prejme sporočilo volivca) sama vpiše (in tudi izda) volilno karto, saj je tak način bistveno enostavnejši, hitrejši in cenejši. Dostop volilnih komisij do evidence volilne pravice pa ni sporen, saj so to organi, ki morajo skrbeti za izvedbo zakonitosti volitev.

Državna volilna komisija prav tako prejema vrnjene pošiljke nevročene pošte iz tujine, zato je smiselno, da podatek o vrnjenih poštnih pošiljkah vpiše sama.

Ministrstvo za notranje zadeve v predlogu zakona prevzema vlogo organa, ki je pristojen za sestavo splošnih in posebnih volilnih imenikov in izpis volilnih kart. Do zdaj je zaradi racionalnosti to izvajalo Ministrstvo za notranje zadeve na podlagi pooblastil upravnih enot, ki so sicer pristojne za to nalogo na podlagi veljavnega zakona. Na novo se določa tudi pristojnost organa, ki prejema zahteve za izpis volilnih kart. To so upravne enote in diplomatska predstavništva Republike Slovenije ter konzulati, ki tudi sicer razpolagajo s podatki iz evidence volilne pravice in zahteve vpišejo v register.

Pristojnost za pošiljanje obvestil volivcem v tujini se prenaša z Ministrstva za zunanje zadeve na državno volilno komisijo, ki je po predlogu zakona upravičena tudi do podatkov o volivcih za uresničevanje tega namena ter pošilja obvestila tudi volivcem v RS. Tudi v praksi DVK pripravi vsebino obvestila, ki se pošilja v tujino z enega mesta (po pošti iz RS). Podatke o volivcih pa za ta namen da MNZ državni volilni komisiji in ne MZZ. DKP je pri tem lahko tudi samostojna pri odločitvi, ali bo obvestila pošiljala v tujino skupaj z volilnimi kartami in volilnim gradivom ali ločeno (mogoči prihranki poštnine).

4) Dostop državne volilne komisije in drugih volilnih komisij do podatkov

Podatke iz evidence volilne pravice lahko za opravljanje svojih nalog uporabljajo upravne enote, Ministrstvo za notranje zadeve ter diplomatska predstavništva in konzulati Republike Slovenije v tujini za opravljanje nalog, določenih z zakonom. Neposreden vpogled v evidenco volilne pravice in uporaba podatkov iz evidence se po novem predlogu omogočata tudi državni volilni komisiji in drugim volilnim komisijam, pristojnim za izvedbo volitev ali glasovanja, pri čemer se kot namen točno opredeljujejo volilna opravila in preverjanje kandidatur. S tem se racionalizira in pospeši delo volilnih organov, saj upravnim enotam ali Ministrstvu za notranje zadeve ni treba več pošiljati podatkov. Ne glede na navedeno pa mora ministrstvo državni volilni komisiji na njeno zahtevo poslati statistične podatke iz evidence volilne pravice, pa tudi podatke o volivcih, potrebne za volilna opravila, če sama nima dostopa do podatkov. To omogoča, da ministrstvo kot upravljavec evidence po potrebi zagotavlja neznačilne podatke in njihovo obdelavo.

28. člen veljavnega zakona določa, da Ministrstvo za notranje zadeve pošlje Ministrstvu za zunanje zadeve podatke o volivcih s stalnim prebivališčem v tujini zaradi zagotavljanja obveščanja volivcev v tujini o razpisu volitev, datumu glasovanja in morebitnih načinih uresničevanja volilne pravice. Predlog novega zakona tega izrecno ne določa, se pa lahko podatki pošljejo državni volilni komisiji, če se bo odločila za obveščanje državljanov (kot mora obveščati tudi državljanke v Republiki Sloveniji). Ker državna volilna komisija pošlje na navedene naslove tudi volilno gradivo (volilne karte in glasovnice), lahko na podlagi nove ureditve po lastni presoji obvešča istočasno s pošiljanjem volilnega gradiva (predvsem ko se volilne karte izdajajo po uradni dolžnosti). S tem je dosežen finančni prihranek dvojne poštnine. Državni volilni komisiji se pošljejo tudi podatki o volivcih s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji zaradi obveščanja v domovini.

Četrty odstavek predloga zakona dopušča tudi možnost za morebitne druge dostope do podatkov, če bi bilo potrebno in bi bila zakonska podlaga (npr. če bi sprememba referendumске zakonodaje določila nov organ, npr. državni zbor), ki bi preverjal obstoj volilne pravice pobudnikov.

Glede na to, da se določa nov način vodenja podatkov o volilni pravici pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti in romske skupnosti, sta na novo opredeljena tudi namen vpogleda in uporabe podatkov o volilni pravici pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti. Omejen je izključno na izvedbo volilnih opravil, dovoli pa se komisijam, ki odločajo o volilni pravici pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti.

5) Ukinitve razgrnitve volilnih imenikov – neposreden vpogled v lastne podatke

Že Zakon o volilnih imenikih, ki je začel veljati leta 1945, je vseboval določbo o razgrnitvi volilnih imenikov in pravico državljana, da volilni imenik pregleda in zahteva popravek. Tak način je zagotavljal točnost volilnih imenikov in je bil logična posledica ročnega sestavljanja volilnih imenikov ter s tem povezane možnosti napak, treba pa je poudariti tudi, da je lahko v preteklosti glasoval samo državljan, ki je bil v imenik vpisan.

Zdaj veljavni Zakon o evidenci volilne pravice še vedno določa sestavo volilnih imenikov za razgrnitev najpozneje 20 dni po razpisu volitev ter pravico vsakega državljanu, da volilne imenike pregleda in zahteva popravke. Pri tem je izrecno določeno, da lahko zahteva popravke tudi za drugo osebo⁴⁹, in sicer če sam ali kdo drug ni vpisan v volilni imenik volišča, na katerem ima pravico glasovati, če je vpisan kdo, ki nima volilne pravice ali nima volilne pravice na območju tega volišča, če je vpisana umrla oseba, če je napačno vpisano osebno ime ali drug podatek.

Po oceni Informacijskega pooblaščenca je taka ureditev z vidika varstva osebnih podatkov neustrezna, saj je to nepotreben in čezmeren poseg v zasebnost posameznika in je povečano tveganje za posledične kraje identitete in drugih morebitnih zlorab zaradi tolikšnega razkrivanja osebnih podatkov.

Zato nov predlog uvaja možnost posameznika, da kadar koli vpogleda v evidenco volilne pravice in preveri samo svoje podatke. Posameznik lahko svoje podatke preveri z veljavnim kvalificiranim potrdilom na portalu e-uprava (vpogled z že uveljavljeno storitvijo VLOP – vpogled v lastne osebne podatke) ali na kateri koli upravni enoti ali diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini, saj to omogoča centralni način vodenja evidence volilne pravice v registru stalnega prebivalstva. Posameznik pri pregledu svojih podatkov na portalu e-uprava prav tako ni vezan na poslovni čas upravne enote.

Izhajajoč iz namena vpogleda v evidenco volilne pravice, lahko volivec, ki odkrije nepravilnost, zahteva popravek, če ni vpisan v evidenco volilne pravice ali je vpisan z napačnimi podatki. Popravek v evidenci volilne pravice lahko zahteva volivec pri organu, pri katerem je mogoč vpogled v evidenco volilne pravice. Zahteva za popravek se da kot pisna ali ustna vloga na zapisnik skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

6) Vrste volilnih imenikov

"Volilni imenik državljanov RS, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji" se preimenuje v "posebni volilni imenik", torej se povzema izraz, ki se uporablja tudi v praksi. Dosedanje poimenovanje ni ustrezno z vidika Zakona o prijavi prebivališča, saj v praksi ta volilni imenik ne vključuje državljanov, ki so dejansko brez stalnega prebivališča, pa se gibajo na območju Republike Slovenije (izbrisani v postopku ugotavljanja dejanskega stalnega prebivališča).

Predlog zakona opušča tudi volilni imenik za volitve v Evropski parlament kot posebno vrsto volilnega imenika, saj se tudi za glasovanje na volitvah v Evropski parlament izdelata samo splošni in posebni volilni imenik (torej za volišča doma in v tujini), pri čemer so v splošnem volilnem imeniku navedeni tudi tujci, državljani EU, ki so dali zahtevo za uresničevanje volilne pravice na voliščih v Sloveniji.

7) Sestava in zaključevanje volilnih imenikov

Sestava volilnega imenika za posamezne volitve oziroma glasovanje je odvisna od vrste volitev oziroma glasovanja. Tako so na primer v splošnih volilnih imenikih za volitve predsednika države navedeni samo državljani, za lokalne volitve tudi tujci s prijavljenim stalnim prebivališčem na območju volišča in državljani EU s prijavljenim stalnim oziroma začasnim prebivališčem v RS, za volitve v Evropski parlament pa poleg državljanov RS tudi državljani drugih držav EU, ki so vpisani v evidenco volilne pravice na podlagi zahteve – torej pod pogoji, ki določajo imetništvo volilne pravice v sistemskih zakonih, ki urejajo posamezne volitve oziroma glasovanje.

Novost predloga zakona je vpis državljanov s stalnim prebivališčem v tujini v splošne volilne imenike (ti so sicer vpisani v posebne volilne imenike), če so dali zahtevo za glasovanje na volišču v domovini (vpisani so za volišče po naslovu za uresničevanje volilne pravice v domovini). Na enak način pa so iz splošnih volilnih imenikov izvzeti državljani, ki sicer stalno prebivajo v Sloveniji in bi bili navedeni v splošnih volilnih imenikih, pa so dali zahtevo za glasovanje na diplomatsko-konzularnih predstavništvih, ker so začasno v tujini (zdomci). Te osebe bi bile po novem vpisane v posebne volilne imenike. Slednje nadomešča trenutno veljavni sistem priprave dodatnih seznamov volivcev na podlagi tretjega odstavka veljavnega 45. člena zakona. Do zdaj za navedene velja, da se vpišejo v volilni imenik z oznako, ki določa poseben način uresničevanja volilne pravice (torej jih na volišču, za katero so dejansko vpisani v volilnem imeniku, ni). Prav tako bi določili, da se posebni volilni imeniki za tujino izdelajo in zaključijo samo za države, v katerih poteka glasovanje na DKP, ne pa za vse države (prihranek).

18. člen veljavnega zakona določa skrajni rok za uskladitev območij volišč, ki jih pristojni volilni organ sporoči upravni enoti. Dejansko je za vodenje območij volišč pristojna Geodetska uprava Republike Slovenije in ne upravne enote, zato predlog zakona predvideva, da se območja volišč (na državni in lokalni ravni) sporočajo Geodetski upravi RS. Podatki o območjih volišč so sestavni del evidence volilne pravice (so pomembni za uresničevanje volilne pravice).

Volilni imeniki se pripravijo s stanjem, kakršno je 15 dni pred dnem glasovanja (to je vedno petek popoldne, ko informacijski sistem ni obremenjen). Ker je potreben čas za tisk volilnih imenikov (konec tedna) ter pregled in razpošiljanje volilnih imenikov na upravne enote (ponedeljek, torek), upravne enote pa pred dnem predaje volilnih imenikov volilnim komisijam (9 dni pred dnem glasovanja; ponovno petek), je treba v volilne imenike vnesti vse spremembe, povezane s selitvijo, smrtjo, sprejemom in odvzemom državljanstva, odvzemom in pridobitvijo odvzete volilne pravice. Ker so ročni popravki volilnih imenikov za spremembe (ki zajemajo tri koledarske dni) zamudno opravilo, predlog zakona določa, da se vsi volilni imeniki pripravijo in uskladijo s stanjem, kakršno je 15 dni pred dnem glasovanja. Seveda pa predvidevamo, da stanje volilnih imenikov na dan glasovanja tudi zdaj ni povsem osveženo. Niso namreč vključeni podatki o spremembah volivcev praviloma sedem delovnih dni pred dnem glasovanja, po novem praviloma 10 delovnih dni pred dnem glasovanja za upravne enote in Ministrstvo za notranje zadeve, ki imenike zaključijo, a taka rešitev pomeni bistveno racionalizacijo. Pri tem je pomembno poudariti, da določitev tega roka tudi za volivca pomeni pravno varnost, ker ve, na katerem volišču je upravičen do glasovanja ob selitvi (pred kratkim volivec zaradi sprememb ni mogel glasovati – na napačno volišče je prišel prepozno, ko so ga napotili na novo volišče, mu do tja ni uspelo priti do 19. ure). Prav tako pa lahko volivec, ki volilno pravico v vmesnem obdobju pridobi, glasuje na podlagi potrdila iz evidence volilne pravice (kot oseba, ki je izpadla iz volilnega imenika). Volivci, ki spremenijo svoje prebivališče, pa lahko glasujejo tudi zunaj kraja stalnega prebivališča, če jim je to po selitvi bližje, če se odselijo v tujino, pa lahko že vnaprej zaprosijo za glasovanje po pošti iz tujine.

Določitev presečnega datuma 15 dni pred dnem glasovanja pomeni tudi poenotenje datuma za zaključevanje posebnih in splošnih volilnih imenikov (zdaj je v zakonu določen en dan razlike, pri čemer nastajajo neusklajenosti zaradi dvojnega vpisa ali nevpisa v volilni imenik). Presečni datum pa omogoča tudi, da se obvestila za volivce pripravijo na podlagi istega stanja podatkov v evidenci volilne pravice. Zgodilo se je že, da so se volilni imeniki usklajevali, obvestila pa ne, kar je pomenilo, da je lahko volivec dobil obvestilo, da je vpisan v volilni imenik za volišče, na katerem je bil dejansko črtan iz imenika.

Upravne enote in ministrstvo bi tako splošne in posebne volilne imenike samo pregledali, ožigosali in podpisali ter predali volilnim komisijam oziroma Ministrstvu za zunanje zadeve.

8) Volilna pravica in volilni imeniki pripadnikov narodnih skupnosti in romske skupnosti

Za sestavo in zaključevanje volilnih imenikov pripadnikov narodnih skupnosti in romske skupnosti so pristojne posebne komisije samoupravnih narodnih skupnosti oziroma romske skupnosti, ustanovljene na podlagi določb veljavnega Zakona o evidenci volilne pravice.

Posebna evidenca volilne pravice pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti se zdaj vodi le z volilnim imenikom (nima narave stalne evidence).

Volilni imeniki državljanov RS, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti so po vsebini enaki splošnim volilnim imenikom, sestavijo pa se za volitve poslancev v državni zbor, lokalne volitve in volitve predstavnikov v organe narodne skupnosti. Komisija samoupravne narodne skupnosti v posebne volilne imenike državljanov – pripadnikov narodnih skupnosti vpiše pripadnike teh skupnosti. Komisija ugotavlja pripadnost narodni skupnosti:

- na podlagi izjave državljan⁵⁰ oziroma
- na podlagi vpisa teh državljanov v posebne volilne imenike na preteklih volitvah.

Za sestavo volilnih imenikov sta pristojni posebni komisiji samoupravnih narodnih skupnosti, ki morata biti ustanovljeni najpozneje pet dni po razpisu volitev. Slednje pomeni, da se mora za vsake volitve sestaviti nov volilni imenik, za kar je pristojna komisija z omejenim časovnim mandatom⁵¹.

Predsednik in člani komisije za sestavo volilnega imenika so pristojni za potrditev volilnih imenikov, medtem ko je potrditev imetništva volilne pravice (volilne pravice državljanov s stalnim prebivališčem v

Republiki Sloveniji) in pravilnosti zapisa osebnih podatkov volivca v pristojnosti upravnih enot. Upravna enota volilne imenike pregleda⁵² in po potrebi popravi.

Veljavni zakon določa tudi smiselno uporabo drugih določb zakona, ki se nanašajo na razgrnitev in popravke volilnih imenikov, kar zagotavlja pravno varstvo volivca, pripadnika samoupravne narodne skupnosti.

Predlog spremembe določa, da se podatek o volilni pravici državljan RS, pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali državljan, pripadnika romske skupnosti, vodi neposredno v evidenci volilne pravice, ki jo vodijo upravne enote, to je v registru stalnega prebivalstva. Podatek se uporablja samo zaradi izvedbe volilnih opravil⁵³. Podatek se bo vzpostavil za nazaj (za volivce, ki so imeli volilno pravico na zadnjih volitvah v Državni zbor Republike Slovenije oz. na zadnjih lokalnih volitvah v občinah, v katerih imajo v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu tudi pripadniki romske skupnosti).⁵⁴ Vsak državljan, ki bo želel na novo uveljavljati volilno pravico kot pripadnik avtohtone narodne skupnosti ali kot pripadnik romske skupnosti, bo moral svojo prošnjo skupaj z izjavo o pripadnosti poslati ustrezni komisiji, ki bo o njegovi prošnji odločala. Komisije bodo same odločale o volilni pravici državljanov, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali romske skupnosti na podlagi meril za ugotavljanje pripadnosti. Merila se nanašajo zlasti bodisi na ohranjanje dolgotrajne, trdne in trajajoče vezi posameznika s svojo skupnostjo, bodisi na skrb za ohranjanje vsega, kar konstituira skupno identiteto posamezne skupnosti, vključno z njihovo kulturo ali jezikom, bodisi na sorodstvene vezi do drugega kolena v ravni vrsti z državljanom, ki mu je že priznana volilna pravica pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali pripadnika romske skupnosti. Merila za ugotavljanje pripadnosti romski skupnosti določi Svet romske skupnosti Republike Slovenije. Objavijo se tudi v Uradnem listu Republike Slovenije in v uradnih glasilih občin, v katerih imajo posebno volilno pravico pripadniki romske skupnosti. S tem se v pravni red implementira odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-283/94 za opredelitev meril, po katerih komisiji italijanske in madžarske samoupravne narodne skupnosti odločata o vpisu volivcev v posebni volilni imenik državljanov pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Komisijo sestavljajo predsednik in dva člana. Novost predloga zakona je, da se komisija ne ustanavlja po razpisu volitev, temveč ima petletni mandat. To omogoča, da lahko odloča o prošnjah državljanov kadar koli, kar je dobro predvsem pri kratkih rokih za izvedbo volilnih opravil. Če komisija prošnjo državljan za vpis v evidenco volilne pravice pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali pripadnika romske skupnosti zavrne, o tem izda odločbo po Zakonu o splošnem upravnem postopku.

Taka poenostavitev omogoča, da takoj po razpisu volitev volilne imenike izpiše Ministrstvo za notranje zadeve, ki je pristojno za centralno vodenje evidence volilne pravice in splošen tisk vseh volilnih imenikov. Ti volilni imeniki bodo vsebovali zadnje podatke.

9) Izdaja volilnih kart

Veljavni zakon o evidenci volilne pravice je pomanjkljiv, saj v 45. členu določa le izdajo volilne karte za državljane, ki stalno ali začasno prebivajo v tujini in želijo svojo volilno pravico uresničevati po pošti. Predlog novega zakona ohranja možnost za izdajo volilne karte za državljane s stalnim prebivališčem ali začasnim prebivanjem oziroma zadrževanjem v tujini, poleg tega pa opredeljuje še druge mogoče načine uresničevanja volilne pravice zunaj "matičnega" volišča, to je po pošti, na volišču, na domu ali zunaj kraja stalnega prebivališča. Pri tem navaja samo mogoče načine ter jih sam po sebi ne določa. Določajo jih sistemski zakoni. Opredeljuje samo njihovo sporočanje in vpisovanje.

Zahtevo za poseben način uresničevanja volilne pravice mora na podlagi trenutno veljavne zakonodaje državljan poslati pristojni volilni komisiji. Ker pa volilna komisija ne razpolaga s podatki iz evidence volilne pravice, volilno karto izpiše upravna enota. Smiselno je torej, da ima volilna komisija dostop do evidence volilne pravice neposredno, s čimer se skrajša tudi rok, potreben za izdajo karte, zato se po drugi strani lahko skrajni rok za vložitev zahteve (npr. 30 dni pred dnem glasovanja) v sistemski zakonodaji v prihodnje spremeni in skrajša, kar je ugodnejše za volivca.

Določbe o posebnem načinu uresničevanja volilne pravice se smiselno uporabljajo za vpisovanje načinov uresničevanja volilne pravice za izvedbo vseh vrst volitev in glasovanj, če tako določa

poseben zakon. Zakon o lokalnih volitvah npr. v 75. členu določa, da se za glasovanje smiselno uporablja Zakon o volitvah v državni zbor, v 80. členu pa izrecno določa, da za lokalne volitve ne veljajo določbe, ki se nanašajo na glasovanje po pošti v tujini in na glasovanje na diplomatskih predstavništvih in konzulatih Republike Slovenije v tujini. Glede na navedeno in upošteva, da imajo volilno pravico na lokalnih volitvah samo volivci s prebivališčem v občini, vpisovanje glasovanja po poti iz tujine ali na volišču na DKP, ki ga določajo prva, druga in četrta točka in nadaljnja izdaja volilne karte oziroma vpis v posebni volilni imenik za lokalne volitve, izhajajoč iz zakona, ki ureja lokalne volitve in skladno z tretjim odstavkom predloga zakona, ne bi bilo mogoče.

Predlog zakona predvideva tudi prenos pristojnosti za izdajo volilnih kart z upravnih enot na Ministrstvo za notranje zadeve, kadar se izdajajo po uradni dolžnosti vsem državljanom, ki prebivajo v tujini na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor oziroma na državno oziroma druge pristojne volilne komisije, kadar se volilne karte izdajo na zahtevo državljana. Po uradni dolžnosti (to je ob izvedbi predsedniških ali državnoborskih volitev) je izdanih volilnih kart veliko, zato je razpršenost izdaje med upravnimi enotami administrativna ovira in strošek, tudi če vse volilne karte izda Ministrstvo za notranje zadeve na podlagi pooblastil upravnih enot. Volilne karte se po predlogu potrdijo s faksimilom žiga in podpisu uradne osebe Ministrstva za notranje zadeve.

Ne glede na to, da je za izdajo volilnih kart po uradni dolžnosti pristojno Ministrstvo za notranje zadeve, pa jih volivcu pošilja državna volilna komisija (skupaj z glasovnico in drugim volilnim gradivom).

Volilne karte, ki se izdajo na podlagi obvestila volivca (in ne po uradni dolžnosti), pa izda državna oziroma za to pristojna volilna komisija, ki je tudi prejemnica sporočila volivca, ki ima dostop do evidence volilne pravice in je hkrati tudi pošiljateljica volilnega gradiva, kar je nedvoumno večja racionalizacija postopka.

Obrazec zahteve za izdajo volilne karte in podatki, ki se morajo navesti na zahtevi, trenutno niso predpisani. Predlog zakona tako določa vse podatke, ki jih mora vsebovati zahteva, ki nedvoumno identificirajo posameznika ter njegovo željo za uresničevanje volilne pravice in naslov, na katerega želi volilno karto prejeti, če to ni naslov njegovega stalnega prebivališča v tujini.

2 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Posodobitev zakona v smislu uporabe možnosti, ki jih ponujajo registri, kar pomeni racionalizacijo volilnih opravil za volivce, upravne enote in volilne organe, ter dolgoročne finančne prihranke z:

- vodenjem evidence volilne pravice kot enotne zbirke podatkov, potrebne za izvedbo volilnih opravil, ne glede na vrsto volitev oziroma glasovanja;
- zagotavljanjem sprotnih in popolnih podatkov volivcev v evidenci volilne pravice, ki se lahko uporabijo za pripravo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart, pri čemer se volilna pravica nikomur ne odvzame;
- nadomestitvijo razgrnitve volilnih imenikov z možnostjo neposrednega vpogleda v evidenco volilne pravice pri pristojnem organu ali z uporabo digitalnih kvalificiranih potrdil – izključno z možnostjo, da vsak posameznik preveri podatke zase in ne tudi z vpogledom v podatke drugih volivcev;
- racionalizacijo sestave, tiskanja in potrjevanja volilnih imenikov;
- racionalizacijo vpisa zahtev za izdajo volilne karte ter same izdaje volilnih kart;
- odpravo neskladnosti zakona z Direktivo 94/80/ES o udeležbi državljanov Evropske unije na lokalnih volitvah.
- odpravo neskladnosti zakona z Direktivo 93/109/ES o podrobnem načinu uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani.
- implementacijo odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-283/94, ki nalaga zakonsko opredelitev meril, po katerih komisiji italijanske in madžarske samoupravne narodne skupnosti odločata o vpisu volivcev v posebni volilni imenik državljanov

pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti.

2.2 Načela

S predlogom zakona namerava predlagatelj uresničiti načelo uporabe točnih podatkov v evidenci volilne pravice (oziroma v matičnem registru, registru stalnega prebivalstva in registru tujcev, ki so osnovni vir podatkov te evidence), zato si prizadeva odpraviti pomanjkljivosti veljavne zakonodaje tako, da bo bistveno zmanjšana možnost pošiljanja volilnega gradiva posameznikom (predvsem s stalnim prebivališčem v tujini), ki so se preselili in na naslovu prijavljenega stalnega prebivališča v tujini ne prebivajo. S tem se učinkovito preprečuje nastanek stroškov pošiljanja gradiva (načelo ekonomičnosti), za katero ni odziva oziroma gradiva, za katero je očitno, da se vrača, ker državljan ne živi na tem naslovu. Pomembno je tudi, da se na tak način učinkovito preprečuje možnost, da bi tretja oseba zlorabila volilno gradivo.

Predlagatelj si prizadeva tudi za določitev racionalnejše pristojnosti sestave in tiska volilnih imenikov in volilnih kart, ki omogoča hitrejšo in enotno izvedbo volilnih opravil z enega mesta, s tem pa tudi prihranek človeškega dela.

Načelo racionalnosti se uresničuje tudi ob ukinitvi razgrnitve volilnih imenikov na papirju, pri čemer se uresničuje cilj uporabe obstoječih informacijskih rešitev z manjšimi nadgradnjami.

Možnost za elektronski vpogled v lastne podatke v evidenci volilne pravice uresničuje načelo približevanja storitev posameznikom.

Možnost za dostop volilnih organov do evidence volilne pravice uresničuje načelo preglednosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Uskladitev z direktivami Sveta

Zakon se usklajuje z Direktivo Sveta 93/109/ES z dne 6. decembra 1993 o podrobni ureditvi uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani, in njene spremembe z dne 20. decembra 2012 (Direktiva Sveta 2013/1/EU). V letu 2012 je namreč Evropska komisija odprla Pilot EU Pilot št. 1333/10/JUST, ki se nanaša na prenos določb direktive in njihovo izvajanje v Sloveniji, v katerem kot problematično poudarja pomanjkanje določila o obveznem, pravočasnem obveščanju državljanov drugih držav članic EU, ki prebivajo v Republiki Sloveniji, o poteku volitev ter morebitnem glasovanju, kljub temu da se tako obveščanje v praksi dejansko izvaja. Prav tako je veljavni zakon neustrezen tudi zaradi uporabe izraza "državljan EU s stalnim prebivališčem v RS", saj ima v skladu z Direktivo 94/80/ES o udeležbi državljanov Evropske unije na lokalnih volitvah volilno pravico tudi državljan EU, ki v RS prebiva začasno. Neustrezne določbe Zakona o evidenci volilne pravice, ki se nanašajo na volilno pravico državljanov EU, so bile popravljene z zadnjo spremembo Zakona o lokalnih volitvah.

Ukinitev (pod)evidenc volilne pravice

Veljavni zakon razčlenjuje registrsko vodeno, torej stalno evidenco volilne pravice, na več (pod)evidenc. Tako je stalna evidenca volilne pravice sestavljena iz:

- evidence volilne pravice državljanov RS s stalnim prebivališčem v RS,
- evidence volilne pravice državljanov EU s stalnim prebivališčem v RS,
- evidence volilne pravice državljanov RS, ki nimajo stalnega prebivališča v RS, in
- evidence volilne pravice za volitve v Evropski parlament.

Za uveljavljanje volilne pravice se v evidenci volilne pravice torej vodijo različne vrste evidenc, ki omogočajo sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart za posamezno vrsto volitev oziroma glasovanja (volitve v državni zbor, volitve predsednika republike, lokalne volitve, volitve v Evropski parlament).

Opredeljevanje (pod)vrste evidenc ni smiselno, saj se v evidenci dejansko ne vodijo ločene evidence,

temveč samo podatki o osebah (volivcih, to je državljanih in tujcih) z variacijami podatkov o stalnem prebivališču in variacijami podatkov o državljanstvu, na podlagi katerih se lahko razvrstijo v eno od (pod)evidenc evidence volilne pravice.

Predlog zakona zato določa, da se v evidenco volilne pravice vpišejo državljan, državljan EU in tujec (državljan tretjih držav), ki lahko uresničujejo volilno pravico na podlagi sistemskega zakona, in opredeljuje podatke, potrebne za vodenje evidence in ključne za vpisovanje volivca tako, da se omogoči uresničevanje njegove volilne pravice (vpis v volilni imenik in izdaja volilne karte).

Vzpostavitev novih podatkov v evidenci volilne pravice

V evidenci volilne pravice se vzpostavlja podatek o dodatni volilni pravici državljanov, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in pripadnikov romske skupnosti. Do zdaj se je volilna pravica vpisala samo še z volilnimi imeniki, ki so se sestavljali ročno, na podlagi starih volilnih imenikov, podatki pa so bili neosveženi in jih je bilo treba vsakokrat ročno preverjati. Po uveljavitvi zakona se bodo lahko volilni imeniki sestavili tako kot vsi drugi volilni imeniki z računalniško obdelavo, hitro in z zadnjimi podatki. S tem se ukinjata delo upravnih enot s preverjanjem podatkov in delo posebnih komisij s prepisom starih podatkov.

V evidenci volilne pravice se vzpostavlja tudi podatek o neuspešno vročenem volilnem gradivu na naslove državljanov v tujini. S tem se zagotavlja dolgoročno ukinitve neuspešnega pošiljanja volilnega gradiva v tujino na nedvoumno neaktualne naslove državljanov. Uvaja se vpisovanje večkrat vrnjenih pošilk z volilnim gradivom z istega naslova. S tem se zagotavlja prihranek poštnine za tujino in tisk manjših količin volilnega gradiva, hkrati pa preprečuje možnost za zlorabo volilnega gradiva (več kot 7300 vrnjenih pošilk ob pošiljanju volilnega gradiva vsem državljanom, ki prebivajo v tujini na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor).

Določitve novih pristojnosti

Ministrstvo za notranje zadeve v predlogu zakona prevzema vlogo organa, pristojnega za sestavo splošnih in posebnih volilnih imenikov ter izdajo volilnih kart po uradni dolžnosti. Do zdaj je zaradi racionalnosti to izvajalo na podlagi pooblastil upravnih enot, ki so sicer pristojne za izvedbo te naloge na podlagi veljavnega zakona.

Neposreden vpogled v uporabo podatkov iz evidence volilne pravice se zaradi izvedbe volilnih opravil in preverjanje kandidatur omogoči državnim volilnim komisijam in volilnim komisijam, pristojnim za izvedbo posameznih volitev oziroma glasovanja. S tem se razbremenijo upravne enote in Ministrstvo za notranje zadeve, volilna opravila pa so tako lahko narejena hitreje in brez nepotrebnega dopisovanja med organi.

Iz navedenega razloga se na novo določa tudi pristojnost državne in drugih volilnih komisij za izdajo volilnih kart na prejeto sporočilo državljana.

Uvedba elektronske razgrnitve volilnih imenikov in možnosti vpogleda v evidenco volilne pravice

Namesto klasične razgrnitve volilnih imenikov na papirju, se poleg možnosti vpogleda v lastne osebne podatke uvajata tudi pregled in popravek volilnih imenikov po uradni dolžnosti, in sicer tako, da upravne enote ali diplomatska predstavništva in konzulati pred tiskom za izvedbo volitev oziroma glasovanja prejmejo, najpozneje 20 dni po razpisu volitev, v pregled volilne imenike v elektronski obliki in ne več na papirju, doseže pa se namen obstoječe razgrnitve volilnih imenikov – to je nadzor nad pravilnostjo podatkov.

Določitev datuma pregleda stanja v evidenci volilne pravice, ki se uporabi za tisk volilnih imenikov, brez dodatnih popravkov podatkov pred zaključevanjem

Nemogoče je zagotoviti, da bi bili vsi volivci na dan glasovanja vpisani v volilne imenike z zadnjimi podatki, podatki o osebnem imenu, podatki o naslovu stalnega prebivališča, saj se dnevno spreminjajo (za posameznike tudi od sestave volilnih imenikov do dneva izvedbe glasovanja). Slednje je še posebej pomembno z vidika kraja uresničevanja volilne pravice volivcev, ki v vmesnem obdobju s spremembo prebivališča spremenijo tudi naslov za uresničevanje volilne pravice. Določa se, da se

volilni imeniki sestavijo in zaključijo s stanjem, kakršno je 15 dni pred dnevom glasovanja. To pomeni tudi racionalizacijo dela upravnih enot, saj ročno popravljanje volilnih imenikov do 9. dne pred dnevom glasovanja ni več potrebno. Kljub temu se volivcu že zdaj omogoča, da izbere tudi glasovanje zunaj kraja svojega stalnega prebivališča, kar bi lahko izkoristil za to, da se seli na naslov, ki je večje oddaljenosti od starega naslova in s tem tudi posameznega volišča.

Določa se racionalnejši način izdaje volilnih kart oziroma vpis opombe za več načinov uresničevanja volilne pravice

Predlog novega zakona ohranja možnost za izdajo volilne karte za državljane s stalnim prebivališčem ali začasnim prebivanjem oziroma zadrževanjem v tujini, poleg tega pa opredeljuje še druge mogoče načine uresničevanja volilne pravice zunaj "matičnega" volišča, to je po pošti, na volišču, na domu ali zunaj kraja stalnega prebivališča. Pri tem navaja samo mogoče načine ter jih sam po sebi ne določa. Določajo jih sistemski zakoni. Opredeljuje samo njihovo sporočanje in vpisovanje.

Racionalizirana je izdaja volilnih kart po uradni dolžnosti. Kadar se volilne karte za glasovanje po pošti iz tujine izdajajo po uradni dolžnosti na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor, to volilno opravilo izvede Ministrstvo za notranje zadeve s centralnim tiskom, volilne karte pa imajo faksimile žiga in podpis uradne osebe. Trenutno te volilne karte po pooblastilih upravnih enot tiska ministrstvo, upravne enote pa jih ročno podpisujejo in žigosajo (približno 55.000 volilnih kart), in stroške poštnine 58 upravnih enot, ko se žigosane karte vračajo državni volilni komisiji. Po novem bo lahko državna volilna komisija vse karte prevzela za nadaljnje pošiljanje z volilnim gradivom v tujino na enem mestu.

Racionalizirana je tudi izdaja volilnih kart na zahtevo oziroma sporočilo državljanu o izbranem načinu uresničevanja volilne pravice. Racionalizacija je povezana z možnostjo do dostopa volilnih komisij do evidence volilne pravice in z novo pristojnostjo za izdajo volilnih kart. Po veljavni ureditvi (Zakon o volitvah v državni zbor), pošlje državljan sporočilo državni volilni komisiji, ki jo vpiše in odstopi upravni enoti, upravna enota volilno karto izpiše in jo s pošto vrne državni volilni komisiji, ki poskrbi, da je poslana državljanu. Upravna enota je bila prepoznana kot odvečni vmesni člen, zato so s predlogom nove ureditve pristojnosti prešle neposredno na prejemnika obvestila, ki je hkrati tudi organ za izpis in pošiljatelj volilne karte volivcu. Racionalizacija ima glede na navedeno časovni in finančni vidik.

Druge pomembnejše novosti in spremembe zakona:

- predlog zakona opušča volilni imenik za volitve v Evropski parlament kot posebno vrsto volilnega imenika, saj se tudi za glasovanje za volitve v Evropski parlament pripravita samo vrsti prej navedenih volilnih imenikov (torej za volišča doma in v tujini), pri čemer so na splošnem volilnem imeniku navedeni tudi državljani drugih držav članic EU, ki so vložili zahtevo za uresničevanje volilne pravice na voliščih v Sloveniji;
- novost predloga zakona je tudi vpis državljanov s stalnim prebivališčem v Sloveniji na posebne volilne imenike (ti so sicer vpisani na splošne volilne imenike), če so začasno v tujini in so vložili zahtevo za glasovanje na volišču na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini. Slednje nadomešča zdajšnji veljavni sistem priprave dodatnih seznamov volivcev na podlagi tretjega odstavka veljavnega 45. člena zakona. Zdaj velja, da se vpišejo v splošni volilni imenik z oznako, ki določa poseben način uresničevanja volilne pravice (torej jih na volišču, za katero so dejansko vpisani na volilnem imeniku, ni);
- predlog novega zakona določa, da posebne volilne imenike sestavi Ministrstvo za notranje zadeve v elektronski obliki, najpozneje 20 dni po razpisu volitev (veljavni zakon določa rok 10 dni). S tem se poenoti rok za sestavo splošnih in posebnih volilnih imenikov. Podaljšanje roka nima negativnih posledic, saj elektronska razgrnitev omogoča prejem volilnih imenikov takoj, ko so sestavljeni;
- predlog zakona na novo določa hrambo volilnih imenikov, ki so se uporabljali na voliščih, pet let po izvedbi glasovanja, nato se uničijo. Prav tako je predvidena hramba elektronskega volilnega imenika, ki se uporablja za pregled in njegovo brisanje leto dni po izvedbi volitev oziroma glasovanja;
- predlog zakona popravlja določbo o uporabi volilnih imenikov za drugi krog glasovanja, saj določa, da se za vsake volitve oziroma glasovanje (morebitni drugi krog) sestavi nov volilni imenik, kar omogoča večjo točnost podatkov brez ročnega dela upravnih enot s črtanjem volivcev in pripravo dopolnitve k volilnemu imeniku. Hkrati pa zaradi racionalizacije dela volilnih organov (kadar je na isti datum več vrst volitev ali glasovanj) dopušča uporabo enega

volilnega imenika za izvedbo več volitev oziroma glasovanj (kot primer navajamo odločanje o treh referendumskih vprašanjih v letu 2011), če je to mogoče; komisiji samoupravnih narodnih skupnosti ter komisije romske skupnosti, ki odločajo o volilni pravici pripadnika narodne oziroma romske skupnosti, se imenujejo s petletnim mandatom in ne v petih dneh po razpisu volitev. Tako bodo imele komisije bistveno več časa za odločanje o novih zahtevah za priznanje posebne volilne pravice, hkrati pa se določajo tudi okvirni kriteriji za odločanje o posebni volilni pravici.

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Zakon nima finančnih posledic na državni proračun in na druga javno finančna sredstva.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni potrebno zagotoviti sredstev v državnem proračunu.

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Avstrija

Avstrijski državljani, ki so dopolnili 16 let, imajo aktivno volilno pravico za volitve v parlament, pasivno volilno pravico pa državljani, ki so dopolnili 18 let.

Avstrijski državljani s stalnim prebivališčem v tujini so volilni upravičenci. Volitve iz tujine potekajo izključno po pošti – na podlagi predhodne prošnje volilnega upravičenca.

Vsak volilni upravičenec se lahko oglasi pri pristojnem organu (občina, na Dunaju je za to pristojen poseben okrožni urad magistrata), da preveri podatke v evidenci volilne pravice.

V volilni imenik so vpisani osebno ime, rojstni datum in naslov prebivanja oziroma naslov stalnega prebivališča. V volilni imenik se vpisujejo volilni upravičenci, katerih stalno prebivališče je znano. O morebitni spremembi naslova mora volilni upravičenec o tem sam obvestiti pristojni organ.

Volilni imenik je pred volitvami na vpogled volilnim upravičencem. Kdaj je mogoč vpogled v volilni imenik, se določi, kot je to običajno za kraj ali območje. Volilni upravičenci se o tem tudi obvestijo. Volilni upravičenec ima možnost za spremembo, črtanje podatkov v volilnem imeniku. Resničnost podatkov mora dokazati z ustreznimi dokazili.

Volilno pravico lahko uresničujejo samo volilni upravičenci, ki so v volilnem imeniku.

Pravnomočna sodba za kazniva dejanja, na podlagi katerih je oseba obsojena na leto ali več zaporne kazni, je razlog za izbris iz volilnega imenika. Za volilne upravičence, ki živijo v tujini, velja vpis v volilni imenik za 10 let, potem se ta vpis samodejno izbriše.

Belgija

Volilno pravico ima oseba, ki izpolnjuje štiri pogoje:

- je belgijski državljan,
- je dopolnil 18 let,
- je vpisan v registre prebivalstva ene od belgijskih občin ali v registrih prebivalstva na belgijskih diplomatsko-konzularnih predstavništvi (v nadaljevanju: DKP)

– in ne izpolnjuje enega ali več razlogov za odvzem volilne pravice. Razlogi za odvzem oziroma nezmožnost so lahko opravilna nezmožnost, prestopanje kazni, težje psihične bolezni ipd.

Udeležba na volitvah je za belgijske državljane obvezna, zato se neudeležba kaznuje z denarno kaznijo.

Belgijski državljani, ki živijo v tujini, morajo glasovati le, če so vpisani v registre prebivalstva na belgijskih DKP. V register prebivalstva se lahko vpišejo do zadnjega dneva pred volitvami. Volijo lahko v občini, pod katero so vpisani, ali na DKP, v obeh primerih lahko volijo osebno ali pa nekoga pooblastijo, da voli namesto njih. Prav tako je mogoče glas oddati po pošti.

DKP preverijo, ali osebe, vpisane v registru, izpolnjujejo omenjene pogoje. Med prvim dnem 18. meseca in petnajstim dnem 5. meseca pred datumom parlamentarnih volitev vsak DKP Belgijcem, vpisanim v register prebivalstva DKP, pošlje obrazec za vlogo (vrsta obrazca je določena s kraljevim odlokom). Belgijski državljan na tem obrazcu označi, na kakšen način želi glasovati in pod katero belgijsko občino želi biti vpisan na volilni seznam. Če želi glasovati po pooblastilu, mora izpolniti dodaten dokument, pripet v omenjenem obrazcu za vlogo. Vlogo in po potrebi pooblastilo mora belgijski državljan poslati/oddati na DKP najpozneje do prvega dne četrtega meseca pred datumom volitev.

DKP po preverjanju (izpolnjevanje pogojev za udeležbo na volitvah, ustreznost izpolnitve obrazcev ipd.) dokumentacijo pošlje ustreznim belgijskim občinam prek MZZ Belgije. Če DKP po preverjanju izpolnjevanja pogojev ugotovi, da oseba, ki živi v tujini, ne izpolnjuje pogojev za udeležbo na volitvah, jo pisno o tem obvesti ter navede razloge za tako odločitev, kopijo odločbe pa pošlje belgijski občini (prek MZZ), pod katero se je omenjena oseba želela vpisati v volilni imenik. Ta oseba se lahko v 30 dneh po prejemu odločbe DKP pisno pritoži. Pritožbo pošlje občinskemu uradu, ki pa mora pritožbo proučiti in v 15 dneh poslati (prek DKP) omenjeni osebi odgovor. Pritožba na odločitev občinskega urada je mogoča pri pritožbenem sodišču v Belgiji, in sicer v 30 dneh. Po poteku tega roka je odločba občinskega urada dokončna.

Nekaj tednov pred dejanskimi volitvami vsak Belgijec, star 18 in več, prejme volilno kartico z informacijami o volilnem uradu, v katerem mora oddati svoj glas.

Francija

Volilno pravico za volitve v francosko narodno skupščino imajo francoski državljani, ki

- so 1. januarja volilnega leta dopolnili 18 let,
- so opravilno sposobni,
- so se pravočasno (pred 31. decembrom predvolilnega leta) vpisali v volilni imenik.

Za vpis v volilni imenik posameznega volilnega okraja mora volivec predložiti dokazila, da v kraju nepretrgoma živi vsaj šest mesecev ali da tam plačuje lokalne davke. Francoskega državljana, ki je dopolnil 18 let, občina obvesti o vpisu v evidenco volivcev v kraju, v katerem prebivajo njegovi starši. Če oseba ne živi več pri starših, mora sam zaprositi za vpis v volilni imenik kraja, v katerem prebiva.

Volilno pravico imajo tudi francoski državljani s stalnim prebivališčem v tujini. Volivci se lahko vpišejo v konzularne volilne imenike do 31. decembra predvolilnega leta.

Francoski državljani se lahko vpišejo v konzularne volilne imenike (za predsedniške volitve, referendum ali volitve v Skupščino Francozov, ki živijo v tujini). Za vse druge volitve (državnozbornske, regionalne, kantonalne, lokalne in evropske) pa se morajo francoski državljani, ki živijo v tujini, vpisati v volilni imenik enega od volilnih okrajev v Franciji (kraj rojstva, kraj zadnjega prebivališča pred odhodom v tujino, kraj prebivališča staršev ali prednikov do četrtega kolena ...). Volivec je lahko torej istočasno vpisan v konzularni volilni imenik v tujini in volilni imenik v Franciji.

Zadnji dan za vpis v volilne imenike je 31. december predvolilnega leta. Volilnih okrajev je v Franciji približno 64.000 in vsak volilni okraj ima svoj volilni imenik.

Seznami se preverjajo vsako leto v obdobju od 1. septembra do zadnjega dne v februarju. Upravna komisija občine pregleda in popravi volilne imenike okrajev, ki so v njeni pristojnosti. Od 10. do 20. januarja so volilni imeniki razgrnjeni na občini in volivci lahko izrazijo nestrinjanje s podatki in zahtevajo popravke.

Volivec, ki se je pravočasno vpisal v volilni imenik, lahko torej voli naslednje leto po prvem marcu, ko so bili imeniki že razgrnjeni in popravljeni.

Upravna komisija, ki jo sestavljajo župan ter predstavniki prefektore, mora o vsakem vpisu oziroma izbrisu zaradi spremembe naslova stalnega prebivališča obvestiti Nacionalni inštitut za statistiko in ekonomske študije. Nacionalni inštitut za statistiko in ekonomske študije je povezava med občinami in policijsko prefekturo, saj jih obvešča o vpisih in izbrisih ter nepravilnostih (vpis v več imenikov hkrati, napačna identiteta ...). Za morebitne pritožbe (odklonitev vpisa v volilni imenik, neupravičen izbris ...) je pristojno okrajno sodišče, ki lahko o sporu odloča do dneva volitev.

V Franciji so volilni imeniki stalni, kar pomeni, da se volivec vpiše le enkrat. Ponovno se mora vpisati le, če se seli v drug volilni okraj ali če je bil iz imenika izbrisan iz različnih razlogov. Če se volivec preseli, zadostuje, da se v volilni imenik vpiše v novem volilnem okraju, v katerem bodo sami poskrbeli za izbris iz imenika v občini, v kateri je živel prej. Občina lahko izbriše volivca iz imenika, če se je pošta z volilnim materialom vrnila z oznako, da volivec ne stanuje več na tem naslovu.

Vpis v volilni imenik je obvezen, vendar je edina kazen, da volivec na dan volitev ne more glasovati, če se ni predhodno vpisal. Udeležba na volitvah v Franciji ni obvezna, se pa šteje za državljansko dolžnost.

V volilnem imeniku so vpisani podatki o volivcu: ime, priimek, datum in kraj rojstva, naslov stalnega prebivališča, način vpisa (prostovoljno, s sodno odločitvijo, samodejno z dopolnitvijo 18. leta). V imeniku sta tudi podatek o morebitnem vpisu volivca v konzularni imenik in opomba, ali volivec želi, da se ob vpisu v volilni imenik v Franciji izbriše iz konzularnega imenika oziroma ali želi ostati vpisan v obeh imenikih.

Če volivec nima stalnega prebivališča, se lahko prijavi pri tako imenovanih "povezovalnih ustanovah" (sprejemnih centrih), v katerih dobi poštni naslov. Seznam teh ustanov je na voljo na policijski prefekturi ali občini. Povezovalna ustanova izda volivcu dokazilo o prebivanju in volilno gradivo mu bo poslano na njegov naslov.

Od 10. do 20. januarja so volilni imeniki razgrnjeni na občini in volivci lahko izrazijo nestrinjanje s podatki in zahtevajo popravke.

Volilni zakonik določa, da lahko vsak volivec, kandidat ali politična stranka pridobi kopijo volilnega imenika, če se zaveže, da seznama ne bo uporabil v komercialne namene.

Oseba, ki ni vpisana v volilni imenik, ne more voliti. Med razgrnitvijo imenikov (med 10. in 20. januarjem vsakega leta) lahko vsak volivec preveri, ali je vpisan v evidenco. Volivec lahko pred 20. januarjem zahteva popravek oziroma sproži upravni spor na okrajnem sodišču.

Državljan se lahko izbriše iz volilnega imenika, če se ugotovi, da je istočasno vpisan v več volilnih okrajih (lahko pa je istočasno vpisan v volilnem okraju v Franciji ter na konzulatu). Na opozorilo župana ali katerega koli volivca lahko upravna komisija od volivca zahteva, da ostane vpisan le v enem imeniku. Če se volivec v osmih dneh po prejemu priporočene pošte ne odzove, se izbriše iz vseh imenikov razen iz volilnega imenika kraja zadnjega prebivališča. Za pritožbe so pristojne upravne komisije in okrajna sodišča.

Državljan se lahko izloči iz evidence volilne pravice, če je bil obsojen na dodatno kazen, ki predvideva popolno ali delno izgubo državljanskih pravic za določen čas. Izločitev iz evidence volilne pravice je samodejna, če je bila oseba obsojena zaradi kaznivih dejanj in prekrškov, povezanih z delom v javni upravi (korupcija, zloraba javnih sredstev ...). Ravno tako so osebe, ki so bile pred letom 1994 obsojene za kazniva dejanja ali prekrške (kraja, goljufija, posilstvo ...) na kazni, višje od enega meseca, in za druge prekrške na kazni, višje od treh mesecev ali več kot šest mesecev pogojno, samodejno izločene iz evidence volilne pravice. Izguba državljanskih pravic lahko traja največ 10 let

za kazniva dejanja in največ 5 let za prekrške.

Irska

Volilno pravico imajo irski državljani in državljani Velike Britanije, ki so starejši od 18 let (ki dopolnijo 18 let na datum parlamentarnih volitev ali pred njim) in imajo stalno prebivališče na Irskem 1. septembra v letu pred volitvami oziroma preden začne veljati volilni imenik (to je 15. februarja).

Irski državljan s stalnim prebivališčem v tujini nima volilne pravice.

Irski državljani, ki živijo v tujini in so tja napoteni službeno (diplomati, predstavniki policije in obrambnih sil) ter njihovi družinski člani lahko zaprosijo za uveljavljanje volilne pravice po pošti.

Volilni imenik je na razpolago vsakomur in vsakdo lahko preveri podatke v volilnem imeniku prek lokalnih oblasti, ki so pristojne za vodenje evidence, v lokalni policijski postaji, javni knjižnici, lahko pa tudi po medmrežju. Vsako leto 1. novembra se objavi volilni imenik.

Volilni imenik vsebuje ime in priimek volivca, naslov, volilno mesto in vrsto volivca.

Volilni imenik se lahko popravi do 25. novembra vsako leto. Volilni upravičenec mora izpolniti poseben obrazec, ki ga dobi na lokalni pošti, v lokalni javni knjižnici ali lokalni upravni enoti, slednji je treba obrazce tudi vrniti. Ob spremembi prebivališča je treba zapisati tudi stari naslov, da bo volivec izbrisan iz registra v tej upravni enoti. Dopolnjeni volilni imenik je objavljen 1. februarja in začne veljati 15. februarja.

Če oseba ni vpisana v volilnem imeniku do 15. februarja v tekočem letu, lahko še vedno kadar koli pozneje zaprosi za vpis s posebnim obrazcem. Lokalna upravna enota mora omenjeni obrazec prejeti najmanj 15 dni pred volitvami, da bi lahko bila oseba upravičena do udeležbe na teh volitvah.

Irska zakonodaja ne predvideva izločitve iz evidence volilne pravice ali iz volilnega imenika.

Italija

Na parlamentarnih volitvah imajo volilno pravico vsi polnoletni državljani, ki uživajo politične pravice (18 let za poslansko zbornico in 25 let za senat).

Zunaj ozemlja Italije se glasuje po pošti, in sicer vsi državljani, ki so vpisani v občinske registre prebivalstva, ki stalno prebivajo v tujini, ter uradniki in vojaško osebje, ki so začasno v tujini zaradi službenih razlogov. Po pošti se glasuje za izvolitev 6 senatorjev in 12 poslancev, ki pripadajo posebni volilni enoti "tujina". Vpis v volilni imenik (centralizirano prek MNZ) je samodejen za državljane, ki stalno prebivajo v tujini in na zahtevo za uradnike in vojaško osebje.

Državljan lahko preveri in zahteva morebitni popravek svojih podatkov v volilnem imeniku pri svojem konzulatu.

Volilni imenik vsebuje: ime, priimek, spol, kraj in datum rojstva ter naslov. Konzulatom jih pošlje po pošti MNZ. Brez točnega naslova ni mogoče prejeti volilnega gradiva.

Glasujejo lahko vsi volivci, ki na dom prejmejo volilno gradivo. Če se zgodi, da volivec ni vpisan v volilni imenik, lahko od konzulata zahteva, da najprej preveri vpis v register pri občini in mu konzulat nato pošlje glasovnico.

Glasujejo lahko le volivci, ki uživajo politične pravice in imajo točen naslov (ne glede na morebitno preteklo neudeležbo na volitvah).

Kanada

Volilno pravico ima državljan Kanade, ki je na dan volitev star 18 let (ne morejo pa voliti predsednik državne volilne komisije, njegov namestnik in zaporniki, obsojeni na dve leti ali več).

Državljan s stalnim prebivališčem v tujini, ki hoče uveljavljati svojo volilno pravico, mora za to vložiti posebno zahtevo (Application for registration and special ballot for Canadian citizens residing outside Canada). Volijo lahko le tisti državljani, ki v tujini ne nameravajo prebivati več kot pet let in morajo v vlogi napisati datum predvidene vrnitve, ki je krajši od tega roka. Omejitve v prebivanju nimajo uslužbenci zveznih ali provincialnih oblasti na delu v tujini ali v mednarodni organizaciji, katere članica je Kanada in plačuje članstvo, ali pripadnik oboroženih sil. Omejitve ne veljajo niti za družinske člane prej naštetih. Če je njihov naslov v tujini že vpisan v evidenci volivcev, prejmejo volilno gradivo na dani naslov brez posebne vloge.

V volilni imenik so vpisani samo volivci z osebnim imenom, spolom, datumom rojstva in stalnim prebivališčem. Iz volilnega imenika se izbriše vsak, ki v 60 dneh ne odgovori na prošnjo Kanadskega volilnega urada (Elections Canada Office) za morebitno verifikacijo ali posodobitev podatkov.

Osební podatki o vpisu so po preverjanju istovetnosti osebe dostopni med uradnimi urami in/ali telefonsko, dodatno pa tudi ob razgrnitvi predhodnih volilnih imenikov po razpisu volitev pri predsednikih volilnih komisij (returning officers), ki zato odprejo lokalne volilne urade (local elections Canada office). Popravki, brisi in novi vpisi se lahko vnašajo med pregledom, ki se konča šest dni pred volitvami.

Če volivec ni vpisan v volilni imenik (National Register of Electors), ker je izrazil tako željo ali pa je bil izbrisan zaradi poteka 60-dnevnega roka, v katerem bi moral odgovoriti na zahtevo organa, njegova volilna pravica ostaja neokrnjena. Med splošnimi zveznimi volitvami, ponovljenimi volitvami ali referendumom morajo zahtevati vpis z registracijo pri lokalnem volilnem uradu med pregledom ali na predhodnem volišču ali na rednem volišču na dan volitev.

Volivec se briše iz evidence, če umre, če ni volivec ali se v 60 dneh ne odzove pozivu organa za preveritev ali posodobitev podatkov.

Litva

V skladu z volilno zakonodajo Republike Litve imajo volilno pravico litovski državljani, ki so na dan volitev dopolnili 18 let in so opravilno sposobni.

Diplomatsko-konzularna predstavništva Litve morajo najmanj 15 dni pred parlamentarnimi volitvami centralni volilni komisiji poslati seznam volilnih upravičencev v državah njihove akreditacije. Na seznam se vključijo tudi osebe, ki so na dan volitev začasno v tujini in želijo volilno pravico uresničevati z glasovanjem po pošti ali na sedežu diplomatsko-konzularnega predstavništva. Volilni upravičenec, ki želi uresničevati volilno pravico v tujini, mora pristojnemu diplomatsko-konzularnemu predstavništvu dati zahtevo za glasovanje. Zahteva se lahko da osebno ali po pošti. Volivci, ki prebivajo zunaj Litve, so uvrščeni na volilni seznam volilnega območja, v katerem je sedež litovskega parlamenta.

Volilni odbor na diplomatsko-konzularnem predstavništvu mora najmanj 25 dni pred volitvami volivcem omogočiti vpogled v njihove osebne podatke v volilnem imeniku. Volivci lahko informacije o osebnih podatkih dobijo tudi po telefonu. Volivci se lahko seznaniijo le s svojimi osebnimi podatki. Volilne imenike je prepovedano kopirati in razmnoževati zaradi dajanja osebnih podatkov volivcem.

Volilni imenik zajema podatke o osebnem imenu volivca, osebni matični številki, datumu rojstva, številki osebnega dokumenta s podatkom o državljanstvu volivca, naslovu volivca ter o podlagi za vnos in datumu vnosa naslova prebivališča v register prebivalstva. Volilni imenik lahko vsebuje nepopolne ali pomanjkljive podatke o volivcu, npr. ne vključuje podatka o naslovu stalnega prebivališča volivca.

Pred volitvami se volivcem omogoči vpogled v njihove osebne podatke v volilnem imeniku. Volivci lahko informacije o osebnih podatkih v volilnem imeniku dobijo tudi po telefonu. Centralna volilna komisija si zapiše pritožbe v zvezi z napačnimi podatki volivcev v volilnem imeniku.

Oseba, ki izpade iz volilnega imenika, lahko uresničuje volilno pravico, če zahtevo za glasovanje naslovi na volilni odbor v volilnem okraju najpozneje do 18. ure na dan volitev. Oseba se mora identificirati s potno listino, v kateri je vpisan naslov njenega stalnega prebivališča, ali osebno izkaznico in potrdilom o naslovu stalnega prebivališča. Volilni odbor v volilnem okraju vpiše volivca na dodaten volilni seznam volilnega okraja ter mu dovoli glasovanje. Volilni odbor pošlje osebne podatke neregistriranega volivca volilnemu odboru v volilni enoti, ki preveri, ali je volivec uvrščen na seznam volivcev v volilni enoti. Volilni odbor v volilni enoti je pristojen za sprejetje ukrepov za preprečevanje dvojnega glasovanja volivcev. Če je volivec že glasoval po pošti v tujini ali ponovno oddal glasovnico na podlagi vpisa v dodatni volilni seznam, se upošteva le glasovnica, ki jo je oddal na matičnem volišču.

Litovski državljani se izloči iz evidence volilne pravice ob smrti, izgubi državljanstva in odvzemu opravilne sposobnosti.

Madžarska

Volilno pravico za volitve v nacionalni parlament imajo madžarski državljani, starejši od 18 let s stalnim prebivališčem v Republiki Madžarski (RM).

Pogoj za volilno pravico je, da ima državljani prijavljeno stalno bivališče na Madžarskem, tudi če potem dejansko prebiva v tujini. Volilno pravico lahko uresničuje na volitvah na veleposlaništvih in konzulatih RM v tujini, za kar pa mora pred tem vsakokrat zaprositi.

Madžarski volilni imenik se oblikuje pred volitvami na podlagi registra prebivalstva. Madžarski državljani pa lahko do določenega roka (do 23. dneva pred volitvami) pisno zaprosijo, da bi uresničili volilno pravico v tujini. Na podlagi zaprosila se pripravi volilni imenik za tujino, ki velja samo za tiste volitve.

Običajno v tujini glasuje okoli 5000 volivcev.

Državljan se lahko seznani s podatki v evidenci volilne pravice ob razgrnitvi volilnega imenika oziroma ko prejme na svoj naslov obvestilo o volitvah. Na njem je tudi pojasnjeno, katere dokumente morajo prineseti zaradi identifikacije na volišču.

Volilni imenik vsebuje ime in priimek, ime ob rojstvu in uradni naslov. Če imata dve osebi na istem naslovu isto ime (npr. oče in sin), se navede tudi rojstni datum.

Volilni imeniki se razgrnejo oziroma dajo na vpogled na lokalnih volilnih uradih za osem dni. Prav tako se tudi pošljejo obvestila za volitve na stalni naslov. Napačne podatke je moč popraviti s pritožbo na lokalni volilni urad.

Oseba, ki izpade iz volilnega imenika in ne prejme obvestila o volitvah, lahko glasuje samo, če osem dni pred dnevom volitev obvesti volilni urad o neprejemnem obvestilu (in morebitnem izpadu iz volilnega imenika).

Državljan, ki jim je bila na sodišču odvzeta volilna pravica zaradi prestajanja kazni, duševne bolezni (ko se osebi določi skrbnik) ipd., se uvrstijo na posebno listo nevolivcev, ki je sestavljena samo zaradi tehničnih potreb ter zaradi varstva osebnih podatkov ni javna. Seznam nevolivcev in volilni imenik se sproti dopolnjujeta in vzajemno preverjata.

Nemčija

Volilno pravico imajo vsi Nemci (to so osebe, ki imajo nemško državljanstvo, begunci ali izgnane osebe nemške narodnosti in njihovi zakonci ter potomci, ki po 31. 12. 1937 prebivajo na območju nemškega rajha), ki na volilni dan:

- dopolnijo 18 let;
- najmanj tri mesece neprekinjeno prebivajo v Zvezni republiki Nemčiji (ZRN);

- jim ni odvzeta aktivna volilna pravica s sodno odločbo zaradi skrbniškega razmerja ali zdravljenja v psihiatrični ustanovi.

Nemci, ki živijo zunaj ZRN in v ZRN in niso prijavljeni, se lahko udeležijo zveznih volitev pod temi pogoji:

- če so Nemci na podlagi 116. člena ustave;
- so na volilni dan dopolnili 18 let;
- so po 23. maju 1949 vsaj tri mesece neprekinjeno živeli v ZRN;
- jim ni odvzeta aktivna volilna pravica.

Nemci, ki živijo v tujini, se morajo pred zveznimi volitvami pravočasno prijaviti v volilno evidenco v kraju zadnjega prebivanja v ZRN. Prijavijo se pisno s posebnim obrazcem. Prav tako morajo s prisego zagotoviti, da so upravičeni do udeležbe na volitvah.

Zdomci (vodeni v evidencah ZRN) volijo praviloma po pošti. Lahko pa na volilni dan volijo tudi v volilnem okraju, v katerem so vpisani v volilni imenik.

Glede na to, da volilna pravica temelji na dolžnosti prijave prebivališča osebe in zaradi razlogov varstva osebnih podatkov je vpogled v volilne imenike omejen le na podatke o osebi, ki vpogled zahteva. Volilni upravičenci imajo tako pravico preveriti pravilnost podatkov o sebi v volilnih imenikih, in sicer v uradnih urah pristojnega upravnega organa, v delovnih dneh med 20. in 15 dnem pred volilnim dnem.

Preveritev in s tem vpogled v podatke druge osebe, vpisane v volilni imenik, sta mogoča le takrat, kadar je zaradi navedenih dejstev verjetno, da so podatki v imeniku nepravilni in nepopolni.

Omejitev vpogleda v register prebivalstva se lahko vzpostavi na prošnjo ali po uradni dolžnosti, če dejstva kažejo na to, da bi razkritje podatkov lahko prizadetemu ali tretji osebi ogrozilo življenje, zdravje, osebno svobodo ali povzročilo druge škodljive posledice.

V volilnih imenikih so volilni upravičenci zapisani s priimkom, imenom, rojstnim datumom ter naslovom prebivališča. Volilni imeniki se lahko vodijo tudi po elektronskem postopku. Občine so odgovorne za osveževanje podatkov v volilnih imenikih do te mere, da se lahko imeniki v vsakem trenutku pravočasno pripravijo in predložijo volilnim komisijam in drugim organom, ki jih potrebujejo za izvedbo volitev.

Očitno nepravilne in nepopolne podatke v volilnem imeniku mora pristojni upravni organ v vsakem trenutku popraviti po uradni dolžnosti.

Volilni upravičenci, ki imajo več prebivališč, so zapisani v volilnem imeniku tistega okraja, v katerem je prijavljeno njihovo »glavno prebivališče«. Rok, da upravni organi vnesejo volilne upravičence v volilne imenike, je 35. dan pred volitvami.

Volivci, ki brez svoje krivde niso vpisani v volilni imenik in tega stanja tudi po njihovi pritožbi ni mogoče popraviti, prejmejo na prošnjo od upravnega organa – najpozneje do 15.00 na volilni dan vabilo, s katerim prejmejo pri poljubni volilni enoti glasovnico in uresničijo volilno pravico. Prav tako lahko v istem roku uresničijo pravico z oddajo glasu po pošti – če poštne uradne ure to omogočajo.

Pogosta neudeležba na volitvah po ustavi ne more biti razlog za kratenje volilne pravice, saj sta odločitve o udeležbi in tudi neudeležbi na volitvah svobodni.

Nizozemska

Volilno pravico imajo vse osebe, ki so na dan nominacij kandidatov nizozemski državljani in na dan volitev dopolnijo 18 let. Izjema velja za osebe, ki imajo na dan nominacij dejansko prebivališče na Arubi ali Nizozemskih Antilih (ta izjema ne velja za nizozemske državljane, ki so na Nizozemskem živeli vsaj 10 let, in nizozemske državljane, ki so zaposleni v nizozemski javni upravi na Nizozemskih Antilih ali Arubi, ter njihove zakonce ter otroke, ki so nizozemski državljani, če živijo v skupnem gospodinjstvu).

Za volivce, ki živijo zunaj Nizozemske, pa velja, da občinska uprava mesta Haag njihovo volilno pravico zapiše na podlagi njihove pisne zahteve za vsake volitve v spodnji dom. Zahtevo je treba predložiti ne več kot šest mesecev pred dnem volitev. Zahteva se vloži pri vodji konzulata na območju, na katerem volivec živi. Konzul čim prej pošlje pisno zahtevo haaški občinski upravi (posebnosti veljajo za volivce, ki živijo na Arubi in Nizozemskih Antilih). Če volivec živi v državi, s katero Nizozemska nima diplomatskih odnosov, pisno zahtevo pošlje občinski upravi Haaga.

Pristojni organ mora pisno zahtevo volivca prejeti najpozneje šest tednov pred volitvami. O zahtevi nato odloča haaška občinska uprava, in sicer najpozneje v sedmih dneh po prejemu. Zoper odločitev je mogoča pritožba na upravni oddelek državnega sveta (to je neke vrste upravno sodišče).

Obstaja tudi možnost, da je volivec pri občinski upravi Haaga vpisan v posebni register oseb, ki jim bo obrazec za volitve poslan, ne da bi jim bilo treba poslati posebno zahtevo. V ta register so posamezniki vključeni na njihovo zahtevo ali pa tako, da so za posamezne volitve poslali prej omenjeno pisno zahtevo (tudi če jim ni bila ugodena). Iz tega registra so volivci lahko izbrisani na njihovo zahtevo ali pa če za zadnje volitve v spodnji dom niso vložili zahteve.

Volivci, ki živijo zunaj Nizozemske, lahko volijo tudi prek zastopnika. Treba je poslati pisno zahtevo županu Haaga (tako navaja zakon – domnevamo, da je to pooblaščen oseb v uradu župana), in to istočasno kot zahtevo za registracijo na volitvah. Zahteva se zavrne, če volivec ne določi zastopnika; če je volivcu že bilo dovoljeno, da voli po pošti ali na volišču po svoji izbiri; kadar zastopnik že zastopa več kot dva volivca ali kadar zastopnik ni registriran kot volivec v volilni enoti. O zahtevi odloči župan ali pooblaščen oseb čim prej po prejemu zahteve, vendar pa ne pred dnem nominacij. Če je zahtevi ugodeno, se izda posebno dovoljenje. Če pa se zahtevi ne ugotovi, se odločitev z obrazložitvijo označi na zahtevi, ki se vrne prosilcu (poleg tega se o tem obvesti tudi zastopnik). Podoben postopek glede volitev po zastopniku velja za Nizozemce, ki živijo na Nizozemskem. Posebno dovoljenje se pošlje zastopniku in se označi v volilnem registru. Zastopnik lahko voli le, če predloži dovoljenje.

Volivci, ki živijo zunaj Nizozemske na dan nominacij (in volivci, ki bodo zunaj Nizozemske na dan volitev zaradi svojega poklica ali dela oziroma dela zakonca ali staršev), lahko volijo tudi po pošti, če to pisno zahtevajo.

Pisna zahteva se naslovi na župana Haaga istočasno z zahtevo za registracijo. Zahteva mora vsebovati naslov zunaj Nizozemske, na katerega želi volivec prejeti volilno gradivo. O zahtevi čim prej po prejemu odloči župan oziroma pooblaščen oseb. Zahteva se zavrne le, če niso izpolnjeni pogoji iz prvega stavka tega odstavka. Če se zahteva zavrne, se to skupaj z obrazložitvijo označi na zahtevi, ki se nemudoma vrne prosilcu. Če se zahtevi ugotovi, potem župan oziroma pooblaščen oseb to označi na zahtevi in označi v registru.

Ministrstvo za zunanje zadeve pa lahko po posvetovanjih z notranjim ministrstvom določi nizozemska veleposlaništva oziroma konzulate, na katerih se določi volišče in ustanovi volilni odbor za volitve po pošti. O tem se objavi obvestilo v uradnem listu. Župan Haaga vodjem diplomatskih predstavništev čim prej z diplomatsko pošto sporoči seznam volivcev, ki živijo zunaj Nizozemske oziroma bodo v državi zunaj Nizozemske na dan volitev in jim je bila zahteva za volitve po pošti ugodena (v teh primerih volivci po pošti dobijo gradivo z ovojnico, naslovljeno na predsednika volilnega odbora na diplomatskem predstavništvu). Naloge župana v tem primeru opravlja vodja diplomatskega predstavništva.

Občinska uprava mora posameznika na njegovo zahtevo obvestiti o tem, ali je vpisan v register volivcev. Če ni vpisan v register, mora biti obveščen o tem in o razlogih, zakaj ni vpisan kot volivec. Rok za to je sedem dni po prejemu zahteve. Poleg tega lahko vsak volivec od občinske uprave pisno zahteva pregled njegove registracije, če ni bil registriran ali če je registriran napačno. Svojo zahtevo mora volivec obrazložiti, o njej pa občinska uprava odloči najpozneje v sedmih dneh po prejemu. Če je potrebno, občinska uprava popravi register, kopijo odločbe pa nemudoma pošlje volivcu. Zoper odločitev je mogoča pritožba na upravni oddelek državnega sveta.

V volilnem imeniku so navedeni: ime (oziroma kratica) in priimek, datum rojstva, naslov, državljanstvo. Poleg tega so v volilni register vpisani tudi šifra občine in številka volilne karte, ime ali oznaka uradnika, ki je podatke vnesel v register, oznake ustreznega ravnanja v volilnem postopku.

Občinska uprava volivca na njegovo zahtevo obvesti o tem, ali je vpisan v register volivcev. Če ni vpisan v register, mora biti obveščen o tem in razlogih, zakaj ni vpisan kot volivec. Poleg tega lahko vsak volivec od občinske uprave pisno zahteva pregled njegove registracije, če ni bil registriran ali če je registriran napačno. Če je potrebno, občinska uprava popravi register, kopijo odločbe pa nemudoma pošlje volivcu. Zoper odločitev je mogoča pritožba na upravni oddelek državnega sveta.

Volivec lahko na parlamentarnih volitvah voli le, če ima volilno pravico in volilno registracijsko kartico, ki jo je dobil po pošti.

Volilne pravice nimajo osebe, ki jim volilno pravico odvzame sodišče (s pravnomočno odločbo), in osebe, za katere je sodišče ugotovilo, da niso sposobne nastopati v pravnem prometu zaradi duševne motnje. V obeh primerih se to ugotavlja na dan nominacij. Ministrstvo za pravosodje vsako sodno odločbo, ki se nanaša na prej omenjena primera, čim prej sporoči županu občine, v kateri živi oseba, na katero se nanaša sodna odločba, vpisana v evidenco oziroma register. Če oseba ni vpisana v nobeno evidenco, potem se odločitev sporoči županu Haaga. Sporočijo se ime, naslov, datum rojstva in rok, do katerega je osebi odvzeta volilna pravica. O tem obvestilu župan obvesti osebo, na katero se obvestilo nanaša.

Poljska

Pravico voliti poslance in senatorje (aktivno volilno pravico) ima vsak poljski državljani, ki je najpozneje na dan glasovanja dopolnil 18 let in mu niso bile odvzete javne pravice ali ni pod skrbništvom s pravnomočnim sklepom sodišča ter mu niso bile odvzete volilne pravice s pravnomočnim sklepom Ustavnega sodišča. Pravica biti izvoljen (pasivna volilna pravica) pripada poljskim državljanom s pravico voliti, ki najpozneje na dan volitev dopolnijo 21 let za volitve v sejm in 30 let za volitve v senat, razen oseb, ki so bile s pravnomočno sodbo obsojene na kazen odvzema prostosti zaradi namerno storjenega kaznivnega dejanja, katerega pregon je v javnem interesu, ter oseb, za katere je bil izdan pravnomočni sklep sodišča o izgubi pravice biti izvoljen v zvezi z lažno lustracijsko izjavo.

Poljski državljani s stalnim prebivališčem v tujini imajo pravico glasovati na volitvah v sejm in senat. Zaradi omogočanja udeležbe na volitvah poljskim državljanom s stalnim prebivališčem v tujini minister za zunanje zadeve v sporazumu z državno volilno komisijo oblikuje volilna območja in določi sedeže volišč. Pogoji za udeležbo na glasovanju na parlamentarnih volitvah je vpis volivca na seznam volivcev. Vsak volivec je lahko vpisan le na enem seznamu. Seznam volivcev v tujini pripravijo konzuli. Volivci, ki na dan volitev prebivajo v tujini in se želijo udeležiti volitev, morajo vložiti pri ustreznem konzulu vlogo za vpis volivcev volilnega območja, oblikovanega v tujini. Vlogo lahko vložijo ustno, pisno, po telefonu, s telegramom ali po telefaksu. V prijavnici je treba navesti: priimek in imena, očetovo ime, rojstni datum, naslov stalnega prebivališča ter številko veljavne potne listine, kraj in datum njene izdaje. Vloga za vpis na seznam volivcev volilnega območja, oblikovanega v tujini, se vloži najpozneje peti dan pred dnem volitev. Volivci s stalnim prebivališčem v tujini, ki jih je konzul vpisal na seznam volivcev, lahko dobijo potrdilo o pravici do glasovanja. S tovrstnim potrdilom lahko glasujejo na poljubnem volilnem območju na Poljskem, v tujini ali na poljski pomorski ladji. Vloga za izdajo potrdila o pravici do glasovanja se vloži pri konzulu, ki je sestavil seznam za volitve, na katerem je volivec zajet. Vloga se vloži najpozneje drugi dan pred dnem volitev. Volivec, ki mu je bilo izdano potrdilo o pravici do glasovanja, bo po uradni dolžnosti črtan s seznama volivcev, ki ga je sestavil konzul.

Poleg tega se lahko volivci s stalnim prebivališčem v tujini, ki bodo prebivali na Poljskem na dan volitev, udeležijo glasovanja na poljubnem volilnem območju, če območnemu volilnemu odboru predložijo veljavni poljski potni list ter potrdilo o naslovu stalnega bivališča v tujini. Naslov stalnega prebivališča v tujini se potrdi npr. z dovoljenjem za stalno prebivanje, potrdilom o zaposlitvi v tujini ali potrdilom o pravici do storitev zdravstvenega varstva v tujini. Na tej podlagi bo območni volilni odbor dopisal osebo na seznam volivcev. Da bi se preprečilo večkratno glasovanje volivcu s stalnim prebivališčem v tujini, ki glasuje na Poljskem, območni volilni odbor potrdi s svojim žigom in vpiše datum glasovanja v potni list, na zadnji strani, ki je namenjena za vizumske pripombe.

Poljski državljani s stalnim prebivanjem v tujini lahko uveljavijo svojo pravico biti izvoljen (pasivna volilna pravica) po istih načelih kot državljani s stalnim prebivališčem na Poljskem.

V vsaki občini se vodi stalni register volivcev, ki zajema osebe s stalnim prebivališčem na območju

občine, ki jim pripada volilna pravica. Register se uporablja za pripravo seznamov volivcev za volitve predsednika Poljske, volitve v sejm in senat, volitve poslancev v Evropski parlament, volitve v občinske svete, okrajne svete in vojvodske parlamente, volitve župana vaše občine, župana mesta in predsednika mesta (župana mesta nad 100 tisoč prebivalcev) ter za pripravo seznama oseb, upravičenih do udeležbe na vsepoljskem ali lokalnem referendumu. Volivci, ki so vpisani v register volivcev v kraju stalnega prebivališča, so zajeti na seznamih volivcev, ki so pripravljeni zaradi izvedbe volitev in referendumov v tej občini. Po uradni dolžnosti se v register volivcev vpišejo volivci, ki so poljski državljani s prijavljenim stalnim bivališčem na ozemlju posamezne občine. V register se vpišejo tudi volivci, ki prebivajo na ozemlju občine brez stalnega bivališča (npr. začasno prebivanje, brezdomci), in sicer na podlagi prošnje, vložene na upravni enoti (občini). Sklep o vpisu ali zavrnitvi vpisa volivca v register volivcev izda župan vaše občine, župan ali predsednik mesta, in sicer v treh dneh po vložitvi prošnje. Merilo za vpis volivca v register je, ali ima oseba dejansko stalno prebivališče na območju posamezne občine. Zoper sklep o zavrnitvi vpisa v register je dovoljena pritožba, ki jo prosilec naslovi na krajevno pristojno okrajno sodišče. Pritožba se vloži prek organa, ki je izdal sklep, v treh dneh po vročitvi sklepa. Sodišče obravnava tožbo v treh dneh po datumu vložitve. Na sklep sodišča v zvezi s pritožbo ni dovoljena pritožba.

Register volivcev se da na vpogled na upravni enoti (občini), in sicer na pisno vlogo, v kateri so navedeni podatki, ki omogočajo ugotavljanje istovetnosti volivca v registru. Omogočanje dostopa do registra volivcev poteka tako, da se pokaže vpis s podatki osebe, ki je bila navedena v vlogi in obenem prekrijejo osebni podatki prebivalcev, ki niso bili navedeni v vlogi, ali pa se na isti način pokaže dodatna stran registra volivcev in se prosilcu dajo informacije v obsegu, potrebnem za vložitev pritožbe. Če je register volivcev v elektronski obliki, se prosilcu pokažejo natisnjeni podatki volivca, navedeni v vlogi.

Na seznam volivcev se vpišejo: priimek in ime, očetovo ime, rojstni datum, številka EMŠO in naslov prebivališča. Ni možnosti, da bi bili na seznamu volivcev navedeni le delni podatki oziroma brez navedbe naslova prebivališča. Seznam volivcev se sestavi posebej za vsako volilno območje oziroma skladno s krajem prebivališča. Navedba naslova stalnega ali začasnega prebivališča je potrebna z vidika določanja pristojnosti volilnega območja in zaradi seznama volivcev, v katerega se volivec vpiše na lastno prošnjo. Volivci brez določenega prebivališča (brezdomci) se vpišejo na seznam volivcev pod naslovom, pod katerim so bili vpisani v register volivcev na lastno prošnjo (npr. pod naslovom, pod katerim jih je mogoče najti na ozemlju občine, v kateri so vpisani v register).

Seznam volivcev se da na vpogled na pisno prošnjo na upravni enoti (občini) ali na sedežu organa, ki ga je sestavil. Župan vaše občine, župan ali predsednik mesta ali pa organ (konzul), ki je sestavil seznam volivcev, mora obvestiti volivce na običajen način, da je seznam pripravljen ter kje in kdaj bo omogočen dostop do seznama. Obvestilo je lahko v obliki oglasa ali sporočila, ki bo objavljeno na plakatih, obešenih vsaj na upravni enoti (občini) in na mestih, na katerih se običajno izobesijo predpisi o občinskem redu, ter v lokalnih medijih. Omogočanje vpogleda v seznam volivcev na upravni enoti (občini) omogoča takojšnje in neposredno pojasnilo pripomb in zadržkov volivcev na kraju oziroma v organizaciji, ki se ukvarja z vodenjem evidence prebivalstva. Vpogled v seznam volivcev se omogoča volivcu, ki je vložil pisno vlogo s podatki, ki omogočajo ugotavljanje identitete osebe na seznamu. Vsak pa lahko vloži ustrezno pri županu vaše občine ali županu (predsedniku mesta), za seznane za volilna območja v tujini ali na poljskih pomorskih ladjah pa pri konzulu ali poveljniku ladje, pritožbe zaradi nepravilnih podatkov na sestavljenem seznamu. Pritožba se vloži pisno ali ustno na zapisnik. Župan vaše občine ali župan (predsednik mesta) jo mora rešiti v dveh dneh po vložitvi in izdati sklep. Sklep se nemudoma skupaj z utemeljitvijo vroči osebi, ki je vložila pritožbo in če se nanaša na druge osebe, tudi tistim osebam. Zoper sklep o neupoštevanju pritožbe ali črtanju s seznama volivcev je dovoljena pritožba, ki jo lahko vloži oseba, ki je vložila pritožbo, ali oseba, ki je bila izbrisana s seznama, in sicer v dveh dneh po vročitvi sklepa. Pritožbo vnese župan vaše občine ali župan (predsednika mesta) na krajevno pristojno okrajno sodišče.

Volivci, ki začasno prebivajo zunaj kraja stalnega prebivališča (tudi volivci, prijavljeni za začasno prebivanje), ter volivci brez določenega prebivališča, ki se želijo udeležiti glasovanja v kraju začasnega bivanja, lahko zaprosijo za to, da bi jih dopisali na seznam volivcev. Prošnja se vloži na upravni enoti občine, na območju katere volivec začasno prebiva, najpozneje deseti dan pred dnem volitev. Obenem bo volivec, ki namerava spremeniti prebivališče pred dnem volitev, lahko dobil potrdilo o pravici do glasovanja. S tovrstnim potrdilom lahko glasuje na poljubnem volilnem območju na Poljskem, v tujini ali na poljski pomorski ladji. Vloga za izdajo potrdila o pravici do glasovanja se

vloži na upravni enoti (občini), v kateri bo volivec zajet na seznamu volivcev, najpozneje drugi dan pred dnevom volitev. Na dan glasovanja bo vsak odbor dopisal na seznam volivcev in omogočil glasovanje le osebi:

- 1) ki je predložila potrdilo o pravici do glasovanja, ki ga bo odbor zadržal in priložil seznamu; to velja tudi za osebe, ki na podlagi potrdila želijo glasovati na »lastnem« območju (če je volivec nameraval glasovati drugje, dobil potrdilo o pravici do glasovanja in se je premislil);
- 2) ki je ni na seznamu, če bo dokazala (npr. z osebno izkaznico), da ima stalno prebivališče na območju volilnega območja in da bo sektor za evidenco prebivalstva upravne enote (občine) na zahtevo odbora potrdil po telefonu, da je pomanjkanje nastalo zaradi napake pri pripravi seznama;
- 3) ki je bila izbrisana s seznama na posameznem volilnem območju v zvezi z vpisom na seznam volivcev v bolnišnici ali socialni ustanovi, če bo dokazala, da je zapustila bolnišnico ali socialno ustanovo dan pred volitvami;
- 4) ki želi glasovati na volilnem območju v bolnišnici ali socialni ustanovi in je prišla v bolnišnico ali socialno ustanovo dan pred volitvami;
- 5) poljskemu državljanu s stalnim prebivališčem v tujini, ki glasuje na Poljskem na podlagi veljavnega potnega lista, če bo dokazal, da ima stalno prebivališče v tujini. Podatki se vpišejo na seznam na podlagi potnega lista. V stolpec opombe se vpišejo številka potne listine ter kraj in datum izdaje. Preden bo odbor dopisal na seznam poljskega državljana s stalnim prebivališčem v tujini, mora preveriti, ali v potnem listu ni žiga drugega odbora z datumom volitev; v tem primeru se ime volivca ne dopiše, ker žig odbora v potnem listu potrjuje, da je volivec glasoval že prej.

Iz registra volivcev se črtajo:

- osebe, za katere je bilo prejeto obvestilo sodišča o odvzemu volilne pravice;
- osebe, ki so vpisane v register volivcev v drugi občini;
- osebe, ki nimajo stalnega prebivališča na območju občine.

Seznam volivcev v sejm in senat se aktualizira do dneva njegovega izročanja predsednikom ustreznih območnih volilnih enot, in sicer s črtanjem s seznama volivcev.

S seznamom volivcev v sejm in senat se črtajo osebe:

- ki so bile črtane iz registra volivcev v zvezi s spremembami, opravljenimi skladno s predpisi o matičnih knjigah ali evidenci prebivalstva;
- v zvezi s katerimi je župan vaše občine ali župan (predsednik mesta) oziroma pristojno okrajno sodišče izdalo sklep o črtanju iz registra volivcev ali s seznamom volivcev kot posledica reklamacije;
- ki so bile umeščene na seznamu volivcev zaradi očitne napake,
- ki nimajo pravice voliti;
- v zvezi s katerimi je bilo pridobljeno uradno obvestilo o vpisu v register volivcev ali o vpisu na seznam volivcev na drugem volilnem območju,
- ki jim je bilo izdano potrdilo o pravici do glasovanja.

Portugalska

Volilno pravico za volitve v portugalski parlament imajo portugalski državljani, stari več kot 18 let, ter Brazilci s posebnim statusom, ki prebivajo na Portugalskem več kot tri leta.

Volilno pravico ima tudi državljan s stalnim prebivališčem v tujini. Volitve niso obvezne in se lahko v volilni imenik (s točnimi podatki) vpiše, če želi, kadar koli do 42 dni pred volitvami. Ob vpisu se mora izkazati z osebnim dokumentom in številko volivca ter podpisati vlogo. Do pred kratkim so izdajali tudi posebno volilno izkaznico. DKP je povezan z informacijskim sistemom MNZ.

Volilna evidenca in volilni imenik sta dostopna na internetu, na katerem je mogoče iskanje po različnih merilih (ime, naslov, volilna št.), podatke pa lahko preverijo tudi po SMS. Zahtevo za spremembo podatkov lahko dajo tudi po internetu ali osebno v marcu.

Obrazec volilnega imenika za tujino zajema ime, naslov in volilno številko. Vpis v volilni imenik ali sprememba podatkov v tujini je prostovoljna na DKP. Če na naslov v tujini volilna pošta dvakrat zaporedno ni vročena, se oseba v volilnem imeniku zamrzne (ostane v imeniku, vendar se pošta ne pošilja, dokler se ponovno ne registrira na DKP oziroma sporoči naslov). Približno 30 odstotkov diaspore je "zamrznjene".

Volilni imeniki so stalno dostopni na spletnih straneh, volivci lahko zahtevajo spremembo do 42 dni pred volitvami. Za osebne volitve na DKP (EP in PR) MNZ pošlje volilni seznam DKP, ki ga razgrne.

Oseba, ki izpade iz volilnega imenika v tujini, se lahko na DKP registrira do 42 dni pred volitvami za volitve po pošti (parlament), pri osebnih volitvah (EP in PR) pa lahko voli na DKP, tudi če ni v imeniku, vendar se mora izkazati z volilno številko in dokazilom o stalnem prebivanju v državi sprejemnici.

Izločitev državljanu iz volilnega imenika je redka (smrt, prenehanje državljanstva in obsodba za redka (politična) kazniva dejanja).

Slovaška

Vsak državljan Slovaške republike (v nadaljevanju »volivec«), ki najpozneje na dan volitev dopolni 18 let, ima pravico voliti v narodni svet (v nadaljevanju »volilna pravica«).

Ovira za uresničevanje volilne pravice so:

- a) z zakonom določena omejitev osebne svobode zaradi varovanja zdravja ljudi,
- b) služenje zaporne kazni,
- c) odvzem opravilne sposobnosti.

Državljan Slovaške republike s stalnim prebivališčem v tujini ima volilno pravico.

Način glasovanja:

Volivec lahko glasuje na ozemlju Slovaške republike:

- a) na volišču, v volilnem imeniku katerega je vpisan, ali
- b) na katerem koli drugem volišču na podlagi volilnega potrdila razen na volišču po petem odstavku 12. člena.

Zunaj ozemlja Slovaške republike lahko volivec glasuje po pošti.

Po pošti lahko voli:

- a) volivec, ki nima stalnega prebivališča na ozemlju Slovaške republike in je bil na podlagi prošnje vpisan v posebni volilni imenik;
- b) volivec, ki ima stalno prebivališče na ozemlju Slovaške republike, a se med volitvami zadržuje zunaj ozemlja Slovaške republike in je za glasovanje po pošti zaprosil kraj, v katerem ima stalno prebivališče.

Posebni volilni imenik volivcev, ki nimajo stalnega prebivališča na ozemlju Slovaške republike, vodi Mestna četrt Bratislava Petržalka.

Posebni volilni imenik vsebuje te podatke o volivcu: ime in priimek, matična številka (če mu ni bila izdana, pa datum rojstva), naslov prebivališča v tujini.

V posebni volilni imenik se volivec vpiše na podlagi pisne zahteve, ki mora biti vročena najpozneje 50 dni pred dnem volitev. Volivec zahtevi priloži častno izjavo v državnem jeziku, da nima stalnega prebivališča na ozemlju Slovaške republike in fotokopijo dela veljavnega potnega dokumenta Slovaške republike z osebnimi podatki volivca ali fotokopijo potrdila o državljanstvu Slovaške republike.

Najpozneje 50 dni pred volitvami se določita čas in prostor, v katerem bodo volitve v kraju, če je v kraju več volišč, pa se določijo tudi deli kraja, ki spadajo pod posamezna volišča. Najpozneje 25 dni pred volitvami se vsakemu volivcu pošlje obvestilo, v katerem so navedeni čas in prostor poteka volitev, volišče in prostor, v katerem lahko volivec glasuje, v obvestilu pa je tudi opozorjeno, da se je treba pred glasovanjem legitimirati z osebno izkaznico.

Kraj mora v uradnih urah državljanu omogočiti vpogled v stalni imenik, da lahko preveri, ali je vanj

vpisan in ali so njegovi podatki popolni in resnični.

V stalnem imeniku so volivci navedeni po abecednem vrstnem redu po priimku. Za volivca se navedejo ime in priimek, matična številka, ime kraja, ulice, če je kraj razdeljen na ulice, in hišna številka stalnega prebivališča.

Stalni imenik se dopolnjuje z osebami, ki imajo volilno pravico in so v kraju prijaviли stalno prebivališče. Iz stalnega imenika se izločijo osebe, ki so:

- a) izgubile državljanstvo Slovaške republike,
- b) prijavile stalno prebivališče v drugem kraju na podlagi obvestila tega kraja ali
- c) umrle oziroma so bile razglašene za mrtve.

V stalni imenik se vnesejo spremembe za osebe, ki so spremenile ime ali priimek ali stalno prebivališče.

V stalnem imeniku mora biti prostor za spremembe in označevanje ovir za uresničevanje volilne pravice.

Volivec lahko med uradnimi urami kraja preveri, ali je vpisan v stalni imenik, ter zahteva dopolnitev podatkov ali popravke. Zahtevi je treba ugoditi ali v treh dneh volivca pisno obvestiti o razlogih, zaradi katerih zahteve ni bilo mogoče izpolniti.

Če v kraju sami ne odstranijo napak in nepravilnosti v stalnem imeniku, se lahko oškodovani volivec obrne na okrajno sodišče, ki je za volišče pristojno, in zahteva izdajo odločbe o izvedbi popravkov ali dopolnil stalnega imenika. Na podlagi odločbe sodišča v kraju vnesejo spremembo v stalnem imeniku, na dan volitev pa spremembo v seznamu volilnih upravičencev na posameznih voliščih opravi volilna komisija volišča.

Pogoji, pod katerimi lahko volilno pravico uresničuje tudi državljan, ki ni vpisan v volilni imenik:

Volivca, ki pride na volišče z volilnim potrdilom, po predložitvi osebne izkaznice komisija vpiše v oba volilna imenika. Vpis podpiše predsednik komisije; volilno potrdilo se priloži k prvemu volilnemu imeniku. Potem komisija volivcu izroči glasovnice in prazno ovojnico.

Razloge za izločitev iz volilnega imenika lahko na splošno označimo kot neizpolnitev pogojev iz zakona vključno z nastankom ovir za uresničevanje volilne pravice – z zakonom so določeni omejitve osebne svobode zaradi varovanja zdravja ljudi, služenje zaporne kazni, odvzem opravilne sposobnosti.

Švedska

Volilno pravico imajo švedski državljani, ki so dopolnili 18 let najpozneje na dan volitev, ki takrat ali so nekoč prebivali na Švedskem.

Volivec lahko voli: 1. na volišču na dan volitev, 2. na predhodnih volitvah, 3. prek kurirja (»messenger«), 4. na diplomatskem predstavništvu v tujini, 5. po pošti iz tujine.

Vse osebe, ki so med volitvami v tujini, lahko volijo na švedski misiji v tujini. Ko volilna oblast prejme predloge Ministrstva za zunanje zadeve, določi, na katerih diplomatskih predstavništvih v tujini bodo imeli glasovnice. Glasovanje se začne 24 dni pred dnem volitev in lahko v nekaterih primerih traja le krajši čas.

Volivci, ki so v tujini, lahko volijo po pošti iz vseh držav po svetu. Poštne glasovnice morajo biti oddane največ 45 dni in najpozneje na dan volitev. Gradivo za tako glasovanje se lahko naroči pri volilni komisiji ali švedski misiji v tujini.

Centralna volilna oblast pripravi seznam oseb, ki imajo volilno pravico (volilni imenik). Volilni imeniki temeljijo na informacijah, ki so 30 dni pred dnem volitev vsebovane v registru prebivalstva (The Elections Act, 5. poglavje, 1. člen).

Švedski državljani, ki niso več registrirani kot prebivalci Švedske, so vključeni v volilni imenik 10 let od dneva prenehanja v registru prebivalstva. Po tem času bodo za deset let vključeni v volilni imenik, če pisno obvestijo Švedsko davčno agencijo o svojem naslovu.

Če centralna volilna oblast, ne pozneje kot dan pred volitvami, prejme glasovnico švedskega državljanja, ki ni več registriran kot prebivalec na Švedskem in če njegovo ime ni v volilnem imeniku, bo dodala volivca v volilni imenik. Glasovnica bo vedno obravnavana kot obvestilo v skladu s 1. členom 5. poglavja, tudi če je bila prejeta pozneje kot dan pred dnem volitev.

Podatke volilnega imenika centralni volilni oblasti (Central Election Authority) pošlje Švedska davčna agencija (Swedish Tax Agency). Volivec lahko preveri pravilnost podatkov v lokalnem davčnem uradu in lahko zahteva popravek podatkov.

Osebe, ki menijo, da so podatki v volilnem imeniku, ki se nanašajo nanje, nepravilni, morajo za popravek vložiti prošnjo pisno, najpozneje 12 dni pred dnem volitev. To velja tudi za tiste, ki menijo, da so bili neupravičeno izbrisani iz volilnega imenika.

Švedska uporablja sistem registracije volivcev, ki temelji na registru prebivalstva, ki ga vodi Švedska davčna agencija. V registru prebivalstva so ti podatki: ime in priimek, naslov, občina, okrožje, župnija, lastnina, zakonski status in datum, starši, otroci, zakonec, kraj rojstva, državljanstvo, priselitev in odselitev. Vsak posameznik ima osebno identifikacijsko številko. Švedska davčna agencija deli podatkovno zbirko z drugimi vladnimi agencijami, vključno s centralno volilno oblastjo. Za vsake volitve dobi centralna volilna oblast volilni imenik v elektronski obliki, ki se potem natisne za vsako volilno mesto.

Volivec lahko preveri pravilnost podatkov v lokalnem davčnem uradu in lahko zahteva popravek podatkov.

Španija

V Kraljevini Španiji ima volilno pravico vsak državljan Kraljevine Španije, ki je dopolnil 18 let, Vsak španski državljan, ki dopolni 18 let, je samodejno vključen na volilni seznam. Na seznam se 1. januarja vključijo tudi državljani, ki so dopolnili 17 let, če bi med volitvami že dopolnili 18 let.

Konzulati oziroma konzularne službe veleposlaništev morajo mesečno pošiljati morebitne spremembe podatkov o španskih državljanih, ki živijo na območjih njihove pristojnosti. Podatki se zbirajo na statističnem zavodu.

Urad za volilno pravico (La Oficina de Censo Electoral) mora mesečno dopolnjevati volilni imenik, v katerega imajo vpogled vsi državljani Španije.

Volilni imenik zajema ime in priimek ter številko osebnega dokumenta.

Vsak državljan lahko vloži pritožbo pri provincialni delegaciji urada za volilno pravico ali na občini prebivališča, konzulatu oziroma konzularnem sektorju veleposlaništva.

Šest dni po razglasitvi volitev morajo konzulati oziroma konzularni oddelki veleposlaništev dati možnost osem dni posvetovanja glede ustreznosti volilnega imenika. Vsak državljan se lahko na konzulatu ali konzularnem oddelku veleposlaništva pritoži zaradi podatkov ali neuvrstitve na seznam. Posvetovanje poteka po računalnikih na podlagi predhodne ugotovitve identitete posameznika.

Pravice do glasovanja nimajo pravnomočno obsojeni, tisti, ki so se razglasili za nesposobne za uresničevanje pravice do volitev (s pravnomočno odločbo) ter psihiatrični bolniki v bolnišnicah (če sodišče izjavi, da so nezmožni za uresničevanje pravice do glasovanja).

Prilagojenosti predlagane ureditve pravu EU

Zakon se usklajuje z Direktivo Sveta 93/109/ES z dne 6. decembra 1993 o podrobni ureditvi

uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani, in njenimi spremembami z dne 20. decembra 2012 (Direktiva Sveta 2013/1/EU). V letu 2012 je namreč Evropska komisija odprla Pilot EU Pilot št. 1333/10/JUST, ki se nanaša na prenos določb direktive in njihovo izvajanje v Sloveniji ter kot problematično poudarja pomanjkanje določila o obveznem, pravočasnem obveščanju državljanov drugih držav članic EU, ki prebivajo v Republiki Sloveniji, o poteku volitev ter morebitnem glasovanju, kljub temu da se obveščajo.

Predlog zakona zato določa obveznost, da ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, v 10 dneh po razpisu volitev v Evropski parlament o pogojih in podrobnih ureditvah za uresničevanje aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Republiki Sloveniji obvesti državljane EU, ki v Sloveniji stalno ali začasno prebivajo na podlagi dovoljenj za prebivanje. 12. člen direktive določa pravočasno obveščanje na primeren način. Obveščanje se lahko izvaja kot individualno obveščanje posameznikov ali na drug primeren način.

Prav tako je veljavni zakon neustrezen zaradi uporabe izraza "državljan EU s stalnim prebivališčem v RS", saj ima v skladu z Direktivo 94/80/ES o udeležbi državljanov Evropske unije na lokalnih volitvah volilno pravico tudi državljan EU, ki v RS prebiva začasno. Nujni popravek neustreznih določb Zakona o evidenci volilne pravice, ki se nanašajo na volilno pravico državljanov EU, je bil zato v zadnji spremembi Zakona o lokalnih volitvah.

Predlog zakona odpravlja pomanjkljivosti, ki izhajajo iz nezadostnega izvajanja direktiv. V 4. členu predloga zakona kot državljana druge države članice Evropske unije opredeljuje tako državljana z dovoljenjem za stalno prebivanje in prijavljenim stalnim prebivališčem kot državljana s potrdilom o prijavi prebivanja in prijavljenim začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

Predlog zakona sicer ohranja skladnost z direktivama EU, ki jih dosega že veljaven Zakon o evidenci volilne pravice.

6 DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Sprejetje zakona prinaša:

- centralni izpis volilnih imenikov brez pooblastil upravnih enot;
- centralni izpis volilnih kart brez pooblastil upravnih enot;
- ukinitve razgrnitve volilnih imenikov v papirnati obliki;
- ukinitve popraviljanja (osveževanja) volilnih imenikov pred zaključevanjem;
- sporočila za izdajo volilne karte neposredno organu, ki vodi evidenco volilne pravice.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Sprejetje zakona ne določa novih obveznosti strank.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Sprejem zakona ne vpliva na okolje, ki vključuje prostorske in varstvene vidike.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Sprejem zakona ne vpliva na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Sprejetje zakona nima posledic na socialnem področju, saj se možnost izvajanja volilne pravice zagotavlja tudi osebam, ki so sicer v evidenco vpisane z nepopolnimi podatki.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Sprejem zakona ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Izvajanje sprejetega predpisa

- a) Predstavitev sprejetega zakona ni predvidena.
- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa
Spremljanje izvajanja tega zakona bo potekalo na Ministrstvu za notranje zadeve.
Metodologija za spremljanje doseganja ciljev ni predvidena.

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Dругih posebnih pomembnih okoliščin v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona, ni.

7 Obrazložitev razloga za obravnavo predloga zakona po nujnem postopku:

Obravnavo zakona po nujnem postopku ni predvidena.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O EVIDENCI VOLILNE PRAVICE

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

(1) Ta zakon ureja vsebino in vodenje evidence volilne pravice, določitev naslova za uresničevanje volilne pravice, vpogled v evidenco volilne pravice, sestavljanje volilnih imenikov, vpisovanje posebnih načinov uresničevanja volilne pravice in izdajo volilnih kart.

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenašata naslednji direktivi Evropske unije:

- Direktiva Sveta 93/109/ES z dne 6. decembra 1993 o podrobni ureditvi uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani (UL L št. 329 z dne 30. 12. 1993, str. 34), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/1/EU z dne 20. decembra 2012 o spremembi Direktive 93/109/ES v zvezi z nekaterimi podrobnimi ureditvami za uresničevanje pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani (UL L št. 26 z dne 26. 1. 2013, str. 27).

- Direktiva Sveta 80/1994/ES z dne 19. decembra 1994 o določitvi podrobne ureditve za uresničevanje volilne pravice in pravice do kandidiranja na lokalnih volitvah državljanov Unije, ki prebivajo v državi članici, v kateri nimajo državljanstva (UL L št. 368 z dne 31. 12. 1994, str. 38), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/19/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi Direktive 94/80/ES o določitvi podrobne ureditve za uresničevanje volilne pravice in pravice do kandidiranja na lokalnih volitvah državljanov Unije, ki prebivajo v državi članici, v kateri nimajo državljanstva, zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 06. 2013, str. 231).

2. člen **(uporaba zakona)**

(1) Določbe tega zakona se uporabljajo pri volitvah v državni zbor, predsednika republike, poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament in glasovanju na referendumu na državni ravni.

(2) Določbe tega zakona se smiselno uporabljajo pri lokalnih volitvah in glasovanju na lokalnih referendumih.

3. člen **(stroški)**

(1) Stroške za sestavljanje in tiskanje volilnih imenikov in stroške za pripravo podatkov za obvestila volivcev za volitve v državni zbor, predsednika republike, poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament in glasovanje na referendumu na državni ravni krije ministrstvo, pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

(2) Stroške za sestavljanje in tiskanje volilnih imenikov in stroške za pripravo podatkov za obvestila volivcev za lokalne volitve in glasovanje na lokalnih referendumih krijejo občine.

II. EVIDENCA VOLILNE PRAVICE

4. člen **(vsebina in sestava evidence volilne pravice)**

(1) V evidenco volilne pravice se po uradni dolžnosti vpiše volivka ali volivec (v nadaljnjem besedilu: volivec):

1. državljanka in državljan Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državljan Republike Slovenije);
2. državljanka in državljan druge države članice Evropske unije z dovoljenjem za stalno prebivanje in prijavljenim stalnim prebivališčem ali potrdilom o prijavi prebivanja in prijavljenim začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: državljan Evropske unije);
3. tujka ali tujec (v nadaljnjem besedilu: tujec) z dovoljenjem za stalno prebivanje in prijavljenim stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

(2) V evidenci volilne pravice se obdelujejo podatki o:

1. osebnem imenu;
2. EMŠU, datumu rojstva in spolu;
3. državljanstvu;
4. stalnem prebivališču oziroma za državljane Evropske unije tudi začasnem prebivališču;
5. naslovu za uresničevanje volilne pravice;
6. potrdilu o prijavi prebivanja oziroma dovoljenju za stalno prebivanje;
7. odvzemu volilne pravice oziroma omejitvah pri uresničevanju volilne pravice;
8. volilni pravici državljana Evropske Unije in njenem prenehanju;
9. prenehanju volilne pravice državljana Republike Slovenije za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji;
10. volilni pravici državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti;
11. volilni pravici državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti;
12. izbranem načinu uresničevanja volilne pravice;
13. datumu izdaje in vrsti izdane volilne karte;
14. naslovu za pošiljanje volilne karte;
15. neuspešno vročeni volilni karti, poslani po pošti v tujino.

(3) Podatke iz 15. točke prejšnjega odstavka mora v evidenco volilne pravice vpisati državna volilna komisija po volitvah oziroma glasovanju na referendumu na podlagi vrnjenih pošilk z volilnim gradivom, ki je bilo neuspešno poslano volivcem v tujino.

(4) Za objavo števila volilnih upravičencev, sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart se uporabljajo samo podatki o volivcih, za katere se vodijo vsi popolni podatki od 1. do 11. točke

drugega odstavka tega člena in za katere ni bila na istem naslovu v tujini dvakrat zaporedoma vpisana neuspešna vročitev iz 15. točke drugega odstavka tega člena.

5. člen

(dolžnost sporočanja sprememb podatkov)

Državljan Republike Slovenije, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, mora zaradi zagotovitve točnosti podatkov v evidenci volilne pravice upravni enoti ali diplomatskemu predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini sporočiti vsako spremembo podatkov od 1. do 4. točke drugega odstavka prejšnjega člena in zanjo predložiti ustrezno dokazilo. Smrt morajo sporočiti svoji oziroma osebe, s katerimi je umrli živel v tujini.

6. člen

(vpisovanje volilne pravice državljanov Republike Slovenije za volitve v Evropski parlament)

(1) Če državljan Republike Slovenije ministrstvo obvesti, da bo volilno pravico za volitve v Evropski parlament uresničeval v drugi državi članici Evropske unije oziroma če je ministrstvo s strani druge države članice Evropske unije obveščeno, da je državljan Republike Slovenije vpisan v evidenco volilne pravice oziroma v volilni imenik za volitve v Evropski parlament v drugi državi članici Evropske unije, državljanu Republike Slovenije v evidenci volilne pravice vpiše prenehanje volilne pravice za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji.

(2) Ministrstvo mora državljana Republike Slovenije obvestiti o prenehanju volilne pravice v Republiki Sloveniji.

(3) Prenehanje volilne pravice državljana Republike Slovenije za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji velja do izbrisa iz volilnega imenika druge države članice Evropske unije.

7. člen

(vpisovanje volilne pravice državljanov Evropske unije za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji)

(1) Ministrstvo mora najpozneje deset dni po razpisu volitev v Evropski parlament v Republiki Sloveniji o pogojih in podrobnih ureditvah za uresničevanje aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Republiki Sloveniji obvestiti vse državljane Evropske unije.

(2) Državljan Evropske unije se vpiše v evidenco volilne pravice za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji na podlagi zahteve.

(3) Državljan Evropske unije lahko vloži zahtevo za vpis v evidenco volilne pravice kadar koli.

(4) Zahteva vsebuje te podatke državljana Evropske unije:

1. osebno ime;
2. EMŠO oziroma datum rojstva in spol, če EMŠO ni določen;
3. državljanstvo;
4. stalno prebivališče, če tega nima, pa začasno prebivališče v Republiki Sloveniji;
5. prebivališče v tujini;
6. podatke o državi in kraju oziroma volilni enoti, v kateri je bil nazadnje vpisan v volilni imenik v drugi državi članici Evropske unije, če jih pozna;
7. podpisano izjavo, da ima volilno pravico;
8. podpisano izjavo, da bo volilno pravico za volitve v Evropski parlament uresničeval v Republiki Sloveniji.

(5) Ob zahtevi mora volivec izkazati identiteto, predložiti dokazilo o državljanstvu in izjavo, da mu volilna pravica ni bila odvzeta. Kot dokazilo o državljanstvu države članice Evropske unije se štejejo potna listina, potrdilo o državljanstvu, izpisek o rojstvu ali drug identifikacijski dokument, če dokazuje državljanstvo volivca.

(6) O zahtevi državljana Evropske unije mora ministrstvo odločiti najpozneje v 30 dneh po prejemu zahteve. Utemeljenost zahteve se preveri skladno z 8. členom tega zakona. Če je zahteva za vpis v evidenco volilne pravice za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji utemeljena in državljanu Evropske unije volilna pravica ni bila odvzeta, se državljanu Evropske unije v evidenco volilne pravice vpiše podatek o obstoju volilne pravice. Če pogoji za vpis v evidenco volilne pravice niso izpolnjeni, se zahteva zavrne z odločbo.

(7) Ob vpisu ali njegovi zavrnitvi vpisa mora ministrstvo obvestiti državljana Evropske unije, državo, katere državljan je, in državo, v kateri je bil nazadnje vpisan v volilni imenik.

(8) Zoper odločbo iz šestega odstavka tega člena ni dovoljena pritožba, dovoljen pa je upravni spor. Tožba se lahko vloži na pristojno sodišče najpozneje v 24 urah po vročitvi odločbe. Sodišče mora o tožbi odločiti v 48 urah po prejemu. Če je zoper sodbo pristojnega sodišča dovoljena pritožba na vrhovno sodišče, se mora vložiti najpozneje v 24 urah po vročitvi sodbe. Vrhovno sodišče mora o pritožbi odločiti najpozneje v 48 urah po prejemu.

(9) Volilna pravica državljana Evropske unije za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji preneha z izbrisom na njegovo zahtevo ali s prenehanjem izpolnjevanja pogojev za vpis v evidenco volilne pravice. O izbrisu mora ministrstvo obvestiti državljana Evropske unije in državo, katere državljan je.

8. člen

(izmenjava informacij in preverjanje podatkov za volitve v Evropski parlament)

(1) Ministrstvo je točka za stike za izmenjavo informacij in preverjanje podatkov o volivcu in njegovi volilni pravici z drugimi državami članicami Evropske unije.

(2) Ministrstvo mora poslati ali preveriti podatke iz prejšnjega odstavka v čim krajšem mogočem času, najpozneje pa v petih delovnih dneh po prejemu zahteve.

(3) Če druga država članica Evropske unije ob preverjanju podatka o volilni pravici državljana Evropske unije ministrstvu odgovora ne pošlje najpozneje 20. dan pred dnem glasovanja, zadostuje za vpis v evidenco volilne pravice podpisana izjava iz 7. točke četrtega odstavka prejšnjega člena.

9. člen

(vpisovanje volilne pravice državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti)

(1) V evidenci volilne pravice podatke iz 10. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona vzpostavi po uradni dolžnosti upravna enota na podlagi volilnih imenikov državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so bili uporabljeni na območju te upravne enote na zadnjih volitvah.

(2) Upravna enota iz prejšnjega odstavka državljanu Republike Slovenije podatek o volilni pravici pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti na novo vpiše v evidenco volilne pravice na podlagi zahteve komisije samoupravne narodne skupnosti.

10. člen

(vpisovanje volilne pravice državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti)

(1) V evidenci volilne pravice podatke iz 11. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona, vzpostavi po uradni dolžnosti upravna enota na območju katere so občine, kjer imajo v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu pripadniki romske skupnosti, na podlagi volilnih imenikov državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti, ki so bili uporabljeni, na zadnjih lokalnih volitvah v teh občinah.

(2) Upravna enota iz prejšnjega odstavka državljanu Republike Slovenije podatek o volilni pravici pripadnika romske skupnosti na novo vpiše v evidenco volilne pravice na podlagi zahteve komisije romske skupnosti.

11. člen

(ustanovitev in imenovanje komisij avtohtonih narodnih skupnosti in komisij romskih skupnosti)

(1) Komisiji samoupravnih narodnih skupnosti ustanovita in imenujeta samoupravni narodni skupnosti.

(2) Komisije romskih skupnosti ustanovijo in imenujejo občinski sveti v občinah, v katerih imajo v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu tudi pripadniki romske skupnosti, oziroma državna volilna komisija, če tega ne naredi občinski svet.

(3) Komisije iz prvega in drugega odstavka imajo predsednika in dva člana. Komisije imajo petletni mandat.

(4) Nove komisije iz prvega in drugega odstavka se imenujejo najprej 60 dni in najkasneje 30 dni pred potekom mandata starih komisij.

12. člen

(ugotavljanje volilne pravice državljana Republike Slovenije, pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali romske skupnosti)

(1) Državljan Republike Slovenije, ki želi uveljavljati volilno pravico kot pripadnik avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali kot pripadnik romske skupnosti, pošlje izjavo o pripadnosti komisiji ustrezne narodne skupnosti iz prvega odstavka prejšnjega člena oziroma komisiji romske skupnosti iz drugega odstavka prejšnjega člena.

(2) Volilna pravica državljana Republike Slovenije, pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali romske skupnosti se ugotavlja zlasti na podlagi:

- ohranjanja dolgotrajne, trdne in trajajoče vezi s svojo skupnostjo ali
- skrbi za ohranjanje vsega, kar konstituira skupno identiteto posamezne skupnosti, vključno z njihovo kulturo ali jezikom ali
- sorodstvene vezi do drugega kolena v ravni vrsti z državljanom, ki mu je že priznana volilna pravica pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali pripadnika romske skupnosti.

(3) Podrobnejša merila za ugotavljanje volilne pravice pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti lahko določita samoupravni narodni skupnosti in jih objavita v uradnem glasilu občin, kjer prebivajo pripadniki avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, in v Uradnem listu Republike Slovenije v slovenskem jeziku in jeziku avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

(4) Podrobnejša merila za ugotavljanje volilne pravice pripadnika romske skupnosti lahko določi Svet romske skupnosti Republike Slovenije in jih objavi v uradnem glasilu občin, v katerih imajo posebno volilno pravico pripadniki romske skupnosti, in v Uradnem listu Republike Slovenije.

(5) Volilno pravico pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti na podlagi določenih meril in ob uporabi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ugotavlja komisija avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti iz prvega odstavka prejšnjega člena.

(6) Volilno pravico pripadnika romske skupnosti na podlagi določenih meril in ob uporabi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ugotavlja komisija romske skupnosti iz drugega odstavka prejšnjega člena, ustanovljena na območju občine stalnega prebivališča državljana Republike Slovenije, pripadnika romske skupnosti.

(7) Če komisija iz prvega oziroma drugega odstavka prejšnjega člena volilno pravico državljanu Republike Slovenije, pripadniku avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali romske skupnosti, prizna, zahteva, da jo upravna enota vpiše v evidenco volilne pravice. Če pogoji za priznanje volilne pravice državljanu Republike Slovenije, pripadniku avtohtoni italijanski oziroma madžarski narodni skupnosti oziroma romske skupnosti niso izpolnjeni, komisija o tem izda odločbo.

(8) Zoper izdano odločbo je zagotovljeno sodno varstvo tako, kot je določeno v osmem odstavku 7. člena tega zakona.

13. člen

(način vodenja in pridobivanja podatkov)

(1) Za vodenje evidence volilne pravice so pristojni upravne enote in ministrstvo, ki upravlja evidenco volilne pravice centralno.

(2) Evidenca volilne pravice se vodi v registru stalnega prebivalstva ter v centralnem registru prebivalstva Republike Slovenije. Podatki iz 1., 2., 3., 4., 5. in 6. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona se pridobivajo neposredno iz matičnega registra, registra stalnega prebivalstva in registra tujcev.

(3) Za vpis podatkov od 1. do 7. ter 10. in 11. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona so pristojne upravne enote.

(4) Za vpis podatkov iz 8. in 9. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona je pristojno ministrstvo. Ministrstvo je pristojno tudi za vpis podatkov od 12. do 14. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona, kadar se volilna karta izda po uradni dolžnosti na podlagi 35. člena tega zakona.

(5) Za vpis podatkov od 12. do 14. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona je pristojna državna volilna komisija oziroma za to pristojna volilna komisija.

(6) Za vpis podatkov iz 15. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona je pristojna državna volilna komisija.

III. NASLOV ZA URESNIČEVANJE VOLILNE PRAVICE

14. člen

(naslov za uresničevanje volilne pravice)

(1) Naslov za uresničevanje volilne pravice je naslov, ki določa volilno enoto, volilni okraj in volišče volivca.

(2) Volišča in območja volišč za izvedbo volitev ali glasovanja določi pristojna volilna komisija.

15. člen

(določitev naslova za uresničevanje volilne pravice)

(1) Naslov za uresničevanje volilne pravice volivca se določi na podlagi njegovega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, če državljan Evropske unije nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji pa na podlagi njegovega začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji.

(2) Naslov za uresničevanje volilne pravice državljana Republike Slovenije, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, in državljana Republike Slovenije, ki je bil v postopku ugotavljanja dejanskega stalnega prebivališča na podlagi zakona, ki ureja vodenje tega postopka, izbrisan iz registra stalnega prebivalstva, določi po uradni dolžnosti upravna enota, na podlagi njegovega zadnjega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji. Če to ni mogoče, ker sam ni imel stalnega prebivališča na območju Republike Slovenije, mu upravna enota po uradni dolžnosti določi naslov za uresničevanje volilne pravice po zadnjem stalnem prebivališču matere v Republiki Sloveniji, če to ni mogoče, ker mati nima ali ni imela stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, pa po zadnjem stalnem prebivališču očeta v Republiki Sloveniji.

(3) Če upravna enota naslova za uresničevanje volilne pravice ne more določiti po uradni dolžnosti, lahko državljan Republike Slovenije naslov za uresničevanje volilne pravice izbere sam na podlagi zahteve, ki jo vloži na kateri koli upravni enoti ali diplomatskemu predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini.

(4) Diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije v tujini prejeto zahtevo odstopi upravnim enotam, na območju katere je izbran naslov za uresničevanje volilne pravice.

16. člen

(vsebina zahteve za določitev naslova za uresničevanje volilne pravice)

(1) Zahteva iz tretjega odstavka prejšnjega člena tega zakona vsebuje osebno ime, EMŠO oziroma datum rojstva in spol, če ni bila določena, in izjavo, v kateri volilni enoti in volilnem okraju bo državljan Republike Slovenije uresničeval volilno pravico. Zahtevi je treba predložiti dokazilo o državljanstvu, če državljanstva ne more preveriti upravna enota sama z vpogledom v evidence.

(2) Če upravna enota ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev za določitev naslova za uresničevanje volilne pravice, zahtevo z odločbo zavrne. Zoper izdano odločbo je zagotovljeno sodno varstvo tako, kot je določeno v osmem odstavku 7. člena tega zakona.

(3) Upravna enota mora o zahtevi odločiti najpozneje v 15 dneh od prejema zahteve, če je to potrebno zaradi uresničevanja volilne pravice, pa takoj, ko je mogoče.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka upravna enota, če državljanstvo vlagatelja ni ugotovljeno, postopek vpisa v evidenco volilne pravice prekrine in počaka na dokončno odločitev o predhodnem vprašanju ugotavljanja državljanstva.

IV. VPOGLED V EVIDENCO VOLILNE PRAVICE

17. člen

(vpogled v evidenco volilne pravice)

(1) Vsak volivec lahko na kateri koli upravni enoti ali diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini kadar koli vpogleda v podatke iz drugega odstavka 4. člena, ki se o njem vodijo v evidenci volilne pravice. Vpogled je mogoč tudi prek državnega portala e-uprava z elektronskim podpisom, ki ustreza lastnoročnemu podpisu skladno z zakonom, ki ureja elektronski podpis in elektronsko poslovanje.

(2) Volivec lahko zahteva vpis, če ni vpisan v evidenco volilne pravice, ali popravek, če je vpisan z napačnimi podatki.

(3) Zahteva za vpis ali popravek v evidenci volilne pravice se lahko vloži na kateri koli upravni enoti ali diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini. Zahteva se lahko poda pisno ali ustno na zapisnik skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

(4) Če upravna enota ali diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije v tujini, ki prejme zahtevo za vpis ali popravek podatka iz drugega odstavka tega člena, ni pristojna za vpis ali popravek na podlagi posebnega zakona, mora zahtevo odstopiti pristojni upravni enoti.

18. člen

(odločanje o zahtevi za vpis ali popravek podatka in sodno varstvo)

(1) Pristojna upravna enota iz četrtega odstavka prejšnjega člena mora o zahtevi iz drugega odstavka prejšnjega člena tega zakona odločiti najpozneje v 30 dneh od prejema, če je to potrebno zaradi uresničevanja volilne pravice, pa takoj, ko je mogoče.

(2) Če je zahteva za vpis oziroma popravek v evidenci volilne pravice utemeljena, upravna enota vpiše ali vnese popravek v evidenco volilne pravice oziroma v register iz drugega stavka drugega odstavka 13. člena tega zakona. O izvedenem vpisu ali popravku se na zahtevi naredi uradni zaznamek.

(3) Če zahteva ni utemeljena, jo pristojni organ zavrne z odločbo.

(4) Zoper izdano odločbo je zagotovljeno sodno varstvo tako, kot je določeno v osmem odstavku 7. člena tega zakona.

19. člen

(uporaba in pošiljanje podatkov)

(1) Podatke iz evidence volilne pravice lahko uporabljajo upravne enote, ministrstvo in diplomatska predstavništva ali konzulati Republike Slovenije v tujini za izpolnjevanje nalog, določenih z zakonom.

(2) Neposreden vpogled in uporaba podatkov iz evidence volilne pravice se zaradi volilnih opravil in preverjanja kandidatur omogočita državni volilni komisiji in volilnim komisijam, pristojnim za izvedbo posameznih volitev oziroma glasovanja.

(3) Ministrstvo mora državni volilni komisiji na njeno zahtevo poslati statistične podatke iz evidence volilne pravice in podatke o volivcih, potrebne za volilna opravila, če sama nima dostopa do podatkov.

(4) Neposreden vpogled v podatke iz evidence volilne pravice se lahko omogoči tudi drugim organom in institucijam, če tako določa zakon.

(5) Vpogled in uporaba podatkov o volilni pravici državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti sta za izvedbo volilnih opravil dovoljena upravni enoti iz 9. in 10. člena tega zakona, ministrstvu in komisijam iz 11. člena tega zakona.

(6) Z namenom obveščanja volivcev o možnosti pridobitve volilne pravice iz 10. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona posreduje ministrstvo komisiji iz prvega odstavka 11. člena tega zakona podatke o imenu, priimku, datumu rojstva in naslovu stalnega prebivališča vseh državljanov, ki so dopolnili 18 let starosti in v evidenci volilne pravice nimajo vpisanega podatka iz 10. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona, ta podatek pa ima vpisan vsaj eden od staršev. Ministrstvo je dolžno posredovati podatke v roku petih dni po razpisu volitev v državni zbor ali lokalnih volitev kadarkoli na zahtevo komisije iz prvega odstavka 11. člena tega.

(7) Z namenom obveščanja volivcev o možnosti pridobitve volilne pravice iz 11. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona posreduje ministrstvo komisiji iz drugega odstavka 11. člena tega zakona podatke o imenu, priimku, datumu rojstva in naslovu stalnega prebivališča vseh državljanov, ki so dopolnili 18 let starosti in v evidenci volilne pravice nimajo vpisanega podatka iz 11. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona, ta podatek pa ima vpisan vsaj eden od staršev. Ministrstvo je dolžno posredovati podatke v roku petih dni po razpisu lokalnih volitev ali kadarkoli na zahtevo

komisije iz drugega odstavka 11. člena tega.

V. VOLILNI IMENIKI

20. člen

(vrste volilnih imenikov in pristojnost za sestavo)

(1) Za vsake volitve oziroma glasovanje se na podlagi evidence volilne pravice sestavijo volilni imeniki.

(2) Volilni imeniki so:

1. splošni volilni imenik;

2. posebni volilni imenik;

3. volilni imenik državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti;

4. volilni imenik državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti.

(3) Volivci uresničujejo volilno pravico na volišču, na katerem so vpisani v volilni imenik, razen če zakon ne določa drugače.

(4) Volilne imenike sestavi ministrstvo.

(5) Volilni imenik je javna listina.

(6) Če je isti dan več vrst volitev ali glasovanj, se lahko po možnosti za vse volitve in glasovanja uporabi isti volilni imenik. Če uporaba istega volilnega imenika zaradi različne vrste volitev ali glasovanj ni mogoča, se lahko za drugo vrsto volitev ali glasovanja pripravi samo dopolnitev k volilnemu imeniku.

21. člen

(uporaba in vsebina splošnega volilnega imenika)

(1) Splošni volilni imenik je namenjen uporabi na voliščih na območju Republike Slovenije.

(2) Če zakon določa, da imajo volilno pravico, so v splošnem volilnem imeniku vpisani:

1. državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji;

2. državljani Evropske unije in tujci za lokalne volitve;

3. državljani Evropske unije za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji.

(3) Splošni volilni imenik se sestavi za posamezno volilno enoto, volilni okraj in volišče v Republiki Sloveniji in vsebuje te podatke:

1. ime volilnega imenika;

2. datum sestave;

3. volilno enoto, volilni okraj in volišče;

4. zaporedno številko volivca;

5. osebno ime volivca;

6. rojstni datum in spol volivca;

7. stalno oziroma začasno prebivališče volivca;

8. državljanstvo volivca;

9. prostor za opombe;

10. prostor za podpis volivca;

11. zaključek z navedbo števila volivcev ob potrditvi volilnega imenika.

22. člen

(pregled in popravek splošnega volilnega imenika)

(1) Pristojna volilna komisija sporoči najpozneje sedem dni po razpisu volitev območja volišč Geodetski upravi Republike Slovenije.

(2) Geodetska uprava Republike Slovenije najpozneje 14 dni po razpisu volitev uskladi območja volišč v registru prostorskih enot.

(3) Ministrstvo najpozneje 20 dni po razpisu volitev sestavi za posamezno volišče splošni volilni imenik in ga pošlje upravni enoti na območju volišča v pregled v elektronski obliki.

(4) Upravna enota pregleda volilne imenike za območje svoje krajevne pristojnosti. Če ugotovi neskladje podatkov, jih po uradni dolžnosti popravi v evidenci volilne pravice oziroma v registru iz

drugega stavka drugega odstavka 13. člena tega zakona najpozneje 15 dni pred dnem glasovanja.

(5) Če upravna enota iz prejšnjega odstavka ni pristojna za popravek podatkov, pošlje zahtevek za popravek pristojni upravni enoti.

23. člen

(roki za izdelavo, predajo in potrditev splošnih volilnih imenikov)

(1) Ministrstvo sestavi za posamezno volišče splošni volilni imenik za izvedbo volitev oziroma glasovanja s podatki o volivcih v evidenci volilne pravice 15 dni pred dnem glasovanja.

(2) Upravne enote volilne imenike potrdijo s podpisom in žigom ter jih deveti dan pred dnem glasovanja predajo pristojnim volilnim komisijam.

24. člen

(uporaba in vsebina posebnega volilnega imenika)

(1) Posebni volilni imenik se sestavi za volitve oziroma glasovanje na voliščih na diplomatskih predstavništvih ali konzulatih Republike Slovenije v tujini.

(2) Če zakon določa, da imajo volilno pravico, so v posebnem volilnem imeniku vpisani državljani Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji.

(3) Namesto v splošnem volilnem imeniku iz 21. člena tega zakona so v posebnem volilnem imeniku vpisani tudi državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, če so na podlagi zakona, ki ureja volitve v državni zbor, sporočili, da bodo uresničevali volilno pravico na volišču na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini.

(4) Posebni volilni imenik se sestavi po državah v tujini in vsebuje te podatke:

1. ime volilnega imenika
2. datum sestave;
3. ime države;
4. zaporedno številko vpisa volivca v volilni imenik;
5. osebno ime volivca;
6. rojstni datum in spol volivca;
7. stalno prebivališče volivca;
8. državljanstvo volivca;
9. naslov za uresničevanje volilne pravice v Republiki Sloveniji;
10. prostor za opombe;
11. prostor za podpis volivca;
12. zaključek z navedbo števila volivcev ob potrditvi volilnega imenika.

(5) Posebni volilni imeniki se sestavijo tudi za uporabo na okrajnih volilnih komisijah, in sicer po območjih posameznih volilnih enot, okrajev in volišč, ter vsebujejo:

1. ime volilnega imenika
2. datum sestave;
3. volilno enoto in volilni okraj;
4. državo;
5. tekočo zaporedno številko vpisa volivca v volilni imenik;
6. zaporedno številko vpisa volivca v volilni imenik iz 4. točke četrtega odstavka tega člena;
7. osebno ime volivca;
8. rojstni datum in spol volivca;
9. stalno prebivališče volivca;
10. državljanstvo volivca;
11. naslov za uresničevanje volilne pravice v Republiki Sloveniji;
12. prostor za opombe;
13. prostor za podpis volivca;
14. zaključek z navedbo števila volivcev ob potrditvi volilnega imenika.

25. člen

(pregled in popravek posebnega volilnega imenika)

(1) Ministrstvo sestavi najpozneje 20 dni po razpisu volitev za posamezno državo v tujini posebni volilni imenik in ga pošlje diplomatskim predstavništvom ali konzulatom Republike Slovenije v tujini v pregled v elektronski obliki.

(2) Diplomatsko predstavništvo oziroma konzulat Republike Slovenije v tujini pregleda volilne

imenike za območje svoje pristojnosti. Če ugotovi neskladje podatkov o naslovih v tujini, jih popravi po uradni dolžnosti. Za druge popravke oziroma neskladja podatkov pošlje zahtevek upravni enoti, pristojni za vpis ali popravek podatka v evidenci volilne pravice oziroma v registru iz drugega stavka drugega odstavka 13. člena tega zakona. Upravna enota mora popravek vnesti najpozneje 15 dni pred dnevom glasovanja.

(3) Upravna enota mora o izvedenem popravku obvestiti diplomatsko predstavništvo oziroma konzulat Republike Slovenije v tujini, ki je poslalo zahtevek za popravek.

26. člen

(roki za izdelavo, potrditev in predajo posebnih volilnih imenikov)

(1) Ministrstvo sestavi posebne volilne imenike za izvedbo volitev oziroma glasovanja s podatki o volivcih v evidenci volilne pravice 15 dni pred dnevom glasovanja.

(2) Posebni volilni imeniki iz četrtega odstavka 24. člena tega zakona se za izvedbo volitev oziroma glasovanja natisnejo samo za diplomatska predstavništva in konzulate Republike Slovenije v tujini, na katerih potekajo volitve oziroma glasovanje. Posebni volilni imeniki iz petega odstavka 24. člena tega zakona, ki so namenjeni uporabi na okrajnih volilnih komisijah, se natisnejo v celoti.

(3) Ministrstvo posebne volilne imenike potrdi s podpisom in žigom. Deveti dan pred dnevom glasovanja preda volilne imenike iz četrtega odstavka 24. člena tega zakona ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve, volilne imenike iz petega odstavka 24. člena tega zakona pa okrajnim volilnim komisijam.

(4) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, pošlje volilne imenike na vsa diplomatska predstavništva in konzulate Republike Slovenije v tujini, na katerih bodo potekale volitve oziroma glasovanje.

27. člen

(uporaba in vsebina volilnega imenika državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, in državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti)

(1) Volilni imenik državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, in volilni imenik državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti, je namenjen uporabi na voliščih na območju Republike Slovenije, na katerem imajo volilno pravico državljani Republike Slovenije, pripadniki avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, oziroma državljani Republike Slovenije, pripadniki romske skupnosti.

(2) V volilnih imenikih iz prejšnjega odstavka so vpisani državljani Republike Slovenije, za katere se v evidenci volilne pravice poleg podatkov od 1. do 5. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona vodi tudi podatek iz 10. oziroma 11. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona.

(3) Volilni imeniki iz prvega odstavka tega člena se sestavijo za posamezno volilno enoto, volilni okraj in volišče v Republiki Sloveniji, na katerem lahko glasujejo pripadniki avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne oziroma romske skupnosti, in vsebujejo:

1. ime volilnega imenika;
2. datum sestave;
3. volilno enoto, volilni okraj in volišče;
4. zaporedno številko volivca;
5. osebno ime volivca;
6. rojstni datum in spol volivca;
7. stalno oziroma prebivališče volivca;
8. državljanstvo volivca;
9. prostor za opombe;
10. prostor za podpis volivca;
11. zaključek z navedbo števila volivcev ob potrditvi volilnega imenika.

(4) Za določitev volišča, na katerem bo uresničeval volilno pravico državljan Republike Slovenije, pripadnik avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki stalno ne prebiva na območju, določenem z zakonom, na katerem živi avtohtona italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, je pristojna volilna komisija avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

(5) Pristojna volilna komisija vpiše podatek o volišču iz prejšnjega odstavka v evidenco volilne pravice najpozneje 15 dni pred dnevom volitev oziroma glasovanja.

(6) Volilni imenik za volišče na območju, na katerem živijo skupaj s pripadniki slovenskega naroda

tudi pripadniki avtohtone italijanske oziroma madžarske samoupravne narodne skupnosti, se sestavi poleg v slovenskem tudi italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

28. člen

(pregled in popravek volilnega imenika državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, in državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti)

(1) Pristojna volilna komisija iz četrtega odstavka prejšnjega člena sporoči najpozneje sedem dni po razpisu volitev območja volišč Geodetski upravi Republike Slovenije.

(2) Geodetska uprava Republike Slovenije najpozneje 14 dni po razpisu volitev uskladi območja volišč v registru prostorskih enot.

(3) Ministrstvo najpozneje 20 dni po razpisu volitev sestavi za posamezno volišče volilni imenik državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, oziroma državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti, in ga komisijam iz 11. člena tega zakona in upravnim enotam, na območju katerih so določena volišča, pošlje v pregled v elektronski obliki.

(4) Pristojna komisija iz 11. člena tega zakona in upravna enota pregledata volilne imenike za območje svoje krajevne pristojnosti.

(5) Če komisija ugotovi neskladje podatkov, pošlje zahtevek za popravek upravni enoti, ki je pristojna za vodenje evidence volilne pravice oziroma registra iz drugega stavka drugega odstavka 13. člena tega zakona. Upravna enota, pristojna za vpis, mora popravek vnesti najpozneje 15 dni pred dnevom glasovanja in o tem obvestiti komisijo. Upravna enota mora po uradni dolžnosti popraviti tudi podatke, če neskladje ugotovi sama.

29. člen

(roki za pripravo, potrditev in predajo volilnega imenika državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, in državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti)

(1) Ministrstvo sestavi za posamezno volišče imenik državljanov Republike Slovenije, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, oziroma volilni imenik državljanov Republike Slovenije, pripadnikov romske skupnosti, za izvedbo volitev oziroma glasovanja s podatki o volivcih v evidenci volilne pravice 15 dni pred dnevom glasovanja ter ga preda upravni enoti za volišča, ki so na njenem območju.

(2) Upravna enota volilni imenik pregleda ter ga preda pristojni komisiji iz 11. člena tega zakona.

(3) Pristojna komisija iz 11. člena tega zakona volilni imenik potrdi s podpisom in žigom ter ga deveti dan pred dnevom glasovanja preda pristojni volilni komisiji.

30. člen

(hramba volilnih imenikov)

(1) Volilni imeniki, ki se uporabijo za pregled in so sestavljeni v elektronski obliki, se izbrišejo eno leto od dneva volitev oziroma glasovanja.

(2) Volilne imenike, ki se uporabijo za izvedbo volitev oziroma glasovanja, hranijo pristojne volilne komisije pet let od dneva glasovanja, nato z njimi ravna v skladu s strokovnimi navodili pristojnega arhiva.

31. člen

(potrdilo iz evidence volilne pravice)

(1) Če volivec ni vpisan v volilni imenik, lahko uresničuje volilno pravico na podlagi potrdila iz evidence volilne pravice.

(2) Potrdilo iz prejšnjega odstavka izda upravna enota na območju stalnega prebivališča volivca v Republiki Sloveniji ali ministrstvo, če volivec nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji.

VI. NAČIN URESNIČEVANJA VOLILNE PRAVICE IN IZDAJA VOLILNE KARTE

32. člen
(način uresničevanja volilne pravice)

(1) Volivec uresničuje volilno pravico na volišču, na katerem je vpisan v volilni imenik. Če volivec ni vpisan v volilni imenik, glasuje na volišču, za katerega je izdano potrdilo iz prejšnjega člena tega zakona.

(2) Volivcem, ki so vpisani v evidenco volilne pravice s popolnimi podatki od 1. do 11. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona, se za posebni način uresničevanja volilne pravice po uradni dolžnosti ali na podlagi sporočila o izbranem načinu uresničevanja volilne pravice izda volilna karta, če tako določa zakon.

(3) Posebni način uresničevanja volilne pravice iz prvega odstavka 34. člena tega zakona se vpiše v evidenco volilne pravice in opombo volilnega imenika.

33. člen
(način uresničevanja volilne pravice volivcev s spremenjenimi podatki o prebivališču)

Volivec, ki je spremenil prebivališče v obdobju od sestave volilnega imenika za izvedbo glasovanja do dneva volitev oziroma glasovanja, uresničuje volilno pravico v volilni enoti, okraju in na volišču, ki ga je imel na dan sestave volilnega imenika, razen če ni sporočil, da bo uveljavljal posebni način uresničevanja volilne pravice.

34. člen
(posebni načini uresničevanja volilne pravice)

(1) Posebni načini uresničevanja volilne pravice, ki jih določa zakon, ki ureja volitve v državni zbor, in se vodijo v evidenci volilne pravice, so:

1. glasovanje po pošti iz tujine za državljane Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji;
2. glasovanje po pošti iz tujine za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji;
3. glasovanje na volišču na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji;
4. glasovanje po pošti v Republiki Sloveniji;
5. glasovanje na domu;
6. glasovanje zunaj okraja stalnega prebivališča.

(2) Posebne načine uresničevanja volilne pravice vpiše v evidenco volilne pravice državna volilna komisija oziroma pristojna volilna komisija, ki je prejela sporočilo volivca.

(3) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo za vpis posebnih načinov uresničevanja volilne pravice za izvedbo lokalnih volitev in glasovanj na lokalnih referendumih.

35. člen
(izdaja volilne karte po uradni dolžnosti)

(1) Volilno karto za glasovanje iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena izda po uradni dolžnosti, če tako določa posebni zakon, ministrstvo.

(2) Izdana volilna karta je potrjena s faksimilom žiga in podpisa uradne osebe.

(3) Volivcu pošlje volilno karto iz prejšnjega odstavka državna volilna komisija.

36. člen
(izdaja volilne karte na podlagi sporočila o posebnem načinu uresničevanja volilne pravice)

(1) Volilne karte za glasovanje iz 1., 2. in 4. točke prvega odstavka 35. člena tega zakona izda, če je za to volivec poslal sporočilo in če poseben zakon dopušča tovrstno glasovanje, državna volilna komisija oziroma za to pristojna volilna komisija. Za glasovanje na lokalnih volitvah lahko na zaprosilo pristojne volilne komisije izda volilne karte iz 4. točke prvega odstavka 34. člena tega zakona upravna enota stalnega prebivališča volivca.

(2) Izdana volilna karta je potrjena z žigom in podpisom uradne osebe.

(3) Volivcu pošlje volilno karto iz prejšnjega odstavka državna volilna komisija oziroma za to pristojna volilna komisija.

37. člen
(vsebina volilne karte in obvestila volivca)

(1) Volilna karta se izda na obrazcu, ki se tiska v slovenskem jeziku in vsebuje: osebno ime volivca, datum rojstva, naslov stalnega prebivališča, naslov za uresničevanje volilne pravice, faksimile žiga in podpis uradne osebe iz drugega odstavka 36. člena tega zakona oziroma žig in podpis uradne osebe iz drugega odstavka 37. člena tega zakona ter prostor za podpis volivca.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se državljanu s prijavljenim stalnim prebivališčem na območju, določenem z zakonom, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, izda volilna karta na obrazcu, ki se tiska v slovenskem in italijanskem oziroma slovenskem in madžarskem jeziku.

(3) Obrazec volilne karte predpiše državna volilna komisija.

(4) Vsebino obvestila, s katerim volivec sporoči poseben način uresničevanja volilne pravice in morebitne načine pošiljanja sporočila, določi služba državne volilne komisije.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

38. člen
(vzpostavitev evidence volilne pravice)

(1) Evidenca volilne pravice se vzpostavi v skladu s tem zakonom, do začetka uporabe tega zakona.

(2) Podatek iz 10. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona upravna enota iz 9. člena vzpostavi na podlagi volilnih imenikov za volitve v državni zbor v letu 2011 najpozneje v treh mesecih po začetku uporabe tega zakona.

(3) Podatek iz 11. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona upravne enota iz 10. člena vzpostavi na podlagi volilnih imenikov z zadnjih lokalnih volitev v občinah, v katerih imajo v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu tudi pripadniki romske skupnosti, najpozneje v treh mesecih po začetku uporabe tega zakona.

(4) Za vzpostavitev podatkov iz prvega in drugega odstavka tega člena morajo pristojne volilne komisije poslati volilne imenike krajevno pristojnim upravnim enotam najpozneje mesec dni po začetku uporabe zakona.

39. člen
(ustanovitev in imenovanje prvih komisij avtohtonih narodnih skupnosti in komisij romskih skupnosti)

(1) Prvi komisiji samoupravnih narodnih skupnosti iz prvega odstavka 11. člena tega zakona ustanovita in imenujeta samoupravni narodni skupnosti najpozneje 30 dni po začetku uporabe tega zakona.

(2) Prve komisije romskih skupnosti iz drugega odstavka 11. člena tega zakona ustanovijo in imenujejo občinski sveti v občinah, v katerih imajo v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu tudi pripadniki romske skupnosti, najpozneje 30 dni po začetku uporabe tega zakona. Če tega v danem roku ne stori občinski svet, komisijo imenuje državna volilna komisija v roku 30 dni.

(3) Določbe 12. člena tega zakona se ne uporabljajo za volivce, ki jim je bila pred uporabo tega zakona že priznana volilna pravica pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti oziroma volilna pravica pripadnika romske skupnosti.

40. člen
(hramba starih volilnih imenikov)

Volilni imeniki, ki so bili uporabljeni pred začetkom uporabe tega zakona, se hranijo skladno s 30. členom tega zakona.

41. člen
(izvajanje 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor)

Za namen izvajanja 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo), se šteje, da so volivci, ki so vpisani v evidenco volilne pravice državljanov Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, volivci, državljani Republike Slovenije, za katere se na podlagi 4. točke drugega odstavka 4. člena tega zakona vodi podatek o stalnem prebivališču v tujini.

42. člen
(uporaba do sedaj veljavnega zakona)

Če v skladu z zakonom začnejo teči roki za volilna opravila ali opravila, potrebna za izvedbo referendumov, med uporabo Zakona o evidenci volilne pravice (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo), se opravijo v skladu z Zakonom o evidenci volilne pravice (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo).

43. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o evidenci volilne pravice (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo), ki pa se uporablja do začetka uporabe tega zakona.

44. člen
(začetek veljavnosti in uporaba zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dni po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi, razen določb 6., 7. in 8. člena, ki se začnejo uporabljati z dnem uveljavitve tega zakona.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu – Volilna pravica je temeljna ustavna, politična pravica državljana in je osnovna in najpomembnejša sestavina volilnega sistema. 43. člen Ustave Republike Slovenije določa, da je volilna pravica splošna in enaka, pravico voliti in biti voljen pa ima vsak državljan, ki je dopolnil 18 let. Ustavna določba daje tudi izhodišče za določitev primerov in pogojev, pod katerimi imajo poleg državljanov v Republiki Sloveniji volilno pravico tujci. Vodenje evidence volilne pravice omogoča uveljavljanje volilne pravice volivcem, ki volilno pravico imajo, in onemogoča uveljavljanje volilne pravice posameznikom, ki volilne pravice nimajo, obenem pa preprečuje morebitno dvojno oziroma večkratno uveljavljanje volilne pravice istega volivca.

Ne glede na navedeno je Zakon o evidenci volilne pravice samo izvedbeni predpis oziroma tehnični zakon. Neodvisno od vrste volitev oziroma glasovanja na podlagi sistemskih zakonov (Zakona o volitvah v državni zbor, Zakona o volitvah predsednika republike, Zakona o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament, Zakona o lokalnih volitvah ter Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi) ureja vsebino, to so podatki v evidenci volilne pravice, njeno vodenje, določitev naslova za uresničevanje volilne pravice, vpogled v evidenco volilne pravice, sestavljanje volilnih imenikov, vpisovanje načina uresničevanja volilne pravice in izdajo volilnih kart.

Vodenje evidence volilne pravice je torej predvsem tehnična določitev podatkov posameznika, ki zajema osebne podatke, druge podatke, ki so ključnega pomena za izvedbo volilnih opravil sestave volilnih imenikov in izdaje volilnih kart. Določa torej vsebino, pa tudi način sestave in pristojnost za sestavo evidence kot take.

V primerjavi s starim zakonom novi zakon v 1. členu natančneje povzema dejansko vsebino zakona, pri čemer je posebno poglavje zakona namenjeno tudi določevanju naslova za uresničevanje volilne pravice kot pomembne navezne okoliščine volivca (še posebej volivca s prebivališčem v tujini) na

volišče v Republiki Sloveniji.

Ob vsakih volitvah ali glasovanju se na podlagi evidence volilne pravice sestavijo volilni imeniki, ki so osnovni popis posameznikov, ki lahko uresničujejo volilno pravico na konkretnem volišču. Ker pa v praksi posameznik na dan glasovanja ne more vedno uresničevati volilne pravice na volišču, za katero je vpisan v volilni imenik, se pravica sodelovanja volivca na volitvah oziroma glasovanju lahko zagotavlja tudi drugače. Zaradi zagotavljanja preprečevanja dvojnega glasovanja pri uveljavljanju enega od mogočih načinov uresničevanja volilne pravice je potrebna tudi posebna ureditev vpisovanja morebitnih načinov uresničevanja volilne pravice in izdaje volilnih kart.

Z zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenašata direktiva, ki ureja uresničevanje aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za države Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani (in njena sprememba) ter direktiva, ki ureja uresničevanje aktivne in pasivne volilne pravice na lokalnih volitvah za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, katere niso državljani.

K 2. členu – 2. člen predloga zakona je smiselno enak 7. členu veljavnega zakona. Zakon o evidenci volilne pravice obvezno in podrobno ureja sestavo in uporabo evidence volilne pravice, sestavo volilnih imenikov, določitev naslova za uresničevanje volilne pravice ter način uresničevanja volilne pravice z izdajo volilnih kart za državljane Republike Slovenije, državljane Evropske unije (volitve v Evropski parlament) in druge tujce (lokalne volitve) kakor tudi za pripadnike avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ter pripadnike romske skupnosti skladno s sistemskimi zakoni. Zaradi posebnosti lokalnih volitev, ki izhajajo predvsem iz volilne pravice pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti in romske skupnosti, območij volišč, pristojnosti občinskih volilnih komisij za izvedbo glasovanja in omejenih načinov glasovanja (glasovanje po pošti iz tujine ali glasovanje na diplomatskih predstavništvi in konzulatih Republike Slovenije v tujini ni mogoče), se določa obvezna smiselna uporaba zakona.

K 3. členu – Stroške sestave in tiska volilnih imenikov krije ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, ki je po zakonu tudi pristojno za sestavo volilnih imenikov (19. člen predloga). Izjema so stroški, ki nastanejo s sestavo in tiskom volilnih imenikov za lokalne volitve in glasovanja. Ne glede na 3. člen Zakona o lokalnih volitvah, ki določa, da stroške za izvedbo lokalnih volitev krijejo občine, predlog zakona izrecno določa, da stroške sestave in tiska volilnih imenikov za izvedbo lokalnih volitev krijejo občine. Praksa pri uporabi določil obeh veljavnih zakonov je namreč že povzročila nesoglasja pri razlagi dejanskega nosilca stroškov. Konkretno je namreč ena od občin zavračala plačilo izdelave in tiska volilnih imenikov z razlago, da je ta naloga v osnovni pristojnosti upravne enote oziroma ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, ki uresničuje zakon, ki določa pripravo volilnih imenikov. Enako velja za kritje stroškov, ki nastanejo s sestavo in tiskom volilnih imenikov za lokalne referendumne.

K 4. členu – Veljavni Zakon o evidenci volilne pravice v 2. členu ločuje evidenco volilne pravice na stalno in posebno evidenco. Stalna evidenca je evidenca, ki jo vodijo upravne enote v registru stalnega prebivalstva. Kot posebna evidenca pa se šteje evidenca volilne pravice, ki jo, zunaj registrskega sistema sestavijo komisije samoupravnih narodnih skupnosti za vpisovanje volilne pravice pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti (4. poglavje veljavnega zakona) oziroma komisija, ki jo na predlog društev oziroma zvez društev pripadnikov romske skupnosti imenuje občinski svet (5. poglavje veljavnega zakona) za vpisovanje volilne pravice pripadnikov romske skupnosti. Posebna evidenca se vpiše samo tako, da se ročno sestavi volilni imenik.

Veljavni zakon prav tako razčlenjuje registrsko vodeno, torej stalno evidenco volilne pravice, na več (pod)evidenc. Tako je stalna evidenca volilne pravice sestavljena iz:

- evidence volilne pravice državljanov RS s stalnim prebivališčem v RS,
- evidence volilne pravice državljanov EU s stalnim prebivališčem v RS,
- evidence volilne pravice državljanov RS, ki nimajo stalnega prebivališča v RS, in
- evidence volilne pravice za volitve v Evropski parlament.

Poleg navedenega pa 5. člen Zakona o lokalnih volitvah določa, da ima pravico voliti in biti voljen za člana občinskega sveta tudi državljan druge države članice Evropske unije, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma potrdilo o prijavi

prebivanja in prijavljeno začasno prebivališče v Republiki Sloveniji, pravico voliti pa tudi tujec, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter v 8. členu glede vodenja evidence volilne pravice in sestavljanja volilnih imenikov svetuje uporabo Zakona o evidenci volilne pravice.

Za uveljavljanje volilne pravice se glede na veljavno ureditev v evidenci volilne pravice teoretično torej vodijo različne vrste evidenc, ki omogočajo sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart za posamezno vrsto volitev oziroma glasovanja (volitve v državni zbor, volitve predsednika republike, lokalne volitve, volitve v Evropski parlament, glasovanje na referendumih). Glede na opisani način vodenja registra stalnega prebivalstva in evidence volilne pravice pa določba 2. člena Zakona o evidenci volilne pravice, ki našteva (pod)vrste evidenc, ni smiselna, saj se v evidenci dejansko ne vodijo ločene evidence, temveč se vodijo samo osebe (državljeni in tujci) z variacijami podatkov o stalnem prebivališču, dovoljenji za prebivanje in variacijami podatkov o državljanstvu, na podlagi katerih se zanje lahko izdelajo ustrezni volilni imeniki.

Nov predlog zakona zato samo našteva, da se v evidenco volilne pravice vpišejo državljani (ne glede na prebivališče), državljani EU (z dovoljenjem za stalno prebivanje in s prijavljenim stalnim prebivališčem ali s potrdilom o prijavi prebivanja in prijavljenim začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji) in tujec državljan tretjih držav (z dovoljenjem za stalno prebivanje in s prijavljenim stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji), ki lahko uresničuje volilno pravico na podlagi sistemskega zakona.

Predlog zakona našteva podatke, ki so ključni za vpisovanje volivca, tako da omogoča uresničevanje njegove volilne pravice (vpis v volilni imenik in izdajo volilne karte). To so podatki o osebnem imenu, EMŠO, datum rojstva in spol, državljanstvo (poleg državljanstva Slovenije, ki je ključen za uresničevanje volilne pravice v Republiki Sloveniji, je državljanstvo tuje države ključni podatek ob lokalnih volitvah ali volitvah v Evropski parlament), izdanem potrdilu o prijavi prebivanja in prijavljenim začasnim prebivališčem oziroma izdanem dovoljenju za stalno prebivanje in prijavljenim stalnim prebivališčem (kot ključni podatek ob lokalnih volitvah ali volitvah v Evropski parlament), naslovu prebivališča (stalnem oziroma začasnem) in naslovu za uresničevanje volilne pravice.

Med podatki, ki se vodijo v evidenci volilne pravice, so tudi podatki o obstoju oziroma morebitnih omejitvah volilne pravice (morebitnem odvzemu aktivne ali pasivne volilne pravice tudi pri tujcih, državljanih tretjih držav glede omejitev, ki se nanašajo na možnosti kandidiranja – npr. tretji odstavek 5. člena Zakona o lokalnih volitvah). Pravico voliti, ne pa tudi pravico biti voljen, ima sicer državljani, ki mu je bila zaradi duševne bolezni, zaostalosti ali prizadetosti s pravnomočno sodno odločbo popolnoma odvzeta poslovna sposobnost ali podaljšana roditeljska pravica staršev ali drugih oseb čez njegovo polnoletnost pred uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 78/2006), to je pred 9. 8. 2006, pristojno sodišče pa posebej ni odločilo o odvzemu pravice voliti in biti voljen (32. člen prehodnih in končnih določb Zakona o volitvah v državni zbor). Niti pravice voliti niti pravice biti voljen pa nima državljani, ki je dopolnil 18 let starosti, pa mu je bila zaradi duševne bolezni, zaostalosti ali prizadetosti popolnoma odvzeta poslovna sposobnost ali podaljšana roditeljska pravica staršev ali drugih oseb čez njegovo polnoletnost ter ni sposoben razumeti pomena, namena in učinkov volitev, sodišče pa je v postopku za odvzem poslovne sposobnosti ali podaljšanja roditeljske pravice čez polnoletnost posebej odločilo o odvzemu pravice voliti in biti voljen (7. člen Zakona o volitvah v državni zbor).

Posebej je pomemben tudi podatek o morebitni pridobitvi volilne pravice za volitve v Evropski parlament državljan druge države članice Evropske unije, ki v Sloveniji stalno ali začasno prebiva in se odloči, da bo volilno pravico namesto v matični državi uresničeval v Republiki Sloveniji, ter hkrati podatek o prenehanju volilne pravice slovenskega državljan, ki se je odločil, da svoje volilne pravice ne bo uresničeval v Republiki Sloveniji, niti ne bo glasoval za enega od kandidatov Republike Slovenije v tujini, temveč bo glasoval v drugi državi članici Evropske unije.

Povsem na novo se v evidenci volilne pravice vodi podatek o dodatni volilni pravici, ki izhaja iz pripadnosti avtohtoni italijanski oziroma madžarski narodni skupnosti oziroma pripadnosti romski skupnosti. Ta volilna pravica se je do zdaj vpisovala le z volilnimi imeniki.

Za izvedbo volilnih opravil so ključen podatek tudi izbrani način uresničevanja volilne pravice, datum

izdaje in vrsta izdaje volilne karte ter podatek o neuspešni vročitvi volilne karte, poslana po pošti v tujino (slednje zaradi pošiljanja volilnega gradiva na neobstoječe ali napačne naslove).

Ne glede na to, da je volilna pravica vezana v prvi vrsti na državljanstvo, polnoletnost in neodvzem volilne pravice (poudarjamo uresničevanje volilne pravice za volitve v državni zbor), se lahko za tehnično izvedbo volilnih opravil sestave volilnih imenikov in izdajo volilnih kart uporabljajo samo podatki o volivcih, ki imajo podatke ustrezno, to je popolno vpisane. Nesmiselno (z vidika finančnih posledic tiska gradiva in plačila poštnine, pa tudi z vidika morebitne zlorabe) je tudi pošiljanje volilnega gradiva na naslove, na katerih vročitev ni uspešna. Na zadnjih volitvah predsednika republike (leto 2012) se je kar 7300 ovojníc z volilnim gradivom, ki je bilo poslano volivcem, državljanom Republike Slovenije v tujino po uradni dolžnosti na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor, vrnilo pošiljatelju. Glede na navedeno novi zakon predvideva pristojnost, da državna volilna komisija neuspešne vročitve šteje neposredno v evidenco volilne pravice. Ker je enkratna neuspešna vročitev volilnega gradiva lahko posledica dogodka, ki ne pomeni dejanske odsotnosti naslovnika na nekem naslovu, je zato v predlogu zakona določeno, da nadaljnje pošiljanje volilnega gradiva onemogoči samo dvakratna zaporedna neuspešna vročitev volilnega gradiva na istem naslovu v tujini.

Ne glede na navedeno pa taka rešitev glasovanja volivcu ne preprečuje, saj lahko tudi volivec, ki ne prejme volilnega gradiva (ali ni vpisan v volilni imenik), uresničuje svojo volilno pravico na podlagi dodatno izdanega potrdila iz evidence volilne pravice, kot to določa 30. člen predloga zakona. Prav tako za volivca, ki ne bi bil vpisan v volilni imenik, velja, da je lahko vpisan takoj, ki si uredi morebiti manjkajoče ali nepopolne podatke.

Tako kot za sestavo volilnih imenikov in izdajo volilnih kart se tudi za objavo števila volilnih upravičencev (skladno s sedmim odstavkom 23. člena Zakona o volilni in referendumski kampanji) uporabljajo samo podatki o volivcih, za katere se vodijo vsi popolni osebni podatki, hkrati pa tudi podatki o obstoju volilne pravice, pri čemer je relevantno tudi kakšna vrsta volitev ali glasovanja se izvaja. V primeru izvedbe volitev predsednika je npr. podatek o volilni pravici za volitve v Evropski parlament ali volilni pravici za lokalne volitve, irelevanten.

K 5. členu – Kot 11. člen veljavnega Zakona o evidenci volilne pravice tudi predlog novega zakona vsebuje določilo, ki nalaga državljanom, ki prebivajo v tujini in so problematična skupina državljanov z vidika točnosti podatkov, dolžnost (čeprav ni sankcionirana, saj to ni mogoče), da sporočajo spremembe naslova v tujini in spremembe drugih osebnih podatkov, ki se vodijo v evidenci volilne pravice. Spremembo lahko sporočijo diplomatskemu predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini ali upravni enoti v Republiki Sloveniji. Ker je sprememba osebnega statusa (npr. osebnega imena) mogoča le na podlagi ustreznih dokazil, je treba zanjo dokazilo tudi predložiti, kar sicer določa Zakon o matičnem registru, ki je tudi osnovni vir podatkov o osebnem statusu posameznika. Prav tako svojcem pokojnih državljanov oziroma osebam, s katerimi je pokojnik v tujini prebival, nalaga, da sporočajo smrti državljanov v tujini, kar preprečuje vpisovanje mrtvih državljanov v volilne imenike in pošiljanje volilnega gradiva mrtvim osebam. Slednje se je v praksi pokazalo kot pomanjkljivost sedanje ureditve, ki lahko ob pošiljanju volilnega gradiva po pošti v tujino povzroči, da tretja oseba zlorabi glasovnico.

K 6. členu – Pravico voliti in biti izvoljen za poslanca v Evropskem parlamentu ureja 10. člen Zakona o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament, ki napotuje na uporabo Zakona o volitvah v državni zbor in Zakona o evidenci volilne pravice. Četrty odstavek 10. člena Zakona o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament določa, da državljan Republike Slovenije, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji in uresničuje volilno pravico v drugi državi, ne more uresničevati volilne pravice za volitve poslancev Evropskega parlamenta iz Republike Slovenije. S tem je v slovenski pravni red delno prenesena Direktiva Sveta 93/109/ES z dne 6. decembra 1993 o podrobni ureditvi uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani, in njene spremembe z dne 20. decembra 2012 (Direktiva Sveta 2013/1/EU).

Direktiva pa je prenesena tudi v 6. člen predloga zakona. 4. člen navedene direktive namreč določa, da lahko volivci skupnosti uresničujejo volilno pravico v državi članici prebivanja ali v matični državi, nihče pa ne sme na istih volitvah voliti več kot enkrat. Nadalje prvi odstavek prve točke 9. člena direktive določa, da morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe, da lahko volivca skupnosti, ki je

izrazil željo, voliti v državi prebivanja (in ne v matični državi), vpišejo v svoje volilne imenike. Četrta točka 9. člena določa, da volivci skupnosti ostanejo vpisani v volilni imenik pod enakimi pogoji kot volivci, ki so državljani, dokler ne zaprosijo za izbris ali dokler jih po uradni dolžnosti ne izbrišejo, ker ne izpolnjujejo več pogojev za uresničevanje volilne pravice.

Državljan Republike Slovenije, ki prebiva v drugi državi članici Evropske unije, se lahko odloči, da ne bo glasoval v Sloveniji (in želi biti zato vpisan v volilni imenik v državi prebivanja), zato je treba preprečiti možnost dvojnega glasovanja, na primer z vpisom prenehanja volilne pravice v Republiki Sloveniji, kadar državljani RS obvesti pristojni organ, da bo svojo volilno pravico uresničeval v tujini z vpisom v volilni imenik druge države članice EU. Pristojni organ lahko prejme obvestilo tudi od za to pristojnih organov drugih držav članic. Državljan mora biti o izbrisu obveščen, prenehanje pa velja skladno z direktivo – dokler sam ne zaprosi za izbris iz volilnega imenika v drugi državi članici ali dokler ni izbrisan po uradni dolžnosti (npr. s prenehanjem prebivanja v tej državi).

K 7. členu – V letu 2012 je Evropska komisija odprla Pilot EU Pilot št. 1333/10/JUST, ki se nanaša na prenos določb Direktive 93/109/ES z dne 6. decembra 1993 o podrobnih ureditvah uresničevanja aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani, in njihovo izvajanje v Sloveniji. Kot problematično komisija omenja pomanjkanje določila o obveznem, pravočasnem obveščanju državljanov drugih držav članic EU, ki prebivajo v Republiki Sloveniji, o poteku volitev ter morebitnem glasovanju, kljub temu da se tako obveščanje pojavlja. Glede na navedeno se v prvem odstavku predloga 7. člena zakona določa obveznost, da ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, v 10 dneh po razpisu volitev v Evropski parlament o pogojih in podrobnih ureditvah za uresničevanje aktivne in pasivne volilne pravice na volitvah v Republiki Sloveniji obvesti državljane EU, ki v Sloveniji stalno ali začasno prebivajo na podlagi dovoljenja za prebivanje. 12. člen direktive določa pravočasno obveščanje na primeren način.

Sicer pa predlog določbe prenaša druge ustrezne določbe direktive in povzema določbo 13. člena veljavnega zakona. Državljan druge države članice EU se vpiše v evidenco volilne pravice za volitve v Evropski parlament v Republiki Sloveniji na podlagi posebne zahteve, ki jo lahko vloži kadar koli, tudi zunaj roka, določenega za izvedbo volilnih opravil. Če je zahteva vložena na upravni enoti, jo upravna enota pošlje v obravnavo ministrstvu.

Zahteva vsebuje podatke o osebnem imenu ter rojstvu in spolu, državljanstvu (kar je potrebno za stike z matično državo glede vpisa v volilni imenik, ki preprečuje dvojno glasovanje), naslovu v Sloveniji in v tujini in podatke o uresničevanju volilne pravice v matični državi. Sestavni del zahteve je tudi podpisana izjava posameznika, da bo svojo volilno pravico uresničeval v Sloveniji. Državljan EU se identificira na podlagi predložitve ustreznih dokazil, ki jih predlog zakona taksativno našteva.

Šesti odstavek določa skrajni rok 30 dni, v katerem mora Ministrstvo za notranje zadeve odločiti o zahtevi za vpis v evidenco volilne pravice, hkrati pa tudi določa vnos odločitve v evidenco volilne pravice v obliki podatka iz 8. in 9. točke drugega odstavka 4. člena predloga zakona. Vpis je torej mogoč šele po ugotovitvi utemeljenosti, sicer se vpis z odločbo zavrne. O vpisu morata biti obveščena državljani in matična država, saj to preprečuje možnost zlorabe dvojnega glasu. S tem se v slovenski pravni red prenaša 11. člen Direktive 93/109/ES, ki določa obveznost države prebivanja, da državljana Evropske unije obvesti o tem, kaj je bilo storjeno glede njegove vloge za vpis v volilni imenik. Drugi odstavek 11. člena direktive določa pravico državljanov Evropske unije do uveljavljanja pravnih sredstev. Zato predlog zakona v osmem odstavku predvideva takojšen upravni spor zoper odločbo o zavrnitvi vpisa v volilni imenik, ki se lahko vloži v 24 urah od vročitve odločbe. Sodišče mora o tožbi odločiti v 48 urah po prejemu. Če je zoper sodbo pristojnega sodišča dovoljena pritožba na vrhovno sodišče, se mora vložiti najpozneje v 24 urah po vročitvi sodbe. Vrhovno sodišče mora o pritožbi odločiti najpozneje v 48 urah po prejemu. Kratki roki so posledica pomena izvrševanja volilne pravice znotraj omejenih rokov za izvedbo volilnih opravil za posamezne volitve oziroma glasovanje.

Volilna pravica državljanov Evropske unije v Republiki Sloveniji preneha na njegovo željo ali s prenehanjem razlogov (npr. s prenehanjem prebivanja v Sloveniji), o izbrisu iz evidence volilne pravice pa mora biti državljani Evropske unije tudi obveščen, kar je skladno s četrto točko 9. člena direktive.

K 8. členu – Ob volitvah v Evropski parlament je izrednega pomena, da imajo vse države članice

stike in si izmenjavajo podatke o volilni pravici svojih državljanov, ki želijo uresničevati volilno pravico v drugi državi članici, in o izločitvi iz nacionalnih volilnih imenikov, ter o zahtevah za vpis in vpisu tujih državljanov v lastne volilne imenike. S tem namenom je za stike med državami potrebna določitev točke za stike. Ker skladno z 11. členom predloga zakona evidenco volilne pravice vodi Ministrstvo za notranje zadeve na centralnem informacijskem sistemu, je smiselno, da je samo točka za stike, saj ima dostop do vseh podatkov volivcev, pomembnih za izvedbo volilnih opravil. Centralni način vodenja evidence omogoča tudi hiter odzivni čas ministrstva. Slednje je pomembno, saj je sprememba direktive z dne 20. decembra 2012 (Direktiva Sveta 2013/1/EU) določila, da je treba ustrezne informacije, ki so na razpolago v matični državi članici, na kakršen koli način zagotoviti najpozneje v petih delovnih dneh po prejemu uradnega obvestila ali če to zahteva država članica prebivanja in je to mogoče. Dopolnitev direktive se prav tako nanaša na obvezno določitev ene točke za sprejemanje in pošiljanje informacij.

Če druga država članica EU ob preverjanju podatka o volilni pravici državljana EU ministrstvu odgovora o volilni pravici svojega državljana ne pošlje najpozneje 20. dan pred dnem glasovanja, se šteje, da volilno pravico ima, za vpis v evidenco volilne pravice pa v tem primeru zadostuje podpisana izjava iz 7. točke četrtega odstavka prejšnjega člena.

K 9. členu – Veljavni zakon določa, da se volilna pravica državljanov RS, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti označuje samo z volilnim imenikom, ne vodi pa se tudi v obliki elektronske evidence. Volilne imenike sestavi komisija samoupravne narodne skupnosti ročno za vsake volitve, državljana pa vpiše v volilni imenik na podlagi že obstoječega vpisa za pretekle volitve oziroma na zahtevo, če se vpisuje nov volivec. Ob ponovnem vpisu (prepisu podatkov) pa je treba ročno preveriti, ali so vneseni zadnji podatki oziroma spremembe, nastale v zadnjem obdobju (npr. sprememba osebnega imena, sprememba naslova, smrt, izguba državljanstva).

Ker tak način vodenja evidence volilne pravice pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ne izkorišča možnosti, ki jih daje sodobna informacijska tehnologija, predlog novega zakona predvideva na tem področju več posodobitev, poenostavitev in racionalizacijo, ki je povezana z vzpostavitvijo samo dodatnega podatka o dodatni volilni pravici (volivcu se kot državljanu v evidenci volilne pravice doda samo podatek iz desete točke drugega odstavka 4. člena).

Evidenco volilne pravice pripadnikov avtohtonih italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti vodi po uradni dolžnosti upravna enota, vzpostavi pa se na podlagi volilnih imenikov državljanov RS, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so bili uporabljeni na njenem območju na zadnjih volitvah. Volilne imenike morajo upravnim enotam zagotoviti volilne komisije, kot to določa 39. člen predloga zakona. Za vse nadaljnje spremembe pa je vir podatka, ki se vpisuje v evidenco volilne pravice, zahteva komisije samoupravne narodne skupnosti, ki tudi presoja, ali državljan izpolnjuje merila za priznanje volilne pravice. Pristojnost upravne enote je torej samo vnos podatka v evidenco, ne pa tudi kakršna koli presoja pripadnosti.

K 10. členu – Evidenco volilne pravice pripadnikov romske skupnosti, ki ima v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu občine, vzpostavi po uradni dolžnosti upravna enota na podlagi volilnih imenikov državljanov RS, pripadnikov romske skupnosti, ki so bili uporabljeni v občinah, kjer imajo skladno z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu tudi pripadniki romske skupnosti, na zadnjih lokalnih volitvah. O volilni pravici državljanov, ki še niso volili kot pripadniki romske skupnosti, odloča komisija romske skupnosti, upravna enota na zahtevo komisije samo izvede vpis v evidenco volilne pravice.

K 11. členu – Za ustanovitev in imenovanje komisij obeh avtohtonih narodnih skupnosti sta pristojni samoupravni narodni skupnosti, za ustanovitev komisij romskih skupnosti pa so pristojni občinski sveti posameznih občin, v katerih imajo v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu tudi pripadniki romske skupnosti. Če občinski svet komisije ne bi imenoval pravočasno, to nalogo prevzame državna volilna komisija.

Komisijo sestavljajo predsednik in dva člana.

Bistvena novost predloga zakona je, da se komisije ne ustanavljajo po vsakokratnem razpisu

volitev, temveč imajo petletni mandat. To omogoča, da lahko odločajo o prošnjah državljanov kadar koli, kar je dobro predvsem ob kratkih rokih za izvedbo volilnih opravil. Kontinuiteta dela komisij se zagotavlja na način, da se nova komisija imenuje najprej 60 in najkasneje 30 dni pred potekom mandata stari komisiji.

K 12. členu – Vsak državljan, ki bo želel na novo uveljavljati tudi volilno pravico kot pripadnik avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali kot pripadnik romske skupnosti, bo moral svojo prošnjo skupaj z izjavo o pripadnosti poslati ustrezni komisiji, ki bo odločala o njegovi prošnji.

S predlogom zakona se implementira odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-283/94, ki se nanaša na opredelitev meril, po katerih komisiji italijanske in madžarske samoupravne narodne skupnosti odločata o vpisu volivcev v posebni volilni imenik državljanov pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti. Določa se namreč okvirne kriterije, na podlagi katerih se ugotavlja volilna pravica državljanov, pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti in romske skupnosti. To so zlasti ohranjanje dolgotrajne, trdne in trajajoče vezi s skupnostjo ali skrb za ohranjanje vsega, kar konstituira skupno identiteto posamezne skupnosti, vključno z njihovo kulturo ali jezikom ali sorodstvene vezi do drugega kolena v ravni vrsti z državljanom, ki mu je že priznana volilna pravica pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ali pripadnika romske skupnosti.

Hkrati je avtohtonima narodnima skupnostima in romski skupnosti prepuščeno, da same določijo še podrobnejša merila, če to želijo in da jih tudi objavijo v uradnih glasilih občin na svojih območjih in v Uradnem listu Republike Slovenije. S tem se spoštuje načela pravne varnosti iz 2. člena Ustave Republike Slovenije in pravila o veljavnosti predpisov ter usklajenosti pravnih aktov iz 154. ter 153. člena Ustave Republike Slovenije. Pravila se objavijo tudi dvojezično, kar je prepoznaven napredek pri uresničevanju političnih normiranih pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Morebitna podrobnejša merila za ugotavljanje volilne pravice pripadnikov romski skupnosti določi Svet romske skupnosti Republike Slovenije (ustanovljen v skladu z 9. in 10. členom Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji). Svet romske skupnosti Republike Slovenije skladno z Zakonom o romski skupnosti v Republiki Sloveniji na centralni ravni predstavlja skupne interese romske skupnosti v razmerju do državnih organov, kar vključuje tudi posvetovalne normirane oziroma pravno urejene pristojnosti. Najvišje telo romske skupnosti v Republiki Sloveniji torej kolektivno in sistemsko zagotavlja uresničevanje političnih pravic Romov, ki pa so na koncu ob njihovem konkretnem zagotavljanju in uresničevanju individualne pravice (narava volilne pravice). Zaradi pravne varnosti je potrebna tudi objava tega splošnega akta (meril) v ustreznem Uradnem listu Republike Slovenije.

Vpis podatka o priznani volilni pravici pripadnika avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti oziroma romske skupnosti, v evidenco volilne pravice izvede upravna enota, ki je pristojna za vodenje evidence.

Če komisija zavrne prošnjo državljana za vpis v evidenco volilne pravice pripadnika avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ali pripadnika romske skupnosti, zavrne, o tem izda odločbo po Zakonu o splošnem upravnem postopku. Zoper izdano odločbo je zagotovljeno sodno varstvo.

K 13. členu – Evidenco volilne pravice vodijo upravne enote, ki so tudi sicer pristojne za vpis večine podatkov, ki se vodijo v evidenci volilne pravice, in Ministrstvo za notranje zadeve, ki je pristojno za vpis podatkov o volilni pravici za volitve v Evropski parlament. Ministrstvo je hkrati tudi upravljavec evidence kot celote in ne samo upravljavec osebnih podatkov, ki med drugimi podatki predstavljajo samo del evidence kot celote.

Vir podatkov, ki se nanašajo na posameznike, so matični register (podatki o osebnem imenu, EMŠO, datumu rojstva in spolu ter državljanstvu), register stalnega prebivalstva (podatki o prebivališčih) in register tujcev (podatki o tujcih in dovoljenjih za prebivanje). Iz vira se podatki pridobivajo neposredno s povezavo evidenc. Evidenca volilne pravice se kot do zdaj vodi tudi v centralnem registru prebivalstva. Izrecno je glede na šesti in sedmi odstavek 7. člena za vpis podatkov o volilni pravici za volitve v Evropski parlament pristojno le Ministrstvo za notranje zadeve.

Ministrstvo za notranje zadeve je pristojno tudi za vpis podatkov o izdanih volilnih kartah, vendar le če se izdajajo po uradni dolžnosti na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor.

Sicer je za vpis podatkov o načinih uresničevanja volilne pravice in za izdajo volilnih kart pristojna državna volilna komisija oziroma ustrezna volilna komisija. To je racionalizacija volilnih opravil izdaje volilnih kart. Kot primer navajamo trenutni postopek izdaje volilne karte za glasovanje na referendumu za državljana brez stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji: Državljan pošlje obrazec zahteve za glasovanje po pošti iz tujine oziroma obvestilo o načinu takega uresničevanja volilne pravice državni volilni komisiji. Državna volilna komisija obvestilo vpiše in zaprosi za podatek o tem, kje je naslov za uresničevanje volilne pravice tega državljanu (ta podatek namreč umesti upravno enoto, ki je pristojna za izpis volilne karte). Državna volilna komisija s posebnim dopisom prosi upravno enoto za izdajo volilne karte na podlagi 45. člena Zakona o evidenci volilne pravice. Upravna enota volilno karto izpiše iz evidence volilne pravice, jo podpiše in žigosa ter po pošti pošlje državni volilni komisiji. Ta vpiše, da je bila volilna karta uspešno izpisana ter jo skupaj z volilnim gradivom pošlje državljanu v tujino. Novost bo omogočila, da bo volilno karto izpisala državna volilna komisija sama, kar bo razbremenilo upravne enote, dalo finančne prihranke iz poštne za pošiljanje volilnih kart od upravnih enot do državne volilne komisije, velike časovne prihranke ter večjo preglednost postopka zaradi izločitve vmesnega člena (to je Ministrstva za notranje zadeve in 58 različnih upravnih enot). Enako bodo lahko volilni organi s samostojnim dostopom do evidence volilne pravice sami izdajali vse vrste volilnih kart (razen »množične izdaje« volilnih kart po uradni dolžnosti vsem državljanom brez prebivališča v Republiki Sloveniji na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor, ki bo v pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve kot upravljavca centralne evidence).

Ker se volilne karte pošiljajo v tujino skupaj z glasovnicami, obvestila o različnih načinih uresničevanja volilne pravice, ki so podlaga za izdajo volilnih kart, pa se pošiljajo državni volilni komisiji oziroma okrajnim volilnim komisijam ali občinskim volilnim komisijam, je smiselno, da se racionalizira trenutno verižno pošiljanje obvestil in volilnega gradiva tako, da volilne komisije neposredno vzpostavijo pravno podlago za vnos podatkov v evidenco volilne pravice. Na primer: državljani za referendum pošlje sporočilo o volitvah po pošti iz tujine z zahtevo za izdajo volilne karte državni volilni komisiji, ki zahtevo vpiše v svojih evidencah in jo pošlje upravni enoti, ki izpiše volilno karto. Upravna enota v evidenci volilne pravice vpiše poseben način uresničevanja volilne karte in jo izpiše. Volilno karto z dopisom po pošti pošlje državni volilni komisiji, ki v svojih evidencah zapiše, da je zadeva opravljena, in jo skupaj z glasovnico pošlje volivcu. Možnost je, da državna volilna komisija (ali druga komisija, ki lahko prejme sporočilo volivca) sama vpiše (in tudi izda) volilno karto, saj je tak način bistveno enostavnejši, hitrejši in cenejši. Dostop volilnih komisij do evidence volilne pravice pa ni sporen, saj so to organi, ki morajo skrbeti za zakonito izvedbo volitev.

Državna volilna komisija prav tako prejema vrnjene pošiljke nevročene pošte iz tujine, zato je smiselno, da podatek o vrnjenih poštnih pošiljkah vpiše sama.

K 14. členu – Volilna pravica se uresničuje na območju volilne enote, volilnega okraja in volišča, na katerem ima ali je imel volivec zadnje stalno prebivališče. Če gre za volivca, ki je državljani druge države EU, pa ima volilno pravico na volitvah v Evropski parlament oziroma na lokalnih volitvah tudi kot volivec, ki v Republiki Sloveniji prebiva samo začasno (in ne stalno), je njegov naslov za uresničevanje volilne pravice začasno prebivališče v Republiki Sloveniji. Pojem naslova za uresničevanje volilne pravice je zato povezava med prebivališčem volivca in njegovim voliščem. Predlog zakona določa več meril, po katerih je mogoče določiti naslov, na katerem oziroma s katerega se uresničuje volilna pravica, pri tem pa predlog zakona ne spreminja bistvenih pogojev, ki jih kot obvezne ob izpolnjevanju zahteve za vpis v evidenco volilne pravice že določa tretji odstavek 10. člena veljavnega zakona oziroma je usklajen s 7. členom Zakona o volitvah v državni zbor. Okrajne oziroma občinske volilne komisije (odvisno od vrste volitev) s sklepom določijo število volišč, njihove sedeže in območja volišč. Sklepe o določitvi volišč in njihovih območij morajo komisije poslati pristojni izpostavi Geodetske uprave RS, ki sklepe vpiše v registru prostorskih enot. Za pravilno sestavo volilnih imenikov torej ne zadoščajo le zadnji podatki o volivcih, ampak tudi natančna določitev prostorskih podatkov.

K 15. členu – V veljavnem zakonu je določitev naslova za uresničevanje volilne pravice opredeljena v 10. členu, opredeljuje pa ga tudi 7. člen Zakona o volitvah v državni zbor. Predlog novega zakona

torej ohranja dosednji način, ob tem pa daje možnost za določitev naslova za uresničevanje volilne pravice volivcem, ki imajo na območju Republike Slovenije prijavljeno samo začasno prebivališče.

Že zdaj veljavni zakon v 10. členu določa, da je kot prvo merilo za določitev naslova za uresničevanje volilne pravice državljanov, ki nimajo stalnega prebivališča v RS, zadnje stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Če posameznik ni imel na območju Republike Slovenije prijavljenega stalnega prebivališča ali pa ga ni bilo mogoče ugotoviti, se kot naslov, s katerega uresničuje volilno pravico v domovini, lahko vpiše naslov stalnega prebivališča enega od njegovih staršev (drugo merilo). Vzpostavljen je tudi vrstni red upoštevanja naslova staršev, saj so lahko prebivali na območju Republike Slovenije. Najprej se preverja obstoj naslova matere, če tega ni, pa naslov očeta. Uporaba tretjega merila je dovoljena le, kadar niti državljan sam niti njegovi starši v Republiki Sloveniji niso imeli stalnega prebivališča; v tem primeru državljan sam izbere naslov, s katerega želi uresničevati volilno pravico. Predlog novega zakona tako v posebnem členu ohranja možnost za samostojno izbiro oziroma določitev naslova za uresničevanje volilne pravice na podlagi njegove zahteve, ki se lahko vloži kadar koli. Zahteva se lahko vloži na kateri koli upravni enoti ali na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini. Zahtevo pa presoja tista upravna enota, na območju katere je izbran naslov za uresničevanje volilne pravice.

K 16. členu – Vsebina zahteve za določitev naslova za uresničevanje volilne pravice je opredeljena v 10. členu veljavnega zakona; predlog novega zakona je ne spreminja, temveč jo v posebnem členu le pregledneje povzema ter ohranja podatke, ki jih posameznik mora navesti v svoji zahtevi. Razlog zahtevanih podatkov temelji na popolni identifikaciji državljana in točni evidenci volilne pravice. Zahtevi je treba predložiti dokaz o državljanstvu (potni list, osebno izkaznico, potrdilo o državljanstvu, odločbo o sprejemu v državljanstvo), če tega na podlagi uradnih evidenc ne more preveriti upravna enota sama. Zakon določa tudi sodno varstvo pravic volivca ob morebitni zavrnitvi zahteve za določitev naslova za uresničevanje volilne pravice. Vprašanje neugotovljenega državljanstva je predhodno vprašanje, do odločitve o ugotovitvi državljanstva se postopek vpisa v evidenco volilne pravice prekine, sicer pa mora upravna enota o zahtevi odločiti najpozneje v 15 dneh od prejema zahteve oziroma takoj, ko je to mogoče, če je zahteva dana v obdobju, ko tečejo roki za izvedbo volilnih opravil in se s tem volivcu omogoči uresničevanje njegove volilne pravice. Če je zahteva upravičena, se v evidenco volilnih opravil vpiše podatek iz pete točke drugega odstavka 4. člena.

K 17. členu – Predlog člena nadomešča 22. in 23. člen veljavnega zakona. Posameznik lahko kadar koli vpogleda v evidenco volilne pravice in preveri svoje podatke, in sicer z veljavnim kvalificiranim potrdilom po portalu e-uprava (vpogled z že uveljavljeno storitvijo VLOP – vpogled v lastne osebne podatke) ali z osebnim obiskom na kateri koli upravni enoti ali diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini, saj to omogoča centralni način vodenja evidence volilne pravice v registru stalnega prebivalstva. Volivci, ki želijo preveriti svoje podatke, torej niso več vezani na krajevno pristojnost upravne enote, ki je volilni imenik razgrnila. Posameznik pri pregledu svojih podatkov po portalu e-uprava prav tako ni vezan na poslovni čas upravne enote.

Izhajajoč iz namena vpogleda v evidenco volilne pravice, lahko volivec, ki odkrije nepravilnost, zahteva popravek, če ni vpisan v evidenco volilne pravice, če nima vpisane volilne pravice ali če so v vpisu napačni osebni podatki. Popravek v evidenci volilne pravice lahko zahteva pri organu, pri katerem je mogoč vpogled v evidenco volilne pravice. Zahteva za popravek se da kot pisna ali ustna vloga na zapisnik skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

Se pa z vidika varstva osebnih podatkov ukinja možnost vpogleda v osebne podatke iz evidence volilne pravice za druge osebe, saj je veljavna ureditev razgrnitve volilnih imenikov po mnenju informacijskega pooblaščenca nepotreben in čezmeren poseg v zasebnost posameznika in povečevanje tveganja za posledične kraje identitete in drugih mogočih zlorab zaradi tolikšnega razkrivanja osebnih podatkov.

Glede na osebne podatke, ki se vodijo v evidenci volilne pravice, je pričakovati, da se zahteva za popravek nanaša na podatek, ki se izvirno ne vodi v evidenci volilne pravice, temveč se skladno z drugim odstavkom 11. člena predloga zakona vodi v matičnem registru, registru stalnega prebivalstva ali registru tujcev. Za popravek podatka je zato treba upoštevati zakonodajo, ki ureja določitev in vodenje teh podatkov ter pristojnost za vodenje posameznih postopkov in evidenc.

Kadar zahtevo za popravek imenika prejme diplomatsko-konzularno predstavništvo ali nepristojna upravna enota, se odstopi upravni enoti, ki je pristojna za popravek vira podatka. Na primer, če se ob pogledu ugotovi, da volivec nima naslova za uresničevanje volilne pravice, se zahteva za popravek odstopi upravni enoti, na območju katere je naslov za uresničevanje volilne pravice; če se ob vpogledu na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu ugotovi, da posameznik nima vpisanega pravega osebnega imena, se zahteva odstopi v reševanje upravni enoti, ki ravna skladno z Zakonom o osebnem imenu in Zakonom o matičnem registru.

K 18. členu – Določa se skrajni 30-dnevni rok, v katerem mora upravna enota odločiti o popravku podatkov v evidenci volilne pravice, če je to potrebno zaradi uresničevanja volilne pravice, pa takoj, ko je mogoče, kar pomeni, da je odločanje v zvezi z zahtevo za popravek v evidenci volilne pravice prednostna zadeva. Če se napaka nanaša na podatek, ki se vodi v matičnem registru, registru stalnega prebivalstva ali registru tujcev, se popravi pri viru podatka z uradnim zaznamkom o izvedenem popravku. O neutemeljeni zahtevi se odloča na podlagi zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Zoper izdano odločbo je zagotovljeno sodno varstvo tako, kot velja za odločanje o vseh pritožbah v zvezi z volilno pravico, in v rokih, ki jih določa 7. člen predloga zakona.

K 19. členu – Podatke iz evidence volilne pravice lahko za izpolnjevanje svojih nalog uporabljajo upravne enote, Ministrstvo za notranje zadeve ter diplomatska predstavništva in konzulati Republike Slovenije v tujini, pa za izpolnjevanje nalog, določenih z zakonom. Neposreden vpogled v evidenco volilne pravice in uporaba podatkov iz evidence se po novem predlogu omogoča tudi državni volilni komisiji in drugim volilnim komisijam, ki so pristojne za izvedbo volitev ali glasovanja, pri čemer se kot namen točno opredeljuje izvajanje volilnih opravil in preverjanja kandidatur. S tem se racionalizira in pospeši delo volilnih organov, saj pošiljanje podatkov z upravnih enot ali Ministrstva za notranje zadeve ni več potrebno. Ne glede na navedeno pa mora Ministrstvo za notranje zadeve državni volilni komisiji na njeno zahtevo poslati statistične podatke iz evidence volilne pravice, pa tudi podatke o volivcih, ki so potrebni za izvedbo volilnih opravil, če sama nima dostopa do podatkov. To omogoča, da ministrstvo kot upravljavec evidence zagotavlja neznačilne podatke in obdelavo podatkov, če se za to pokaže potreba.

28. člen veljavnega zakona določa, da Ministrstvo za notranje zadeve pošlje Ministrstvu za zunanje zadeve podatke o volivcih s stalnim prebivališčem v tujini zaradi zagotavljanja obveščanja volivcev v tujini o razpisu volitev, datumu glasovanja in morebitnih načinih uresničevanja volilne pravice. Predlog novega zakona tega izrecno ne določa, se pa lahko podatki pošljejo državni volilni komisiji na podlagi tretjega odstavka 19. člena predloga, če se bo odločila, za obveščanje državljanov (obveščati mora tudi državljane v Republiki Sloveniji). Ker državna volilna komisija pošilja na navedene naslove tudi volilno gradivo (volilne karte in glasovnice), lahko na podlagi nove ureditve po lastni presoji obvešča istočasno s pošiljanjem volilnega gradiva (predvsem kadar se volilne karte izdajajo po uradni dolžnosti). S tem je dosežen finančni prihranek dvojne poštnine. Državni volilni komisiji se pošljejo tudi podatki o volivcih s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji za izvedbo obveščanja v domovini.

Četrty odstavky predloga zakona dopušča tudi možnost za morebitne druge dostope do podatkov, če bi za to bile potrebe in zakonska podlaga, npr. sodiščem, ali če bi sprememba referendumске ali volilne zakonodaje določila neki nov organ (npr. državni zbor), ki bi preverjal obstoj volilne pravice pobudnikov ipd.

Glede na to, da se določa nov način vodenja podatka o volilni pravici pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti in romske skupnosti, je na novo opredeljen tudi namen vpogleda in uporabe podatkov o volilni pravici pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti. Ta je omejen izključno na izvedbo volilnih opravil, dovoli pa se komisijam, ki odločajo o volilni pravici pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti.

K 20. členu – 16. člen veljavnega zakona določa, da se pri ponovnem glasovanju za predsednika republike in župane ter ponovne naknadne volitve uporabijo dvojniki volilnih imenikov, ki so bili sestavljeni za prvo glasovanje, ki se v dodatku ustrezno dopolnijo. Ker v časovnem obdobju med dvema krogoma glasovanja ne nastanejo samo spremembe, ki bi pomenile dodatne vpise na volilne imenike, ki bi bili lahko enostavno zajeti v dodatku volilnega imenika za prvo glasovanje, temveč tudi spremembe, ki zahtevajo črtanje volivcev iz volilnega imenika za prvo glasovanje (brez točno

določenega zaporedja), je določba neustrezna, saj je primernejša priprava povsem novih volilnih imenikov, na katerih je zajeto zadnje stanje podatkov.

Predlog novega zakona tako določa, da se za vsake volitve oziroma glasovanje na podlagi podatkov v evidenci volilne pravice sestavijo samostojni volilni imeniki.

Kot 15. člen veljavnega zakona predlog novega 20. člena določa vrste volilnih imenikov. Splošni volilni imenik je volilni imenik volivcev, namenjen izvedbi volitev na območju Republike Slovenije (za volišča v Republiki Sloveniji), posebni volilni imenik pa je volilni imenik državljanov s stalnim prebivališčem v tujini, ki je namenjen glasovanju na diplomatskih ali konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v tujini. Veljavni zakon ga opredeljuje kot "volilni imenik državljanov RS, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji", kar pa ni dosledna navedba z vidika Zakona o prijavi prebivališča, saj v praksi ne vključujejo državljani, ki so dejansko brez stalnega prebivališča, pa se gibajo na območju Republike Slovenije.

Predlog zakona pri tem opušča volilni imenik za volitve v Evropski parlament kot posebno vrsto volilnega imenika, saj se tudi za glasovanje za volitve v Evropski parlament izdelata samo dve vrsti prej navedenih volilnih imenikov (torej za volišča doma in v tujini), pri čemer so na splošnem volilnem imeniku navedeni tudi tujci, državljani EU, ki so dali zahtevo za uresničevanje volilne pravice na voliščih v Sloveniji.

Zakon ohranja volilne imenike pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti.

Volivci predvsem uresničujejo volilno pravico na volišču, za katero so vpisani v volilni imenik, razen pri uveljavljanju drugega načina uresničevanja volilne pravice, za kar pa se v volilni imenik vpiše tudi ustrezna opomba.

Pomembna novost predloga je določilo o pristojnosti za sestavo volilnih imenikov, ki prehaja z upravnih enot na Ministrstvo za notranje zadeve, ki vodi evidenco volilne pravice. Tako je dosežena racionalizacija tega volilnega opravila brez potrebnih pooblastil upravnih enot za to nalogo.

Volilni imenik je javna listina, kar določa tudi veljavni zakon v svojem 17. členu.

Ob racionalizaciji dela volilnih organov, to je ob združevanju datumov različnih volitev oziroma glasovanja, je smiselna tudi določba o možnosti uporabe enega volilnega imenika za izvedbo več istočasnih glasovanj (kot primer navajamo odločanje o treh referendumskih vprašanjih v letu 2011). V takem primeru je smiselna izdelava samo enega volilnega imenika, ki pa z vpisom opomb za vsako posamično glasovanje omogoča pregled nad morebitno odločitvijo državljana, da glasuje samo ne enem glasovanju. Uvaja se torej morebitna uporaba enega volilnega imenika, če je to mogoče.

Ker pa je mogoče istočasno odločanje na volitvah oziroma glasovanju, kadar so volivci v volilnem imeniku različni (npr. istočasna izvedba volitev v državni zbor, na katerih imajo volilno pravico samo državljani, in volitev v Evropski parlament ali lokalnih volitev, na katerih imajo volilno pravico tudi državljani EU ali tudi tujci), pa predlog zakona predvideva tudi, da se za drugo vrsto volitev ali glasovanja pripravi samo dopolnitev k volilnemu imeniku. V konkretnem primeru bi se za volilni imenik z državljani sestavil samo dodatek, na katerem bi bili vpisani državljani EU ali tujci z volilno pravico v Republiki Sloveniji.

K 21. členu – ta člen določa uporabo in vsebino splošnega volilnega imenika. Opredeljuje splošni volilni imenik kot imenik, ki se uporablja za volišča na območju Republike Slovenije.

Sestava splošnega volilnega imenika za posamezne volitve oziroma glasovanje je odvisna od vrste volitev oziroma glasovanja. Tako so na primer na splošnih volilnih imenikih za volitve predsednika države navedeni samo državljani, za lokalne volitve tudi tujci s prijavljenim stalnim prebivališčem na območju volišča in državljani EU s prijavljenim stalnim oziroma začasnim prebivališčem v RS, za volitve v Evropski parlament pa poleg državljanov RS tudi državljani drugih držav EU, ki so vpisani v evidenco volilne pravice na podlagi zahteve – torej pod pogoji, ki določajo imetništvo volilne pravice v sistemskih zakonih, ki urejajo posamezne volitve oziroma glasovanje.

Iz volilnih imenikov so izvzeti državljani, ki sicer stalno prebivajo v Sloveniji in bi bili zato vpisani v splošne volilne imenike, pa so dali zahtevo za glasovanje na diplomatsko-konzularnih predstavništvi, ker so začasno v tujini (zdomci). Te osebe so vpisane na posebnih volilnih imenikih. Slednje nadomešča veljavni sistem priprave dodatnih seznamov volivcev na podlagi tretjega odstavka veljavnega 45. člena zakona. Do zdaj za navedene velja, da se vpišejo v volilni imenik z oznako, ki določa poseben način uresničevanja volilne pravice (torej jih na volišču, za katero so dejansko vpisani na volilnem imeniku, ni).

Splošni volilni imenik se sestavi za posamezno volilno enoto, okraj, vse do ravni volišča, pri čemer je merilo kraja vpisa naslov za uresničevanje volilne pravice. Podatki, ki jih vsebuje splošni volilni imenik, se v primerjavi z veljavnim zakonom ne spreminjajo.

K 22. členu – 18. člen veljavnega zakona določa skrajni rok za uskladitev območij volišč, ki jih pristojni volilni organ sporoči upravnim enotam. Dejansko je za vodenje območij volišč pristojna Geodetska uprava Republike Slovenije, zato predlog zakona predvideva, da se območja volišč (na državni in lokalni ravni) sporočajo Geodetski upravi. Podatki o območjih volišč so sestavni del evidence volilne pravice (izražajo se kot naslov za uresničevanje volilne pravice). Ker pa se včasih zamujajo roki, je v predlogu zakona izrecno določen sedemdnevni rok, ki velja za volilne komisije, in dodatni sedemdnevni rok, v katerem Geodetska uprava uskladi območja volišč v registru prostorskih enot.

Ohranja se rok za sestavo splošnih volilnih imenikov, in sicer najpozneje 20 dni po razpisu volitev.

Kljub temu da se z zakonom ukinja klasična razgrnitev volilnih imenikov, pa se ohranja institut pregleda in popravka volilnih imenikov pred njihovo končno izdelavo in tiskom za izvedbo volitev oziroma glasovanja. V tej fazi priprava volilnih imenikov v elektronski obliki nadomešča sestavo volilnih imenikov na papirju (prvi odstavek 19. člena veljavnega zakona) in njihovo razgrnitev.

Elektronski volilni imeniki upravnim enotam ne bodo poslani na posebnih medijih, ki bi omogočali morebitno nevarnost za nepooblaščen dostop do podatkov, temveč se bodo ustvarjali in pregledovali neposredno iz evidence volilne pravice.

Dolžnost upravne enote je, da volilne imenike pregleda po uradni dolžnosti ter popravi podatke pri njihovem viru. Pri ugotovljeni nepravilnosti pri določitvi območja volišča to sporoči volilnemu organu, ki je določil območja volišč, in Geodetski upravi Republike Slovenije. Ob neskladju osebnih podatkov (npr. neskladju zapisa osebnega imena v matični knjigi in v matičnem registru) ali podatkov o volilni pravici pa jih popravi po uradni dolžnosti najpozneje 15 dni pred dnem glasovanja, in sicer v evidenci volilne pravice ali v registru, ki je vir podatka, in skladno z zakonodajo, ki ureja vodenje in popravek teh podatkov.

K 23. členu – Po pregledu splošnih volilnih imenikov, ki ga določata 22. člen predloga zakona (upravna enota po uradni dolžnosti) in 17. člen predloga zakona (posameznikov vpogled v evidenco volilne pravice), se za samo izvedbo glasovanja pripravijo volilni imeniki v tiskani obliki. Na podlagi veljavne zakonodaje se volilni imeniki tiskajo dvakrat, prvič za razgrnitev, drugič za izvedbo glasovanja, saj bi bilo sicer popravkov pred samim zaključevanjem zaradi številnih sprememb med razgrnitvijo do izvedbe volitev preveč.

Volilni imeniki za izvedbo volitev oziroma glasovanja se pripravijo na podlagi stanja, ki ga izraža evidenca volilne pravice petnajsti dan pred dnem glasovanja ter se brez popravljanja zaključijo s podpisom uradne osebe in žigom upravne enote. Tako končane volilne imenike upravna enota preda pristojni volilni komisiji deveti dan pred dnem glasovanja.

Enoten datum za pregled stanja v evidenci volilne pravice je pomembna novost. To je določitev datuma, ko veljajo podatki, ki so izpisani na volilnih imenikih. Kot tak se določa 15 dni pred dnem glasovanja. Ker je dan glasovanja vedno nedelja, je 15 dni pred dnem glasovanja vedno petek. Ker je za obdelavo podatkov za tisk volilnih imenikov potrebna zahtevna informacijska obdelava podatkovne zbirke, se to naredi konec tedna, saj tako ne vpliva na stabilnost uporabe drugih evidenc, ki so vir podatkov evidence volilne pravice, med tednom. Prav tako omogoča dovolj časa za tisk volilnih imenikov ter njihovo predajo upravnim enotam oziroma diplomatskim predstavništvom.

in konzulatom.

V 15-dnevnem roku pred dnem glasovanja, ki se določa za pregled stanja za pripravo volilnih imenikov, je nemogoče zagotoviti, da bi bili za vse volivce, ki so vpisani v volilne imenike na dan glasovanja, najnovejši zadnji podatki, podatki o osebnem imenu in podatki o naslovu stalnega prebivališča, saj se dnevno spreminjajo (za posamezne osebe tudi v obdobju od sestave volilnih imenikov do dneva glasovanja). Slednje je še posebej pomembno z vidika kraja uresničevanja volilne pravice volivcev, ker se v vmesnem obdobju s spremembo prebivališča spremenijo tudi naslovi za uresničevanje volilne pravice.

Predlog določbe med drugim zagotavlja pravno varnost volivca z jasnim določilom, kje lahko volilno pravico uresničuje. Volivec, ki je prijavil stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ali spremenil naslov stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji oziroma se je odselil v tujino po dnevu pregleda stanja za pripravo volilnih imenikov, tako uresničuje volilno pravico na naslovu svojega prejšnjega stalnega prebivališča.

Taka določba bistveno racionalizira tudi delo upravnih enot, ki ga imajo sicer z ročnimi popravki volilnih imenikov, in zmanjšuje možnosti, da bi ena upravna enota volivca iz imenika črtala, druga pa ga v imenik ne bi vpisala (volivca ne bi bilo na nobenem imeniku) ali nasprotno, da bi ena upravna enota volivca dopisala, druga pa ga ne bi črtala (isti volivec bi bil na dveh volilnih imenikih).

Ne glede na to, da volilne imenike sestavlja Ministrstvo za notranje zadeve, ki tudi zaključuje posebne volilne imenike, pa splošne volilne imenike zaključujejo upravne enote. Upravne enote zaključene volilne imenike deveti dan pred dnem glasovanja predajo pristojnim volilnim komisijam, kar določa tudi 36. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 78/06).

K 24. členu – Tako kot predlog 21. člena določa uporabo in vsebino splošnega volilnega imenika, ta člen določa, da je posebni volilni imenik namenjen uporabi na voliščih na diplomatskih predstavništvih in konzulatih Republike Slovenije v tujini, na katerih potekajo volitve oziroma glasovanje.

V posebnih volilnih imenikih so vpisani državljani RS, ki stalno prebivajo v tujini. Če se bo izseljenec odločil, da glasuje v Sloveniji, bo glasoval na volišču zunaj okraja stalnega prebivališča, v posebnem volilnem imeniku pa bo imel zaradi navedenega posebno oznako v opombi.

So pa v posebne volilne imenike vpisani zdomci oziroma državljani, ki sicer stalno prebivajo v Sloveniji in bi bili sicer vpisani v splošne volilne imenike, vendar so dali zahtevo za glasovanje na volišču v tujini. Glede na veljavno ureditev zanje velja, da se vpisujejo na sezname, ki se dodajo posebnim volilnim imenikom na podlagi tretjega odstavka 45. člena zakona.

Posebni volilni imeniki se sestavijo po državah stalnega prebivanja v tujini (za zdomce pa po državi, za katero je dana zahteva za vpis v poseben volilni imenik), za posamezno volilno enoto, okraj in volišče, pri čemer imajo volilne enote, okraji in volišča vlogo naslova za uresničevanje volilne pravice. Za glasovanje se sestavijo tudi posebni volilni imeniki, v katerih so volivci razporejeni po volilnih enotah, okrajih in voliščih. Ti volilni imeniki se sestavijo za okrajne volilne komisije.

Vsebina posebnega volilnega imenika je enaka vsebini splošnega volilnega imenika z dodatkom naslova za uresničevanje volilne pravice v Republiki Sloveniji.

K 25. členu – Določba 30. člena veljavnega zakona določa, da se volilni imeniki za razgrnitev izdelajo in pošljejo Ministrstvu za zunanje zadeve najpozneje 10 dni po razpisu volitev, ta pa jih pošlje naprej na diplomatska in konzularna predstavništva RS v tujini. Predlog novega zakona določa, da volilne imenike sestavi Ministrstvo za notranje zadeve v elektronski obliki najpozneje 20 dni po razpisu volitev. S tem se poenoti rok za sestavo splošnih in posebnih volilnih imenikov. Podaljšanje roka nima negativnih posledic, saj elektronska razgrnitev omogoča prejem volilnih imenikov tujih držav takoj po pripravi.

Enako kot upravne enote tudi diplomatska predstavništva in konzulati Republike Slovenije v tujini pregledajo pravilnost imenikov po uradni dolžnosti. Če jih ne morejo popraviti sami (ker niso pristojni

za vodenje evidenc, ki so vir podatkov), morajo poslati zahteve za popravke organom, pristojnim za vodenje matičnega registra ali registra stalnega prebivalstva (to je upravnim enotam). Upravna enota pa ga mora popraviti enako kot splošni volilni imenik in o popravku obvestiti predlagatelja popravka.

K 26. členu – Po pregledu posebnih volilnih imenikov, ki ga določata 25. (diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije po uradni dolžnosti) in 17. člen predloga zakona (posameznik z vpogledom v evidenco volilne pravice), se za samo glasovanje pripravijo volilni imeniki v tiskani obliki. V praksi se na podlagi veljavne zakonodaje volilni imeniki tiskajo dvakrat, prvič za razgrnitev, drugič za glasovanje, saj bi bilo sicer popravkov pred samim zaključevanjem zaradi številnih sprememb od razgrnitve do izvedbe volitev preveč. Po predlogu zakona se po novem natisnejo samo volilni imeniki za države, v katerih poteka glasovanje na volišču v tujini. Ti volilni imeniki se pripravijo na podlagi stanja, ki ga kaže evidenca volilne pravice petnajsti dan pred dnem glasovanja ter se brez popravilja zaključijo s podpisom uradne osebe in žigom. Posebne volilne imenike zaključi Ministrstvo za notranje zadeve. Tako zaključene volilne imenike Ministrstvo za notranje zadeve preda Ministrstvu za zunanje zadeve, to pa jih pošlje diplomatskim predstavništvom ali konzulatom v tujini, kjer poteka glasovanje.

Rok za pregled stanja za izdelavo posebnih volilnih imenikov in rok za predajo posebnih volilnih imenikov sta usklajena z roki za enake ukrepe pri sestavi in zaključevanju splošnih volilnih imenikov. To zagotavlja, da se volivci zaradi sprememb (npr. selitev) v obdobju pripravljanja volilnega imenika ne podvajajo oziroma da volivci iz volilnih imenikov ne izpadejo.

Ministrstvo za notranje zadeve sestavi in zaključi tudi posebne volilne imenike, ki jih preda okrajnim volilnim komisijam. Ti posebni volilni imeniki vsebujejo podatke o volivcih v tujini po državah prebivanja oziroma uresničevanja volilne pravice z razvrstitvijo po volilnih enotah in okrajih.

K 27. členu – Volilni imeniki državljanov RS, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in volilni imeniki pripadnikov romskih skupnosti so po vsebini enaki splošnim volilnim imenikom, sestavijo pa se za volitve poslancev v državni zbor (samo volilni imeniki predstavnikov narodnih skupnosti) in za lokalne volitve (obe vrsti imenikov).

Sedanja zakonska ureditev določa, da se volilna pravica državljanov RS, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in volilna pravica pripadnikov romske skupnosti vpiše samo z volilnim imenikom, ne vodi pa se tudi v obliki elektronske evidence. Zato je treba volilne imenike za vsake volitve ročno sestavljati na podlagi starih volilnih imenikov in morebitnih novih zahtev volivcev. Predsednik in člani komisije za sestavo volilnega imenika so pristojni za potrditev volilnih imenikov, medtem ko morajo imetništvo volilne pravice (volilne pravice državljanov s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji) in osebnih podatkov volivca potrditi upravne enote. Podatki se preverjajo ročno. Upravna enota volilne imenike pregleda in po potrebi ustrezno popravi, to pomeni, da ugotavlja, ali so vsi volivci, vpisani v posebni volilni imenik, državljani RS s splošno volilno pravico; preverja pravilnost zapisa osebnega imena in naslova stalnega prebivališča; izloči umrle.

Pomemben ključ za enostavnejši in hitrejši način sestave volilnih imenikov neposredno iz zadnje evidence volilne pravice, je novo voden podatek iz desete oziroma enajste točke drugega odstavka 4. člena predloga zakona, določitev katerega je v celoti v pristojnosti komisij iz 12. člena predloga zakona. Ročno delo in preverjanje podatkov nista več potrebni.

V praksi ni enotnega načina določevanja volišča posameznikov, ki imajo na volitvah v Državni zbor Republike Slovenije volilno pravico kot pripadniki avtohtone italijanske ali madžarske narodne skupnosti, pa stalno ne prebivajo na območju, določenem z zakonom, na katerem živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost. Predlog četrtega odstavka 26. člena zakona zato določa, da komisija neodvisno in samostojno vpiše podatke o volišču posameznega volivca, ki nima stalnega prebivališča na območju samoupravne narodne skupnosti ter se mu zato volišča ne morejo določiti samodejno, najpozneje 15 dni pred dnem glasovanja, saj se takrat sestavijo tudi te vrste volilnih imenikov.

Predlog zakona upošteva tudi dvojezičnost volilnih imenikov pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Za lokalne volitve – konkretno vpis volišča pripadnika romske skupnosti (ki je določeno kot občina glasovanja) se člen uporablja smiselno, kot to določa drugi odstavek 2. člena predloga.

K 28. členu – Roki in način določitve volišč so enaki kot roki in način določitve volišč, ki so podlaga za sestavo splošnih volilnih imenikov. Volilne imenike pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti oziroma državljanov RS, pripadnikov romske skupnosti sestavi Ministrstvo za notranje zadeve v elektronski obliki (nadomestilo razgrnitvi volilnih imenikov na papirju). Pregledajo jih komisije iz 11. člena predloga zakona in upravne enote, upravne enote predvsem z vidika pravilnosti navedbe osebnih podatkov in splošne volilne pravice volivcev ter območja volišč, komisije pa z vidika dejanskega vpisa volivcev, ki jim je priznana posebna volilna pravica pripadnikov narodnih skupnosti oziroma romske skupnosti. Ugotovljena neskladja podatkov komisija sporoči upravni enoti, ki komisiji vrne tudi povratno informacijo o izvedbi popravkov.

K 29. členu – Po pregledu volilnih imenikov pripravi Ministrstvo za notranje zadeve še volilne imenike za izvedbo glasovanja, pri čemer je enak rok za pripravo imenikov, to je s podatki, ki izražajo stanje v evidenci volilne pravice petnajst dni pred dnem glasovanja. Ministrstvo preda volilni imenik upravni enoti za volišča, ki so na njenem območju. Upravne enote predajo volilne imenike naprej komisijam iz 11. člena, ki volilne imenike zaključijo, to pomeni, potrdijo s podpisom in žigom komisije iz 11. člena predloga zakona ter jih v uporabo predajo pristojnim volilnim komisijam.

K 30. členu – Hramba volilnih imenikov do zdaj ni bila predpisana. Predlog zakona določa hranjenje volilnih imenikov, ki so se uporabljali na voliščih, pet let po izvedbi glasovanja, nato jih volilne komisije predajo pristojnim arhivom, ki se na podlagi strokovnih navodil odločajo ali bodo volilne imenike hranili (možno je vzorčenje hrambe) ali se bodo uničili. Elektronski volilni imeniki, ki so namenjeni samo pregledu in ne tudi izvedbi glasovanja, se izbrišejo eno leto od dneva volitev oziroma glasovanja.

K 31. členu – Osnova za uresničevanje volilne pravice je vpis volivca v volilni imenik. Ker se volilni imenik sestavlja samo za volivce, za katere se v evidenci volilne pravice vodijo popolni podatki, pa lahko volivec, tudi če v volilni imenik ni vpisan, na dan volitev uresničuje svojo volilno pravico na podlagi izdaje potrdila iz evidence volilne pravice, kot to določa tretji odstavek 5. člena veljavnega zakona oziroma 71. člena Zakona o volitvah v državni zbor. Potrdilo izda upravna enota (za volivce, ki uresničujejo volilno pravico na voliščih v Sloveniji) ali Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Ministrstvo za zunanje zadeve (za volivce, ki uresničujejo volilno pravico na voliščih v tujini).

Potrdilo se izdaja za volivce, ki niso vpisani v volilne imenike enako za vse vrste volilnih imenikov (torej tudi v primeru, da volivec ni vpisan v volilni imenik državljanov RS, pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ali v volilni imenik državljanov RS, pripadnikov romske skupnosti). V tem primeru volilno pravico nedvoumno ugotovita na podlagi meril iz 12. člena predloga zakona tako pristojna komisija iz 11. člena predloga zakona, kot tudi upravna enota (iz vidika obstoja splošne volilne pravice in pravilnosti zapisa podatkov).

Zagotavlja se tudi izdaja dvojezičnih potrdil.

Vsak drug način uresničevanja volilne pravice, to je uresničevanje volilne pravice, ki ni vezano neposredno na volišče, za katero je volivec vpisan v volilni imenik, se izda volilna karta na zahtevo posameznika ali po uradni dolžnosti, kot to za volivce v tujini določa 82. člen Zakona o volitvah v državni zbor.

K 32. členu – Podlaga za uresničevanje volilne pravice sta vpis v volilni imenik ali potrdilo iz evidence volilne pravice, če volivec v volilni imenik ni vpisan. Volivec pa lahko zaradi posebnih okoliščin uveljavlja tudi drugačen način uresničevanja volilne pravice, če mu to pravico daje sistemski zakon. Tako lahko npr. skladno z Zakonom o volitvah v državni zbor po pošti glasujejo oskrbovanci domov za starejše, ki nimajo stalnega prebivališča v domu, ter volivci, ki so na zdravljenju v bolnišnicah, če to sporočijo okrajni volilni komisiji ali volilni komisiji volilne enote najpozneje deset dni pred dnem glasovanja (81. člen), volivci, ki so na dan glasovanja v tujini, ker tam začasno prebivajo, lahko glasujejo po pošti ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije, če to sporočijo državni volilni komisiji najpozneje 30 dni pred dnem glasovanja in če država, v kateri prebivajo, dopušča tako glasovanje oziroma če to omogoča meddržavni

sporazum (82. člen), Volivci, ki se zaradi bolezni ne morejo osebno zglasti na volišču, na katerem so vpisani v volilni imenik, lahko glasujejo pred volilnim odborom na svojem domu. To morajo sporočiti okrajni volilni komisiji najpozneje tri dni pred dnevom glasovanja (83. člen).

Za učinkovito izvajanje volilnih opravil in zapisovanje vseh mogočih načinov izvajanja volilne pravice zaradi preprečevanja dvojnega glasovanja se posebni načini uresničevanja volilne pravice, ki so navedeni samo kot primer, zapišejo v evidenci volilne pravice, kar omogoča tudi izpis podatkov v opombo sestavljenih volilnih imenikov.

K 33. členu – Predlog člena izrecno določa, da volivec, ki spremeni svoje prebivališče od sestave volilnih imenikov do dneva glasovanja (to je v petnajstih dneh pred dnevom glasovanja), uresničuje svojo volilno pravico po svojem starem naslovu (razen seveda če je izbral enega od posebnih načinov uresničevanja volilne pravice). Slednje zagotavlja pravno varnost volivca in dodatno poudarja pomen določitve datuma za sestavo volilnih imenikov brez poznejših popravkov podatkov, ki lahko povzročijo neusklajenost.

K 34. členu – Veljavni zakon o evidenci volilne pravice je pomanjkljiv, saj v 45. členu določa samo izdajo volilne karte za državljane, ki stalno ali začasno prebivajo v tujini in želijo svojo volilno pravico uresničevati po pošti. Predlog novega člena ohranja možnost za izdajo volilne karte za državljane s stalnim prebivališčem ali začasnim prebivanjem oziroma zadrževanjem v tujini, poleg tega pa opredeljuje še druge mogoče načine uresničevanja volilne pravice zunaj "matičnega" volišča, to je po pošti, na volišču, na domu ali zunaj kraja stalnega prebivališča. Pri tem navaja samo mogoče načine ter jih sam po sebi ne določa. Določajo jih sistemski zakoni. Opredeljuje samo njihovo sporočanje in vpisovanje.

Zahtevo za poseben način uresničevanja volilne pravice mora na podlagi veljavne zakonodaje državljan poslati pristojni volilni komisiji. Ker pa volilna komisija ne razpolaga s podatki iz evidence volilne pravice, volilno karto izpiše upravna enota. Smiselno je torej, da volilna komisija dostopa do evidence volilne pravice neposredno, s čimer se skrajša tudi rok, potreben za izdajo karte, zato se po drugi strani lahko skrajni rok za zahteve (npr. 30 dni pred dnevom glasovanja) v sistemski zakonodaji v prihodnje spremeni in skrajša, kar je ugodnejše za volivca. Pristojna volilna komisija skladno z navodili vpiše podatek o posebnem načinu uresničevanja volilne pravice ročno tudi v opombo volilnega imenika, če je bila zahteva za poseben način uresničevanja volilne pravice vpisana v evidenco volilne pravice po datumu, ko se pregleda stanje za sestavo volilnih imenikov. Če so podatki vneseni pred tem datumom, se opomba izpiše samodejno že ob tisku imenikov.

Določbe o posebnem načinu uresničevanja volilne pravice se smiselno uporabljajo za vpisovanje načinov uresničevanja volilne pravice za izvedbo vseh vrst volitev in glasovanj, če tako določa poseben zakon. Zakon o lokalnih volitvah npr. v 75. členu določa, da se glede glasovanja smiselno uporabljajo določbe Zakona o volitvah v državni zbor, v 80. členu pa izrecno določa, da za lokalne volitve ne veljajo določbe, ki se nanašajo na glasovanje po pošti v tujini in na glasovanje na diplomatskih predstavništvi in konzulatih Republike Slovenije v tujini. Glede na navedeno in ob upoštevanju, da imajo volilno pravico na lokalnih volitvah samo volivci s prebivališčem v občini (in državljani EU z začasnim prebivališčem), vpisovanje glasovanja po pošti iz tujine ali na volišču na DKP, ki ga določajo prva, druga in tretja točka in nadaljnja izdaja volilne karte oziroma vpis v posebni volilni imenik za lokalne volitve, izhajajoč iz zakona, ki ureja lokalne volitve in skladno s tretjim odstavkom predloga tega člena zakona, ne bi bila mogoča.

K 35. členu – Predlog zakona predvideva prevzem pristojnosti za izdajo volilnih kart po uradni dolžnosti iz upravnih enot na Ministrstvo za notranje zadeve. Ob izdaji volilnih kart po uradni dolžnosti (to je na predsedniških ali državnoborskih volitvah) na podlagi 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor je število izdanih volilnih kart veliko, zato je razpršenost izdaje med upravnimi enotami administrativna ovira in strošek, tudi če vse volilne karte tiska Ministrstvo za notranje zadeve na podlagi pooblastil upravnih enot. Volilne karte se po predlogu potrdijo s faksimilom žiga in podpisu uradne osebe Ministrstva za notranje zadeve.

Ne glede na to, da je za izdajo volilnih kart po uradni dolžnosti pristojno Ministrstvo za notranje zadeve, pa jih volivcem razpošilja državna oziroma za to pristojna volilna komisija (skupaj z glasovnico in drugim volilnim gradivom).

K 36. členu – Volilne karte, ki se izdajo na podlagi obvestila volivca (in ne po uradni dolžnosti), izda

državna oziroma za to pristojna volilna komisija, ki je tudi prejemnica sporočila volivca, ki ima dostop do evidence volilne pravice in hkrati tudi pošiljateljica volilnega gradiva, kar nedvoumno pomeni večjo racionalizacijo postopka. Izjema so volilne karte za glasovanje po pošti v Republiki Sloveniji za lokalne volitve. Te praviloma izda občinska volilna komisija, na njeno zaprosilo pa tudi upravna enota stalnega prebivališča volivca. Taka odločitev predlagatelja zakona je posledica tega, da je občinskih komisij veliko, zato je treba zagotoviti tudi veliko dostopov do evidence volilne pravice. Večini občin uporaba evidence ne bi smela povzročati težav, saj imajo dostop tudi do portala e-občine za pridobivanje podatkov iz centralnega registra prebivalstva (kjer se prav tako vodi evidenca volilne pravice). Ne glede na navedeno pa lahko po dogovoru z upravno enoto nalogo izdaje volilnih kart prenesejo na upravno enoto. Ker lahko volivec za glasovanje po pošti na podlagi 79. člena Zakona o lokalnih volitvah zaprosi najpozneje sedem dni pred dnem glasovanja, upravna enota ne razpolaga več z volilnim imenikom za vpis opombe o morebitni izdaji volilne karte. Z volilnim imenikom razpolaga občinska volilna komisija. Če zaprosi za izdajo volilne karte upravno enoto, mora sama poskrbeti za ustrezen vpis opombe. Pri tem je bolj smiselno, da vpisuje načine uresničevanja volilne pravice sama in sama izdaja volilne karte. Tako je postopek racionalnejši in hitrejši. Ne glede na navedeno je pomoč pri izdaji volilne karte na upravni enoti, ki je vešča dela z evidenco volilne pravice, mogoča.

K 37. členu – Podatke o volilni karti vsebuje veljavna določba drugega odstavka 45. člena. Predlog zakona jih ne spreminja. Obrazec volilne karte predpiše državna volilna komisija.

Zagotavlja se tudi dvojezično izdajo volilnih kart za glasovanje v Republiki Sloveniji.

Vsebinsko obvestila, s katerim volivec sporoči poseben način uresničevanja volilne pravice iz 34. člena predloga zakona in morebitne načine pošiljanja sporočila, pa določi (in ne predpiše) služba državne volilne komisije.

K 38. členu – Kljub temu, da evidenca volilne pravice že obstaja, je njen koncept skladno z veljavnim zakonom drugačen (več podevidenc). Glede na navedeno se v prehodnih določbah opredeljuje, da se evidenca volilne pravice po konceptu predloga zakona vzpostavi do začetka uporabe tega zakona.

Na novo pa se vzpostavi tudi podatke o volilni pravici državljanov, pripadnikov avtohtone italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti oziroma pripadnikov romske skupnosti, in sicer na podlagi prepisa zadnjih uporabljenih volilnih imenikov, in sicer najpozneje v treh mesecih po začetku uporabe tega zakona. Ker so za vnos podatkov pristojne upravne enote, volilne imenike pa hranijo volilne komisije, so volilne komisije zavezane, da pošiljajo volilne imenike upravnim enotam za vzpostavitev evidence najpozneje mesec dni po začetku uporabe tega zakona.

K 39. členu – Glede na to, da veljavni Zakon o evidenci volilne pravice v 36. in v 42. členu določa ustanovitev in imenovanje komisij za sestavo volilnih imenikov državljanov RS, pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti in komisije za sestavo volilnih imenikov državljanov, pripadnikov romske skupnosti, najpozneje v petih dneh po razpisu volitev, se določa tudi rok za prvo imenovanje komisij s petletnim mandatom, ki ga določa predlog novega zakona. Rok je najpozneje 30 dni po začetku uporabe tega zakona.

Prve komisije romskih skupnosti morajo imenovati občinski sveti v občinah, v katerih imajo v skladu z zakonom pravico do predstavnika v občinskem svetu tudi pripadniki romske skupnosti. Če občinski sveti te naloge ne bodo izvedli, mora komisijo imenovati v roku 30 dni Državna volilna komisija.

K 40. členu – Določa se ravnanje (hranjenje) volilnih imenikov, ki so bili uporabljeni za izvedbo volitev in glasovanj v preteklosti, ko rok hranjenja še ni bil določen. S starimi volilnimi imeniki se ravna na način, kot to predvideva 30. člen predloga zakona.

K 41. členu – Ker Zakon o volitvah v državni zbor določa terminologijo poimenovanja volivcev, državljanov Republike Slovenije, ki stalno prebivajo v tujini kot "volivci, ki so vpisani v evidenco volilne pravice državljanov Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji", predlog novega zakona pa te volivce prepozna kot volivce, ki imajo v registru stalnega prebivalstva in s tem tudi v evidenci volilne pravice naveden podatek naslova stalnega prebivališča v tujini (namesto v Sloveniji), se določa, da gre za pomensko enako kategorijo volivcev, sprememba

Zakona o evidenci volilne pravice pa zato na noben način ne posega oziroma ni v nasprotju z določbo 82. člena Zakona o volitvah v državni zbor.

K 42. členu – Prehodna določba 43. člena z dnem uveljavitve novega zakona v celoti razveljavlja Zakon o evidenci volilne pravice (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo). Ker pa ni mogoče vnaprej predvideti vseh datumov izvajanja volilnih opravil (morebitni referendum, lokalne volitve ipd.), se lahko zgodi, da bi bil prehod z uporabe starega zakona na nov zakon med volilnimi opravili. To bi lahko npr. pomenilo, da bi bila razgrnitev volilnih imenikov po veljavnem zakonu, zaključevanje pa po novem, kar ni ustrezna rešitev. Glede na navedeno se določa, če bi bil rok za začetek izvedbe volilnih opravil za volitve oziroma glasovanje razpisan med veljavnostjo Zakona o evidenci volilne pravice, se celotna volilna opravila, ki se nanašajo na evidenco volilne pravice, izvedejo po starem zakonu.

K 43. členu – Prehodna določba, ki z dnem uveljavitve novega zakona v celoti razveljavlja Zakon o evidenci volilne pravice (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo).

K 44. členu – Nov zakon začne veljati 15 dni po objavi v uradnem listu, uporabljati pa se začne šest mesecev po uveljavitvi, kar omogoča tudi ustrezne dopolnitve in posodobitve evidence volilne pravice. Izjemoma se takoj z uveljavitvijo prične uporabljati določbe, ki se nanašajo na izvedbo volitev v Evropski parlament. Direktiva Sveta 2013/1/EU, z dne 20.12.2012 o spremembi Direktive 93/109/ES v zvezi z nekaterimi podrobnimi ureditvami za uresničevanje pasivne volilne pravice na volitvah v Evropski parlament za državljane Unije, ki prebivajo v državi članici, niso pa njeni državljani, namreč v 2. členu določa, da morajo biti uskladiitve nacionalne zakonodaje izvedene do 28. 1. 2014 je, glede na predvidene roke sprejema predloga zakona in glede na predvidene roke razpisa volilnih opravil in datuma glasovanja za volitve v Evropski parlament v letu 2014.